

การพัฒนาคุณภาพแห่งตนโดยการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

ปริญญานิพนธ์

ของ

สินตนา เพียรพิศิตร

17 S.A. 2524

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

เสนอต่อมหา วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประธานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการ ศึกษาตามหลักสูตร

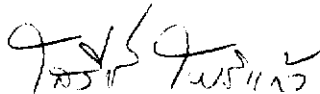
ปริญญา การ ศึกษามหาบัณฑิต

พุทธทศวรรษ 2524

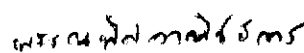
ลิขสิทธิ์เป็นของมหา วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร.โสริช โพธิ์แก้ว)

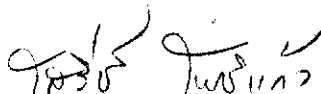

(อาจารย์ พรรณพิศ วาณิชยการ)

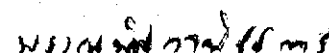
ประธาน

กรรมการ

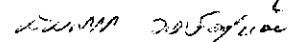
คณะกรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร.โสริช โพธิ์แก้ว)

(อาจารย์ พรรณพิศ วาณิชยการ)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมสร วงษ์อยู่น้อย)

ประธาน

กรรมการ

กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

การวิจัยครั้งนี้ประสบผลสำเร็จด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก อาจารย์ ดร. โสรัช โหริแก้ว อาจารย์ พรรณพิศ วาณิชการ ที่ได้ช่วยเหลือเสนอแนะแนวทางตลอดจนให้ยืมหนังสือ และเอกสารที่เป็นประโยชน์ในการวิจัย นอกจากนี้ยังเป็นผู้คอยห่วงใยและเป็นที่กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา ทำให้ผู้วิจัยมีพลังที่จะทำงานชิ้นนี้ให้ดีที่สุด อีกทั้งยังได้ตรวจแก้ไขให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิจัยทุกขั้นตอน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านทั้งสองเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สัมสร วงษ์อยู่น้อย ที่ให้ความช่วยเหลือในด้าน สถิติ และให้ข้อคิดเกี่ยวกับการวิจัยในแง่มุมต่าง ๆ ให้คำแนะนำและความสะดวกในการใช้เครื่อง คำนวณค่าทางสถิติ ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุษกร เพชรวิวรรณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อังคณา สายยศ ที่ให้ความช่วยเหลือในการเลือกใช้สถิติในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ อธิการวิทยาลัยครูพระนคร อาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมลำริดวิทยาลัยครู พระนคร ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ที่ได้อนุญาตให้ผู้วิจัยมีเวลาสำหรับการศึกษาค้นคว้า และขอกราบ ขอบพระคุณอาจารย์ ผกาวัต โปธิรังสิยากร ขอบพระคุณ อาจารย์ อุไร พุทธา ที่ให้ความสะดวก เกี่ยวกับสถานที่ในการทดลอง ขอบใจนักเรียนชั้น ม.ศ. 4 ทุกคน ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย อย่างดียิ่ง โดยเฉพาะนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ได้เสียสละเวลามาร่วมปฏิบัติการอย่างดียิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อผล คุณแม่ลำไย เพ็ชรพิศิตร คุณพี่สมบูรณ์ และคุณพี่วิไลวรรณ ทองมา นาวาอากาศโท กมล เพ็ชรพิศิตร ที่เป็นที่กำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา ขอบใจลูก ๆ ทุกคนที่ คอยห่วงใย และเอาใจช่วยในการศึกษาครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ คุณมาลีรัฐ เฉลยวรรณ คุณไฉยา อังลกุล คุณพอลูช ย่างเยาว์ และ คุณวินัย สัมมาชีพ ที่ได้ช่วยเหลือในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยความเห็นดีเห็นชอบ

จินตนา เพ็ชรพิศิตร

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	4
	ขอบเขตในการศึกษาค้นคว้า	4
	คำจำกัดความนิยามศัพท์เฉพาะ	5
2	เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	6
	เอกสารการวิจัยเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตน	6
	ความเป็นมาและความหมายของมโนภาพแห่งตน	6
	องค์ประกอบที่เอื้ออิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตนของบุคคลวัยต่าง ๆ	9
	การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตน	9
	วิธีเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตน	11
	การวัดการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตน	14
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
	มโนภาพแห่งตนและการปรับตัว	14
	มโนภาพแห่งตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	16
	มโนภาพแห่งตนและความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ	17
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม	19
	ความเป็นมาและความหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม	20
	จุดมุ่งหมาย ความสำคัญ หรือคุณค่าของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ...	24
	หลักพื้นฐานการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม	26

ปรัชญาการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม	31
การจัดกลุ่ม การปฏิบัติการ และกระบวนการ	32
พฤติกรรมผู้นำกลุ่ม	40
พฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม	43
เปรียบเทียบหลักการย่อ ๆ ของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม กับกลุ่มประเภทอื่น ๆ	46
รูปแบบของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม	48
กลุ่มที่มีปัญหาร่วมกันหรือเหมือนกัน	49
กลุ่มสนใจเฉพาะราย	49
กลุ่มพัฒนาศักยภาพ	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเอาการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไปพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพแห่งตน	51
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	51
กลุ่มตัวอย่าง	63
เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล	64
ขั้นตอนการทดลอง	66
การประเมินผล	69
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	70
4 ผลการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูล	71
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	71
ผลการทดลองตอนที่ 1	72
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์จากแบบทดสอบการประเมินผลการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม	75

5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
	ความมุ่งหมาย	86
	วิธีดำเนินการวิจัย	86
	การวิเคราะห์ข้อมูล	87
	การอภิปรายผล	88
	การอภิปรายผลจากข้อมูลทางสถิติ	88
	ข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกลุ่มจากแบบประเมินผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม	92
	จากแบบสอบถามแบบปลายเปิด	93
	ข้อเสนอแนะทั่วไป	95
	ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	96
	ข้อจำกัดเกี่ยวกับการนำเอาการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไปใช้	97
	บรรณานุกรม	98
	ภาคผนวก	106

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนสมาชิกในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	63
2 แบบแผนการทดลอง	66
3 จำนวนสมาชิกที่เข้ากลุ่มในแต่ละครั้ง	69
4 เปรียบเทียบคะแนนการทดสอบคุณภาพแห่งตนก่อนการทดลอง (Pretest) ของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	72
5 เปรียบเทียบคะแนนการทดสอบคุณภาพแห่งตนหลังการทดลอง (Posttest) ของ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	73
6 แสดงคะแนนการวัดคุณภาพแห่งตนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง เพื่อหาค่า t-test	74
7 เปรียบเทียบคะแนนการวัดคุณภาพแห่งตนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง	75
8 ประมวลความรู้สึก หักคณติ และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผู้นำกลุ่ม เนื้อหาการอภิปราย และบรรยากาศของกลุ่ม : พฤติกรรมของสมาชิก	76
9 การรวบรวมการประเมินความรู้สึก หักคณติ และข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกลุ่ม อย่างเสรี	80

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

มโนภาพแห่งตนหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) เป็นสิ่งสำคัญ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่แสดงออก นักจิตวิทยาเชื่อว่าพฤติกรรมทุกอย่างของมนุษย์เป็นผล เนื่องจากความนึกคิดเกี่ยวกับตน โรเจอร์ (Rogers. 1951 : 497) กล่าวว่า การจะเข้าใจพฤติกรรมของคนให้ดีขึ้นนั้น ต้องพยายามศึกษาลักษณะภายในของบุคคลให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ความรู้สึกและการรับรู้เกี่ยวกับตนถือว่าเป็นแก่นพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมา (ลูรังค์ โค้วตระกูล 2511 : 135) เนื่องจากพฤติกรรมเป็นผลจากมโนภาพเกี่ยวกับตนของบุคคล ดังนั้นผู้ที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตนดีก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาดี เช่น เด็กที่คิดว่าตนเองฉลาดก็จะตั้งใจเรียน ขยันศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้ตัวเองฉลาด

มโนภาพแห่งตนไม่เพียงแต่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลเท่านั้น ยังเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างลักษณะบุคลิกภาพ แมคแคนด์เลส (McCandless. 1967 : 291) กล่าวว่า คนที่มีมโนภาพแห่งตนดี จะมีลักษณะอุปนิสัยที่พึงประสงค์ มีความกังวลต่ำและมีการปรับตัวดี ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ แครนดอลล์ และ เบลลูจิ (Crandall and Bellugi. 1954 : 224 - 232) พบว่าคนที่มีความคิดเห็นส่วนใหญ่เกี่ยวกับตนในด้านดีมากกว่าด้านไม่ดี จะปรับตัวได้ดีกว่าคนที่มีความคิดเห็นส่วนใหญ่เกี่ยวกับตนในด้านไม่ดี และผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกับโครงสร้างของบุคลิกภาพทั้งหมดของ ฮาเมด (Hamed. 1967 : 225 - 239) พบว่า ผู้ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนในด้านดีจะปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนในด้านไม่ดี คูเปอร์สมิท (Coopersmith. 1959 : 87 - 92) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกับความกังวลใจ ผลการวิจัยพบว่าเด็กที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนไปในด้านที่ดี จะมีความกังวลใจน้อยกว่าเด็กที่มีความคิดเห็น

เกี่ยวกับตนในด้านไม่ดี และเด็กที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนในด้านดีจะเป็นที่นิยมของคนทั่วไป และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองอย่างถูกต้องและเห็นได้ชัด

ความคิดเห็น เกี่ยวกับตนนอกจากมีผลต่อการปรับตัวความวิตกกังวล ยังมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ ในการเรียน มีผู้วิจัยสอดคล้องกันดังนี้ ในปี ค.ศ. 1970 เพอร์คีย์ (Purkey. 1970 : 15) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้มี มโนภาพแห่งตนในทางที่ดี จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ผู้มีมโนภาพแห่งตนไม่ดีจะมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ โรเบิร์ต (Robert. 1972 : 2682-A) ที่ได้ศึกษา การเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของเด็กระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าผล เปลี่ยนไปในทางบวก ผู้ที่มีมโนภาพแห่งตนสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการสูงด้วย ในปี ค.ศ. 1975 เมริديث (Meredith. 1975 : 5062-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตน ของนักศึกษาอาชีวศึกษา และนักศึกษาที่ไม่ได้เรียนอาชีวศึกษา ผลการศึกษพบว่ามโนภาพแห่งตน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาทั้งที่เรียนอาชีวศึกษาและไม่ได้เรียนอาชีวศึกษามีความ สัมพันธ์กันนักศึกษาที่มีมโนภาพแห่งตนสูงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และมีการปรับตัวดีขึ้นด้วย นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยของคนอื่น ๆ อีกที่ได้ผลในทำนองเดียวกัน ซึ่งจะขอล่าวละเอียดใน หัวข้อเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สำหรับความเป็นผู้นำและมโนภาพแห่งตน ลิทริชค วรานุลันติกุล (ลิทริชค วรานุลันติกุล 2514 : 55) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพ แห่งตน ความเข้าใจในการอ่าน และลักษณะความเป็นผู้นำ พบว่ามโนภาพแห่งตนมีความสัมพันธ์ ในทางตรงกับลักษณะความเป็นผู้นำและความเข้าใจในการอ่าน สอดคล้องกับการวิจัยของ จุมพล พูลภัทรชีวิน (จุมพล พูลภัทรชีวิน 2515 : 77) ที่พบว่าผู้นำทั้งชายและหญิงมีมโนภาพ เกี่ยวกับตนสูงกว่าผู้ตามชายและหญิง

จากที่กล่าวมานี้พอจะสรุปได้ว่ามโนภาพแห่งตนเป็นสิ่งสำคัญ ผู้ที่มีมโนภาพแห่งตนดีจะ แสดงพฤติกรรมออกมาดี มีการปรับตัวดี มีความวิตกกังวลต่ำ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีความสามารถในการเป็นผู้นำ จึงควรอย่างยิ่งที่จะช่วยกับปลูกฝังส่งเสริมมโนภาพแห่งตนใน ทางที่ดีให้แก่เด็ก ถ้าเด็กมีมโนภาพแห่งตนไม่ดี ก็ควรมีการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของเด็ก

ไปในทางที่ดีขึ้น วิธีเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนมีหลายวิธี วิธีการหนึ่งที่เป็นที่ยอมรับของนักจิตวิทยา คือ วิธีการให้คำปรึกษา (Counseling) นักจิตวิทยาการปรึกษาจะช่วยให้บุคคลรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง เลื่อนแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ถ้าบุคคลสามารถแก้ปัญหาได้ก็จะทำให้มโนภาพแห่งตนของบุคคลดีขึ้น

จากความรู้ในภาคทฤษฎีและจากประสบการณ์ในการทำหน้าที่เป็นนักจิตวิทยาการปรึกษา การเข้าร่วมกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ทำให้ผู้วิจัยมั่นใจว่าการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มจะเป็นวิธีที่ดีวิธีหนึ่งในการพัฒนามโนภาพแห่งตน โดยเฉพาะจะเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับ เด็กวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นเป็นวัยที่มโนภาพแห่งตนไม่แน่นอนที่สุด การเปลี่ยนแปลงจะมีมากกว่าระยะโต ๆ เพราะเป็นระยะที่เด็กกำลังก้าวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ และเป็นวัยที่บุคลิกภาพของมนุษย์จะก่อตัวขึ้นเป็นการถาวรในแต่ละบุคคล ประกอบกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม (Group Counseling) เหมาะกับวัยรุ่น วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการความเป็นอิสระ เขาพยายามที่จะเป็นอิสระจากครอบครัว จะติดเพื่อนเพื่อแสวงหาการยอมรับ และการสนับสนุนจากเพื่อน วัยรุ่นจะเปิดเผยกับเพื่อน รุ่นเดียวกันมากกว่าผู้ใหญ่ การสนับสนุนจากเพื่อนรุ่นเดียวกันจะทำให้วัยรุ่นกล้าแสดงออก ซึ่งจะช่วยให้แก้ปัญหาต่าง ๆ มาอภิปรายกัน "กลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกันจะมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นมาก วัยรุ่นมักได้รับอิทธิพลจากเพื่อนรุ่นเดียวกันมากกว่าผู้ใหญ่ เขาเต็มใจที่จะฟัง พยายามเข้าใจและยอมรับความคิดเห็นและการเสนอแนะจากเพื่อนรุ่นเดียวกันมากกว่าผู้ใหญ่ และมักจะนำแนวคิดนั้นไปปฏิบัติ" (วชิร ทรัพย์มี 2522 : 179)

ผู้วิจัยจึงคิดว่าการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเหมาะกับวัยรุ่นอย่างยิ่ง จึงเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่น (นร. ม.ศ.4) ตอนปลาย ซึ่งเป็นวัยที่นักจิตวิทยายอมรับว่า ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ จะคงอยู่ได้ยาวนาน เพราะเป็นวัยที่ก้าวไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มจะพัฒนามโนภาพแห่งตนของนักเรียน ม.ศ. 4 ได้หรือไม่ เป็นสิ่งที่ผู้วิจัยต้องการศึกษาในเชิงวิชาการอย่างแท้จริง เพื่อจะได้เป็นประโยชน์แก่วงการศึกษา โดยเฉพาะนักจิตวิทยาการปรึกษาในโรงเรียนจะได้หาวิธีการนี้ไปเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน และนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนานักเรียนที่ยังด้อยในด้านต่าง ๆ

จุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม (Group Counseling) ที่มีต่อการพัฒนา "มโนภาพแห่งตน" (Self-Concept)

ความสำคัญของการศึกษา

ในการศึกษานี้ มีความสำคัญดังต่อไปนี้ คือ

1. จะได้ทราบถึงผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มต่อการเปลี่ยนแปลง "มโนภาพแห่งตน" ของนักเรียนชั้น ม.ศ. 4 เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้กับบุคคลวัยต่าง ๆ
2. ผู้วิจัยจะได้ประสบการณ์และมีทักษะในการเป็นผู้นำกลุ่ม เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นิสิตฝึกงานแนะแนวต่อไป
3. ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่นักจิตวิทยาการศึกษา จะได้นำเอาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไปแก้ปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน

ขอบเขตในการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนมัธยมสาธิตวิทยาลัยครูพระนคร ปีการศึกษา 2523 จำนวน 16 คน ซึ่งเลือกมาจากการใช้แบบทดสอบมโนภาพเกี่ยวกับตนแยกเด็กที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตนต่ำมา 25 คน จากนักเรียน ม.ศ. 4 ทั้งหมด จำนวน 120 คน จาก 25 คน จะใช้วิธีสุ่มแบบ Random Sampling ให้เหลือ 16 คน จาก 16 คน สุ่มให้ได้สองกลุ่ม กลุ่มละแปดคน เป็นกลุ่มควบคุมแปดคน และกลุ่มทดลองแปดคน
2. ตัวแปรที่จะศึกษา
 - 2.1 ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่ การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คະแนนจากแบบทดสอบการวัด
มโนภาพแห่งตน และความคิดเห็นในแบบวัดแบบปลายเปิด (Open-ended)

คำจำกัดความนิยามศัพท์เฉพาะ

การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม (Group Counseling) หมายถึง การสร้าง
กระบวนการเพื่อให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับ อบอุ่น และเป็นกันเอง เพื่อเปิดโอกาสให้
สมาชิกในกลุ่มได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อกัน ให้เข้าใจตนเองและ
ผู้อื่นดีขึ้น อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองต่อไป

มโนภาพแห่งตน (Self-Concept) หมายถึง ความรู้สึกค่านิยมหรือเจตนคติที่บุคคล
มีต่อตนเองในด้านต่าง ๆ โดยจำแนกออกเป็นสามด้าน คือ

1. ด้านคุณค่าของตนเอง เกี่ยวกับความสัมฤทธิ์ผล (Academic Value) ได้แก่
ความรู้สึกต่อตนเอง เกี่ยวกับสติปัญญา แรงจูงใจ นิสัยการเรียน แรงกดดันทางบ้าน การแข่งขัน
 ฯลฯ

2. ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ (Emotional Adjustment) ได้แก่ ความรู้สึก
เกี่ยวกับตนเอง เกี่ยวกับความกดดันทางอารมณ์ ความวิตกกังวล ความสูญเสีย ความขุ่นเคือง
 ความตึงเครียด และความเปื้อนหม่น ฯลฯ

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship)
ได้แก่ ความรู้สึกต่อตนเอง อันเกิดจากการมีสัมพันธ์ภาพกับคนอื่น เช่น ความสามารถในการ
คบเพื่อน การทำงานร่วมกับผู้อื่น ฯลฯ

ในการวิจัยนี้ มโนภาพแห่งตน หมายถึง คະแนนที่ได้จากแบบทดสอบการวัดมโนภาพ
แห่งตน

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้น ม.ศ. 4 ปีการศึกษา 2523 ของโรงเรียนมัธยมลำริด
วิทยาลัยครูพระนคร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารการวิจัยเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตน

1. ความเป็นมาและความหมายของมโนภาพแห่งตน
2. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตนของบุคคลวัยต่าง ๆ
3. การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตน
4. วิธีเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตน
 - 4.1 วิธีเปลี่ยนแปลงระยะยาว
 - 4.2 วิธีเปลี่ยนแปลงระยะสั้น
5. การวัดการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตน
6. การวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 6.1 มโนภาพแห่งตน และการปรับตัว
 - 6.2 มโนภาพแห่งตน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 6.3 มโนภาพแห่งตน และความสัมพันธ์กับด้านอื่น ๆ

1. ความเป็นมาและความหมายของมโนภาพแห่งตน

ไรมี (Raimy. 1948 : 153 - 156) เป็นคนแรกที่ทำให้คำจำกัดความของมโนภาพแห่งตน เขากล่าวว่า "มโนภาพแห่งตน เป็นการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ซึ่งถูกจัดให้เป็นระบบมากหรือน้อย ที่เป็นผลมาจากการสังเกต "ตน" (Self) ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ... มันเป็นสิ่งที่บุคคลเชื่อเกี่ยวกับตัวเขาเอง มโนภาพแห่งตนเป็นแผนที่ที่แต่ละบุคคลใช้พิจารณาเพื่อเข้าใจตนเอง"

ดิงค์เมเยอร์ (Dinkmeyer. 1965 : 183) กล่าวว่า "ตน" เป็นโลกภายในของแต่ละคน ซึ่งเป็นผลจากการปะทะสังสรรค์กับบุคคลอื่น การพัฒนา "ตน" ของบุคคลจะได้รับอิทธิพลจากคำสนทนา สังคม และฐานะทางเศรษฐกิจที่เขาเกี่ยวข้องด้วย เจอซิลด์ (Jersild. 1963 : 7) ได้กล่าวว่า "ตน" หมายถึง ผลรวมของความคิดและความรู้สึก ซึ่งทำให้บุคคลนั้นรู้ว่าเขามีอะไรอยู่ และมีมโนภาพว่าเขาเป็นใคร รวมทั้งความรู้สึกเกี่ยวกับลักษณะและคุณสมบัติของตนเอง

ซึ่งประกอบด้วยประสบการณ์ทั้งหมด นิวคอมบ์ (Newcomb. 1950 : 312) ให้ความหมายของ "ตน" ว่า คือ วิธีการที่บุคคลรับรู้ (Perceive) ตัวของเขาเอง ออสซูเบล และ โรบินสัน (Ausubel and Robinson. 1969 : 405) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตนเป็นความรู้ความเข้าใจ (Cognitive) และทัศนคติ ท่าที (Affective) ของบุคคลที่มีต่อตนเอง แฟรนค์เซน (Frandsen. 1961 : 472) กล่าวว่า มโนภาพแห่งตนเป็นผลรวมของทัศนคติ ความนึกคิด ความรู้สึก และค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรม ความสามารถ และคุณลักษณะของตน

พรรถพิทย์ เกษะนันท์ (พรรถพิทย์ เกษะนันท์ 2517 : 56) ได้สรุปความหมายมโนภาพแห่งตน (Self-Concept) ไว้ว่า เป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง เป็นส่วนหนึ่งของตน แต่เป็นส่วนสำคัญที่เป็นแก่นแท้ เป็นคุณลักษณะประจำตัวของตนเอง เป็นลักษณะที่คนคิดว่าเป็นตัวเขาเองตลอดเวลา ทุกสถานที่ แต่ "มโนภาพแห่งตน" (Self-Concept) ไม่ใช่ "ตน" (Self) เพราะตนคือวิถีทางที่คนเป็นตนของตนเอง รวมความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับตนเองบางส่วน พร้อมทั้งร่างกาย บุคลิกภาพ สติปัญญา ความสามารถนิสัยใจคอลงไปด้วย ฮาไฟ คิริพิพัฒน์ (ฮาไฟ คิริพิพัฒน์ 2515 : 93) มีความเห็นในทำนองเดียวกันว่า ตนและมโนภาพแห่งตนไม่ใช่สิ่งเดียวกัน มโนภาพแห่งตนเป็นส่วนหนึ่งของตน เป็นส่วนที่สำคัญ เป็นคุณลักษณะประจำตัวของตน

โรเจอร์ (Lindzy and Hall. 1957 : 478 citing Roger) ได้ให้ความหมายของ "ตน" ไว้ว่า "ตน" หมายถึงทัศนคติและความรู้สึกต่อตนเอง โดยมีคุณลัษณ์ดังนี้

1. "ตน" พัฒนารับมาจากการปะทะสังสรรค์ระหว่างอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม
2. "ตน" อาจจะได้รับค่านิยมจากผู้อื่นมาและรับรู้ในสภาพที่บิดเบือนไปจากความจริง
3. "ตน" จะตั้งมั่นต่ออยู่เพื่อให้เกิดความเข้าใจ เข้าใจรอบภายใน "ตน"
4. อินทรีย์จะแสดงพฤติกรรมไปตาม "ตน" เพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ใน "ตน"
5. "ตน" อาจเปลี่ยนแปลงได้โดยอาศัยพฤติกรรมและการเรียนรู้

ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนของ โรเจอร์ แบ่งออกเป็นสามด้าน คือ

1. ด้านคุณค่าของตนเองกับความสัมฤทธิ์ผล (Academic Value) คือ ความรู้สึกต่อตนเองในด้านสติปัญญา นิสัยการเรียน แรงจูงใจ แรงกดดันจากที่บ้าน การแข่งขันเกี่ยวกับ

ความสามารถ ฯลฯ

2. ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ (Emotional Adjustment) คือ ความรู้สึกต่อตนเองตามความกดดันทางอารมณ์ ความวิตกกังวลใจ ความสุข ความเครียด ฯลฯ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) คือ ความรู้สึกต่อตนเองในด้านความสัมพันธ์กับคนอื่น และความสามารถในการคบเพื่อน

ไวลี (Wylie. 1968 : 741) ได้แบ่ง Self-Concept ออกเป็นสองชนิด คือ

1. Actual-Self Concept คือ ทักษะคิดหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้ของ ตนว่า ตนเป็นคนอย่างไร เช่น "ฉันเป็นคนมีเหตุผล" "ฉันเป็นคนดี" เป็นต้น เรียกการรับรู้เกี่ยวกับตนชนิดว่า "ตนตามอัตภาพ" (Actual Self) ซึ่งแบ่งออกเป็นสองชนิด คือ

1.1 Social-Self Concept คือ ทักษะคิดหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองว่าคนอื่น ๆ ในสังคมรู้ว่าตนเป็นคนอย่างไร

1.2 Private-Self Concept คือ ทักษะคิดหรือความเห็นเกี่ยวกับตนเองว่าตนเป็นคนอย่างไร

2. Ideal-Self Concept คือ ทักษะคิดหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับ ตนว่า อยากเป็นตามอุดมคติอย่างไร เช่น "ฉันอยากเป็นคนรวยที่สุด" "ฉันปรารถนาจะมีความสุข" เป็นต้น หรือเรียกการรับรู้ชนิดนี้ว่า "ตนตามปณิธาน" (Ideal-Self) ซึ่งแบ่งออกเป็นสองชนิด คือ

2.1 Own-Ideal Self Concept คือ ทักษะคิดหรือความเห็นเกี่ยวกับตนว่าตนอยากเป็นตามอุดมคติอย่างไร

2.2 Concepts of Other's Ideal for one คือ ทักษะคิดหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนว่า อุดมคติของคนอื่น ๆ ในสังคมนั้นตั้งไว้กับตนอย่างไร

2. องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตนของบุคคลวัยต่าง ๆ

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1974 : 126) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตนของบุคคลวัยต่าง ๆ ไว้ดังนี้ว่า ในวัยเด็ก ผู้ที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตนของเด็ก คือ บิดามารดา พี่น้อง เพื่อน และครู ในวัยผู้ใหญ่ องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตน คือ คู่สมรส เพื่อน เพื่อนบ้าน ลูก และนายจ้าง ในวัยชรา องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตน คือ เพื่อน คู่สมรส ลูก หลาน และเหลน เป็นที่น่าสังเกตว่า เพื่อนที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตนของคนทุกวัย ทั้งนี้เป็นเพราะบุคคลได้มีโอกาสปะทะสังสรรค์ และอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นเพื่อนมาก เพื่อนจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนามโนภาพแห่งตนตลอดชีวิต องค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ คู่สมรส เพราะมีโอกาสใกล้ชิดกันมาก การถ่ายทอดทัศนคติหรือค่านิยมต่าง ๆ ก็เกิดขึ้นได้ง่าย จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนามโนภาพแห่งตนของบุคคล

นอกจากบุคคลแล้ว สิ่งที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตนของบุคคล ได้แก่ คำสนทนา สังคม และฐานะทางเศรษฐกิจที่เขาเกี่ยวข้องด้วย ดังผลงานการวิจัยที่จะกล่าวถึงต่อไป

3. การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตน

จากคำจำกัดความและความหมายของ "ตน" และ "มโนภาพแห่งตน" ทำให้เข้าใจได้ว่า "ตน" ของบุคคลเกิดจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ถึงพันธุกรรมจะเป็นสิ่งตายตัวในมนุษย์แต่ละคน แต่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น "ตน" และมโนภาพแห่งตนจึงเป็นสิ่งที่ควรเปลี่ยนแปลงได้ (พรหมทิพย์ เอกะนันท์ 2516 : 64 - 69) "ตน" ของบุคคลเกิดขึ้นตั้งแต่เขาอยู่ในวัยทารก การที่ทารกเริ่มรู้จักประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวเขานั้นเป็นสัญลักษณ์ของการเริ่มมีมโนภาพแห่งตน ในระยะนี้แม่จะเป็นผู้มีอิทธิพลต่อกระบวนการสร้างมโนภาพแห่งตนในตัวเด็กมากกว่าคนอื่น เพราะแม่เป็นผู้ใกล้ชิดทารกมากที่สุด เด็กจะเรียนรู้จากแม่และผู้ที่อยู่ใกล้ชิดตัวเขาว่า เขาเป็น "คนดี" หรือ "คนไม่ดี" "คนน่ารัก" หรือ "ไม่น่ารัก" และจัดรวบรวมความรู้สึกและการรับรู้ของตนว่าเป็นคนอย่างไร (บังอร เลิศนนท์ 2512 :

สแตรง (Strang. 1961 : 78) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของแต่ละคนจะเกิดขึ้นในตอนโตของชีวิตก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงระยะเวลาของการที่บุคคลเริ่มต้นมีการพัฒนาการในตน ออลซูเบล (Ausubel. 1958 : 284) กล่าวว่า ยัยที่สำคัญที่สุดในการพัฒนามโนภาพแห่งตนเกิดขึ้นเมื่อเด็กได้เติบโตขึ้นจากวัยทารกสู่วัยเด็ก และที่แน่นอนที่สุดคือ เมื่อเด็กอยู่ระหว่าง "วัยรุ่น" ในระหว่างที่เด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่น โรงเรียนและเพื่อน ๆ จะสนองความต้องการใหม่ ๆ ซึ่งพ่อแม่ไม่สามารถสนองให้ได้ นั่นคือความต้องการตำแหน่งในสังคม เพราะฉะนั้นเขาจะถูกอิทธิพลของเพื่อนครอบงำอย่างรุนแรง พฤติกรรมของเขาจะเปลี่ยนตามที่เพื่อน ๆ ในวัยเดียวกันกับเขาได้สนองตอบต่อเขา เขาจะมีความรู้สึกและมองดูตนเองตามที่เพื่อน ๆ ในวัยเดียวกับเขาได้ตอบสนองต่อเขา เขาจะมีความรู้สึกและมองดูตนเองตามที่เพื่อน ๆ ในกลุ่มมองดูและรู้สึกต่อเขา ยอมรับ หรือวิพากษ์วิจารณ์ตัวเขา เป็นผลทำให้เขาเกิดที่หันคิดต่อตนเอง ซึ่งอาจเป็นทั้งคนที่ดีหรือร้ายก็ได้ สแตรง (Strang. 1961 : 80) และ เจอร์ซิลด์ (Jersild. 1963 : 49) มีความเห็นสอดคล้องกันว่าทัศนคติของเด็กับบุคคลที่มีต่อคนอื่นนั้นสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติที่มีต่อตัวเขาเอง และนั่นคือเขาจะประเมินผลตนเองโดยการตีความหมายว่าคนอื่นคิดอย่างไรต่อเขา

ลูราจค์ โค้วตระกูล (ลูราจค์ โค้วตระกูล 2511 : 135) กล่าวว่า อาจแบ่งเด็กวัยรุ่นได้เป็นสองประเภท คือ เด็กวัยรุ่นที่ยอมรับตนเอง และเด็กวัยรุ่นที่ไม่ยอมรับตนเอง เด็กวัยรุ่นที่ยอมรับตนเองจะมองดูตนเองตามความเป็นจริง มีสุขภาพจิตสมบูรณ์ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตของตนด้วยการยอมรับความจริง จะไม่มีปัญหาทางอารมณ์และการปรับตัว จะอยู่อย่างมีความสุข ในทางตรงกันข้าม เด็กวัยรุ่นที่ไม่ยอมรับตนเองจะเป็นผู้ที่ไม่เคยพอใจในสิ่งที่ตน

มีอยู่ มีความรู้สึกถูกกดดันเอง มีปมด้อย เด็กประเภทนี้มักเป็นผู้มีปัญหาทางอารมณ์และการปรับตัว
 มโนภาพเกี่ยวกับตนจะเป็นไปในทางไม่ดี จึงสมควรที่ผู้เกี่ยวข้อง เช่น พ่อ แม่ ครู อาจารย์
 เพื่อน จะช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ ให้มีความรู้สึกเกี่ยวกับตนหรือมโนภาพแห่งตนในทางที่ดีขึ้น
 เพราะมโนภาพแห่งตนสามารถเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ นักจิตวิทยาหลายท่านมีความเห็นว่า
 มโนภาพแห่งตนเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ เช่น แคทเทล (Cattell. 1950 : 603)
 มีความเห็นว่ามโนภาพแห่งตนของบุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ และจะเปลี่ยนแปลงเมื่อบุคคล
 อยู่ในวัยรุ่น สอดคล้องกับความคิดเห็นของ เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1974 : 128)
 ที่กล่าวว่ามโนภาพแห่งตนจะพัฒนาได้ดีที่สุดเมื่อบุคคลอยู่ในวัยรุ่น เอปสไตน์ (Epstein.
 1973 : 404 - 416) มีความเห็นว่ามโนภาพแห่งตนเปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์
 ที่ได้รับ

4. วิธีเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตน

พรหมทิพย์ เกกะนันท์ (พรหมทิพย์ เกกะนันท์ 2516 : 64 - 69) ได้เสนอ
 วิธีการที่จะใช้เปลี่ยนแปลงความนึกคิดเกี่ยวกับตนหรือมโนภาพแห่งตนไว้ดังนี้

4.1 วิธีเปลี่ยนแปลงระยะยาว

1. ใช้ Psychotherapy โดยการสร้างสถานการณ์ของบุคคลนั้น ให้เขาเกิด
 ความเชื่อมั่นในตนเอง ความภาคภูมิใจ และความเชื่อว่าเขามีความสามารถที่จะทำงานชนิดนั้น ๆ

ให้ลู่ทางไปด้วยดี จะทำให้มโนภาพแห่งตนของเขาสูงขึ้น การใช้ Psychotherapy นั้น ต้องพิจารณาให้ถูกต้องตามเหตุการณ์ เช่น เด็กชาย ก. ไม่เชื่อว่าเขาจะเป็นผู้นำได้ ครูก็พยายามสร้างสถานการณ์ให้เขามีโอกาสเป็นผู้นำ ให้เขาเกิดกำลังใจและความเชื่อมั่น จนทัศนคติที่ไม่ดีต่อตัวเขาหายไป

2. การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของมนุษย์ได้ ผู้ที่มีปัญหาต้องอาศัย Counselor ด้วยวิธีตัวต่อตัว Face to Face นักจิตวิทยาการปรึกษาจะพยายามทำให้บุคคลรู้จักตนเอง และพยายามแก้ไขสิ่งที่เขาไม่เป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อน ถ้าสามารถแก้ไขได้ ก็จะทำให้มโนภาพแห่งตนดีขึ้น

4.2 วิธีเปลี่ยนแปลงระยะสั้น

1. การใช้ผู้นำแบบอย่างตัวจริง (Real Model) การใช้สิ่งที่มีชีวิตเป็นแบบ และต้องเป็นผู้มีอิทธิพลต่อบุคคลนั้นด้วย เช่น วัยรุ่นผู้มีอิทธิพลต่อเขามากที่สุด คือ เพื่อน และครู

2. แบบอย่างโดยจินตนาการ (Imagined Model) คือ การสมมติแบบอย่างขึ้นมาเป็นลายลักษณ์อักษรหรือเป็นวาจา ถ้าหากแบบอย่างจินตนาการมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลผู้นั้น ก็สามารถมีอิทธิพลที่จะเปลี่ยนมโนภาพแห่งตนในระยะสั้นของบุคคลผู้นั้นได้

วิธีเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนที่นักจิตวิทยาหลายท่านกล่าวถึงไว้มาก คือ วิธีเปลี่ยนแปลงระยะยาว เช่น เฮอร์ล็อก (Hurlock, 1967) ได้กล่าวถึงการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม จิตบำบัดแบบกลุ่ม หรือการทำให้ผู้รับการบำบัดได้มีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น และวิธีการสังเกตและเปรียบเทียบตนเอง (Introspection) การอ่านหนังสือนวนิยาย เกสสัน และ บีบ (Glendlin and Beebe) ได้เสนอแนะวิธีการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของเด็กโดยวิธีจิตบำบัดแบบกลุ่ม (Group Therapy) สอดคล้องกับที่ คิปนิส (Kipnis, 1970) กล่าวว่า "การทำจิตบำบัดแบบกลุ่มเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนได้ และสอดคล้องกับ แมคคิซี และ

ดอยล์ (McKeachie and Doyel. 1966) ได้กล่าวว่า "การทำจิตบำบัด หรือที่ โรเจอร์ (Rogers) เรียกว่า Client Centered Therapy จะทำให้ผู้รับการบำบัดรู้สึกตัวเอง และยอมรับตนเอง (Self Awareness and Self Acceptance) มากขึ้น และการเปลี่ยนแปลง มโนภาพแห่งตนก็ดีขึ้น ได้ในที่สุด (ธีระ ประพฤติกิจ 2518 : 21 - 22)

สำหรับวิธีการเปลี่ยนระยะสั้นหรือการใช้แม่แบบนั้น พฤติกรรมของบุคคลอื่นในสังคม เป็นเสมือนแม่แบบตัวจริง มาร์ลัต (Marlatt. 1975 : 117) ได้อธิบายไว้ว่า "แม่แบบ" หมายถึง กระบวนการของการเรียนรู้โดยการสังเกตในพฤติกรรมของแต่ละคน หรือของกลุ่ม ที่มีแม่แบบเป็นสิ่งที่มาเร้าความคิด ทักษะ และพฤติกรรมของบุคคล

กระบวนการเรียนรู้จากแม่แบบนี้ แบนดูรา (กาญจณี แก้วทรง 2522 : 4 - 5 อ้างอิงมาจาก Bandura. 1977 : 22 - 29) ได้กล่าวว่า เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน อันเกิดจากการที่บุคคลได้เห็นพฤติกรรมจากผู้อื่นและพฤติกรรมนั้น ๆ จะชักนำพฤติกรรมเขาได้ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเกต อันประกอบด้วยองค์ประกอบสี่ประการ คือ

1. ความสนใจ (Attentional Process) เป็นกระบวนการเรียนรู้ลักษณะสำคัญ ๆ ของแม่แบบไว้อย่างละเอียด โดยการสังเกต และสามารถสรุปรวบรวมสิ่งที่รับรู้มาได้อย่างเป็นขั้นตอน
2. การเก็บจำ (Retention Process) เป็นกระบวนการของความจำ ซึ่งเป็นการรวบรวมพฤติกรรมของแม่แบบที่ได้สังเกตเห็นไว้ทุกครั้ง การเก็บจำนี้จะทำในรูปของสัญลักษณ์
3. การแสดงออก (Motor Reproduction Process) เป็นกระบวนการดัดแปลงสัญลักษณ์ ซึ่งเป็นแม่แบบแห่งพฤติกรรมให้เป็นพฤติกรรมที่เหมาะสม การเรียนรู้พฤติกรรมจึงเป็นไปตามกระบวนการของแม่แบบ ผู้เรียนจะค่อย ๆ ปรับพฤติกรรมของตนตามแบบที่โต้พบเห็น
4. การจูงใจ (Motivational Process) เป็นกระบวนการที่แสดงให้เห็นความแตกต่างระหว่างความรู้ที่ได้รับ กับการแสดงออก มนุษย์ไม่สามารถจะแสดงออกได้ตามที่รับรู้มาทั้งหมด จึงมักจะเลือกพฤติกรรมของแม่แบบที่ตนพอใจ และไม่ยอมรับสิ่งที่ตนไม่เห็นด้วย

แม่แบบมีสองชนิด คือ แม่แบบที่เป็นชีวิตจริง (Life Model) และแม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic Model) แม่แบบที่เป็นสัญลักษณ์นี้อาจจะเป็นคำพูด เอกสาร หรือโล่ดักันวัสดุ

เช่น วิทยุ โทรศัพท์ ฯลฯ

5. การวัดการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตน

✓ พรหมทิพย์ เกกะนันท์ (Bekanan. 1974 : 14 - 16) ได้รวบรวมเทคนิคการวัดมโนภาพแห่งตนไว้สองวิธี คือ

1. แบบ Projective Technique เป็นวิธีการที่ให้ผู้คลได้แสดงออกด้วยความรู้สึกไร้สำนึก เช่น การวาดภาพ เล่าเรื่องจากภาพ การใช้แบบทดสอบต่าง ๆ

2. แบบ Informal Technique มีทั้งแบบที่เป็นคำพูดและไม่เป็นคำพูด

นักจิตวิทยาและนักวิจัยจะใช้เทคนิคแบบที่ 1 เพราะเป็นเทคนิคที่มีแบบแผน เป็นการประเมินค่าตามหลักวิทยาศาสตร์และหลักจิตวิทยา

จากที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดสรุปได้ว่า มโนภาพแห่งตน คือ ความรู้สึก ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านต่าง ๆ ด้านคุณค่าของตนเอง อารมณ์ การปรับตัว และการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น มโนภาพแห่งตนเกิดจากทัศนคติหรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนว่าตนเป็นคนอย่างไร และเกิดจากความคิดเห็นของผู้อื่น ๆ ในสังคมว่าตนเป็นคนอย่างไร "มโนภาพแห่งตน" เป็นส่วนหนึ่งของ "ตน" สิ่งที่มีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตนได้แก่ บุคคล คำสนทนา สังคม และเศรษฐกิจ แต่บุคคลจะมีอิทธิพลต่อมโนภาพแห่งตนมากที่สุด ผู้ที่มีอิทธิพลต่อการมีมโนภาพแห่งตนของบุคคล คือ ในวัยเด็ก คือ บิดามารดา พี่น้อง เพื่อน บุคคลที่มีอิทธิพลต่อการมีมโนภาพแห่งตนของวัยรุ่น คือ เพื่อน มโนภาพแห่งตนเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นได้ มากที่สุด การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นได้ดีคือ ช่วงเวลาที่อยู่ในวัยรุ่น วิธีการช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง นิยมใช้ Psychotherapy และการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม มโนภาพที่ดีขึ้นหรือเลวลงสามารถวัดได้โดยวิธีการทางวิทยาศาสตร์

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 มโนภาพแห่งตนและการปรับตัว

ดูเปอร์ส密斯 (Coopersmith. 1959 : 87 - 92) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกับความกังวลใจ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

จำนวน 102 คน เครื่องมือในการวิจัยใช้แบบวัดความกังวลใจของ คาสตานีตา (Castaneda) แมคแคนเลส (McCandless) และ ปาเลอโม (Palermo) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนไปในด้านที่ดีจะมีความกังวลใจน้อยกว่า เด็กที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนไปในด้านไม่ดี และเด็กที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนในด้านที่ดีจะเป็นที่นิยมของคนทั่วไป และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนที่ถูกต้องและเห็นได้ชัด

ดิทชี (Dietche. 1959 : 1437) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับตนระหว่างเด็กที่มีปัญหาด้านความประพฤติดกับเด็กที่ไม่มีปัญหาด้านความประพฤติ กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นชาย อายุ 15 - 16 ปี จำนวน 100 คน ใช้แบบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนของ เทนเนสซี (The Tennessee Department of Mental Health Self-Concept Scale) วัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตน ผลการวิจัยพบว่า เด็กชายที่ไม่มีปัญหาด้านความประพฤติจะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนไปในด้านที่ดีกว่าเด็กชายที่มีปัญหาด้านความประพฤติ

แฟรงค์ และ ไฮสเตอร์ (Frank and Hiester. 1967 : 356 - 357) ศึกษาความเชื่อถือได้ของตนในปัจจุบันและตนในอดีต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาวิชาจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยไมอามี ชาย 40 คน หญิง 40 คน ให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนในปัจจุบัน และตนในอดีต ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนในอดีตมีความเชื่อถือได้ต่ำกว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในปัจจุบัน

ฮามัด (Hamed. 1967 : 225 - 239) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกับโครงสร้างบุคลิกภาพทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กวัยรุ่นจำนวน 170 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อทดสอบความคิดเห็นเกี่ยวกับตน มีการให้การปรึกษาการปรับตัว การรับรู้ การเข้าสังคม ซึ่งมีตัวแปรทั้งสิ้น 130 ตัวแปร ผลการวิจัยปรากฏว่า ผู้ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนในด้านดีจะปรับตัวได้ดีกว่าผู้ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนไปในด้านไม่ดี

โมเสส (Moses. 1960 : 127 - 128) ได้ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตนในปัจจุบัน ตนในอดีต และตนในอดีตของมารดาที่ระดับสติปัญญา สมฤทธิ์ผลในการเรียน และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 195 คน เขียนประโยคที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของตนที่เป็นจริง ตนในอดีต และตนในอดีต

ของมารดา นั้นมีความสัมพันธ์กับระดับสติปัญญา สัมฤทธิ์ผลทางการเรียน และสถานะภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

แฮริส (Harris. 1961 : 1085 - 1086) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนกับสถานะภาพทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 493 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ ดัชนีของการปรับตัวและคุณค่า (The Index of Adjustment and Values) ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนและระดับฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม คือ เด็กที่มาจากครอบครัวชั้นสูง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนไปในทางที่นำหึงปรารถนามากกว่า เด็กที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ

6.2 มโนภาพแห่งตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

โคโมริตา (Komorita. 1972 : 6809-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาล จำนวน 503 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ The Bills Index of Adjustment and Value และ คะแนนเฉลี่ยสะสม พบว่ามโนภาพแห่งตนสัมพันธ์กับคะแนนเฉลี่ยสะสมในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังพบว่า มโนภาพเกี่ยวกับตนเพิ่มขึ้นตามจำนวนปีที่ศึกษาในโรงเรียนด้วย

เนลส์ (Nails. 1971 : 138-A) ได้ศึกษาอิทธิพลของมโนภาพแห่งตนในทางบวกที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 6, 7, 8, 9 จำนวน 975 คน ใช้ The State Assessment Test และ Nationally Standardized Test วัดมโนภาพแห่งตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลำดับ พบว่า เมื่อทางโรงเรียนจัดโครงการให้นักเรียนได้มีพัฒนาการในมโนภาพเกี่ยวกับตนแล้วทุกชั้น มโนภาพเกี่ยวกับตนเพิ่มขึ้น ซึ่งสรุปได้ว่าการเพิ่มมโนภาพแห่งตนในทางบวกจะช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย

โคช (Koch. 1972 : 1081-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพเกี่ยวกับตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 6 จำนวน 602 คน และครูจำนวน 26 คน ในมลรัฐวิสคอนซิน พบว่ามโนภาพแห่งตนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาคณิตศาสตร์มีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เพอร์เกย์ (Purkey. 1970 : 15) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่ามีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งหมายความว่า ผู้ที่มีมโนภาพเกี่ยวกับตนในทางดี จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และผู้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะมีมโนภาพแห่งตนในทางไม่ดี

โจน (Jones. 1970 : 201 - 203) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับตน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 2 จำนวน 877 คน เป็นชาย 466 คน และเป็นหญิง 411 คน ใช้ Who I am Technique Self-Concept Ability, Scholastic Aptitude Test, Self Expectation Inventory ผลปรากฏว่ามโนภาพแห่งตนสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

พรหม~~พิ~~วา รุจิพร (พรหมพิวา รุจิพร 2511 : 55 - 58) ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และสูง กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2511 จำนวน 120 คน เป็นนิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูง 60 คน ชาย 5 คน หญิง 55 คน และนิสิตที่มีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนต่ำ 60 คน ชาย 18 คน หญิง 42 คน เครื่องมือที่ใช้วัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตน คือ รายการตรวจสอบคุณสมบัติ (The Adjective Check List) เกณฑ์ที่ใช้วัดความสัมฤทธิ์ผล คือ คะแนนสอบไล่ปลายปี ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และกลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ แต่พบว่ากลุ่มที่เรียนประเภทวิทยาศาสตร์มีแนวโน้มที่จะเป็นคนที่เจียมใจ ใจดี ระวังตัว ระวังตัว ในการแก้ปัญหา บางครั้งไม่ชอบลงมือลงกับใคร ซึ่งแตกต่างกับกลุ่มที่เรียนอักษรศาสตร์

6.3 มโนภาพแห่งตนและความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ

วังออร์ เลตตันท์ (วังออร์ เลตตันท์ 2512 : 66 - 69) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง "ตน" อย่างที่คิดว่าตนจะเป็น และ "ตน" อย่างที่คิดอยากจะเป็น ของเด็กวัยรุ่นอายุ 13 - 16 ปี โรงเรียนพระโขนง จำนวน 155 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสำรวจตนเองเพื่อ

ประเมินค่า "ตน" อย่างที่คิดว่าตนเป็น และอย่างที่คุณอาจจะเป็น ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง อาศัยหลักเกณฑ์จาก เจอร์ซิล (Jersild) ซิดแมน (Siedman) สตริกเกอร์ (Stricker) รุจา (Ruja) และแบบทดสอบบุคลิกภาพของ มูนนี่ (Mooney) ผลการวิจัยปรากฏว่า การยอมรับตนเองของเด็กวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับการเลี้ยงดูของผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญ และสถานภาพทางสังคมของเด็กวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับการได้รับตำแหน่งหน้าที่พิเศษอย่างมีนัยสำคัญ

✓ จูไรรัตน์ เปรมชัยเชิย (จูไรรัตน์ เปรมชัยเชิย 2512 : 54 - 57) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ บ้านมหาเมฆ และบ้านราชวิถี จำนวน 236 คน เป็นชาย 91 คน หญิง 145 คน เป็นเด็กวัยรุ่นตอนต้นชาย 45 คน หญิง 103 คน วัยรุ่นตอนปลายชาย 46 คน หญิง 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนของ ปีแอร์ และ แฮริส (The Piers-Harris Children's Self-Concept Scale) ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นหญิงมีแนวโน้มที่จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนในลักษณะที่เป็นความสูง ความพอใจสูงกว่าวัยรุ่นชาย วัยรุ่นหญิงตอนต้นมีแนวโน้มที่จะมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนในด้านความสูง ความพอใจสูงกว่าเด็กวัยรุ่นหญิงตอนปลาย

ไฉน มีวิริยะเกิด (ไฉน มีวิริยะเกิด 2514 : 33 - 34) ได้ศึกษามโนภาพแห่งตน เด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมระดับต่ำและระดับกลาง กลุ่มตัวอย่างมีอายุ 12 - 17 ปี จำนวน 200 คน ชาย 100 คน หญิง 100 คน กัดมาจากครอบครัวชั้นกลางและชั้นต่ำ ระดับละเท่า ๆ กัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบวัดตนตามอัตภาพของ ปีแอร์ และ แฮริส (The Piers-Harris Children's Self-Concept Scale) ผลการวิจัยพบว่า เด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชั้นกลางมีมโนภาพดีกว่าเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ

✓ สิทธิโชค วรรณสันติกุล (สิทธิโชค วรรณสันติกุล 2514 : 55 - 58) ได้ศึกษามโนภาพเกี่ยวกับตนและความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จากโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดธนบุรีและนครราชสีมา จำนวน 219 คน ใช้แบบทดสอบรวมห้าฉบับ คือ แบบทดสอบวัดตนตามอัตภาพ ตนตามปณิธาน ความเป็นผู้นำ บุคลิกภาพแสดงตัว-เก็บตัว และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าตนตามอัตภาพสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตนตามปริมาณสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียน เด็กที่มีตนตามอัตภาพสูงมีความเข้าใจในการอ่านดีกว่าเด็กที่มีตนตามอัตภาพต่ำ

ลัมชัย ชินะตระกูล (ลัมชัย ชินะตระกูล 2517 : 59 - 62) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตน ความเชื่ออย่างฝังใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษาวิทยาลัยครูส่วนกลาง จำนวน 280 คน เป็นนักเรียน ป.กค. ปีที่ 2 จำนวน 137 คน และ ป.กค.สูง จำนวน 143 คน ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ความเชื่ออย่างฝังใจสัมพันธ์กันในทางลบกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสัมพันธ์กับมโนภาพแห่งตนในทางบวก นักศึกษาที่มีตนตามอัตภาพสูง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

พรณทิพย์ เกกะนันท์ เกร์ แอล แซบ และ ถวิล น้อยสุวรรณ (Bekanan, Sapp and Noisuwane. 2518 : 155 - 161) ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตน ของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ เป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างเด็กอเมริกันและเด็กไทย ผลการวิจัยพบว่า เด็กไทยมีการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนมากกว่าเด็กอเมริกัน อายุของผู้เป็นแบบมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนทั้งเด็กอเมริกันและเด็กไทย

เอกสารและการวิจัยเกี่ยวกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

แนวคิดพื้นฐาน เอกสาร การวิจัย เกี่ยวกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม พอจะประมวลได้ดังต่อไปนี้

1. ความเป็นมา และความหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม
2. จุดมุ่งหมาย ความสำคัญหรือคุณค่าของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม
3. หลักพื้นฐานปรัชญาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม
4. การจัดกลุ่ม การปฏิบัติการ และกระบวนการ
5. พฤติกรรมผู้นำกลุ่ม
6. พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม
7. เปรียบเทียบหลักการย่อ ๆ ของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มกับกลุ่มประเภทอื่น ๆ
8. รูปแบบของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเอาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไปพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะการพัฒนาภาพลักษณ์

1. ความเป็นมา และความหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

① ✓ การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มได้ดัดแปลงมาจากจิตบำบัดแบบกลุ่ม (Group Psychotherapy) ซึ่ง เจ เอช แพรท (J.H. Pratt) เป็นคนแรกที่นำเอาเทคนิคกลุ่มมาใช้ในการรักษาคนไข้โรคจิต บุคคลที่ให้การสนับสนุนจิตบำบัดเป็นกลุ่ม ได้แก่ แคลฟแมน (Klapman) มาร์ช (Marsh) ลาเซ (Lazell) โมรีโน (Morino) คอร์ซินิ (Corsini) และสปอตนิทซ์ (Spotnitz) การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเกิดจากการดัดแปลงเทคนิคและหลักการของจิตบำบัดเป็นกลุ่ม โดยที่มีลักษณะการแสดงออกทางอารมณ์ในการให้คำปรึกษาน้อยกว่าจิตบำบัด แต่ใช้กระบวนการคิดหาเหตุผลมากกว่า ยิ่งไปกว่านั้นการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มยังมุ่งที่จะให้บุคคลแสดงศักยภาพทั้งหมดของตนออกมา (ทองเรียน อมรย์กุล 2520 : 101)

② แคลปแลน (Caplan. 1957 : 124 - 128) และ โกลแมน (Goldman. 1962 : 518 - 522) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม (Group Counseling) เกิดต่อเนื่องมาจากการแนะแนวกลุ่ม (Group Guidance) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ให้ข่าวสาร และวิวัฒนาการเป็นกลุ่มจิตบำบัด (Group Psychotherapy) ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีปัญหาทางอารมณ์ การแนะแนวกลุ่มและการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีเทคนิคและจุดประสงค์คล้ายกันมาก บางคนมีความเห็นว่าการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเหมือนจิตบำบัดแบบกลุ่มมากกว่า เช่น โอเฮน และ พรอฟ (Ohsen and Proff. 1960) คิดว่าการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเหมือนจิตบำบัดแบบกลุ่ม แต่การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มใช้กับคนปกติไม่ต้องใช้ยา แต่ ลิฟตัน และ วอเตอร์ (Lee and Pulvino. 1973 : 49 citing Lifton and Waters. 1951) มีความคิดเห็นว่าการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มต่างจากจิตบำบัดแบบกลุ่ม เพราะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติด้วย ไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างบุคลิกภาพอย่างเดียว

๓. วัยรี ทรัพย์มี (วัยรี ทรัพย์มี 2522 : 173 - 178) ได้กล่าวถึงการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้ การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มแตกต่างจากการแนะแนวกลุ่ม การแนะแนวกลุ่มเน้นเนื้อหา การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเน้นความรู้สึก เช่น อารมณ์ และการพัฒนาการทางด้านจิตใจของสมาชิกแต่ละคน การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเหมือนกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นรายบุคคล คือ เป็นการให้บุคคลรู้สึกตนเอง มีความมั่นใจในตนเองพร้อมที่จะแก้ปัญหาหรือเผชิญปัญหาได้ ผู้ให้คำปรึกษาให้เกียรติ ให้ความอบอุ่น และจริงจังต่อผู้รับบริการ สมาชิกมีโอกาสระบายความรู้สึกและได้รับการตอบสนอง ต่างกันตรงที่ว่าสัมพันธภาพของการปรึกษารายบุคคลจะเกิดขึ้นระหว่างผู้ให้บริการ (Counselor) และผู้รับบริการ (Counselee) เท่านั้น ส่วนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม จะเกิดสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในกลุ่มด้วย สมาชิกแต่ละคนจะได้ประสบการณ์จากการอยู่ร่วมกันในกลุ่ม ซึ่งเขาไม่เคยได้รับประสบการณ์นี้จากการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล ผู้รับบริการจะอภิปรายเรื่องส่วนตัวกับผู้ให้บริการไม่มีความสัมพันธ์กับผู้อื่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับผู้รับบริการอาจจะแตกต่างจากเพื่อนร่วมรุ่นของเขา เนื่องจากผู้รับบริการเห็นผู้ให้คำปรึกษาเป็นผู้เชี่ยวชาญและอาวุโสสูงกว่า ผู้ให้คำปรึกษาบางคนยังมีบทบาทในการสอนและการบริหารอีกด้วย ในการเข้ากลุ่มสมาชิกได้แสดงสัมพันธภาพของเขาที่มีต่อบุคคลอื่น และจากปฏิกิริยาของผู้อื่นที่แสดงต่อเขา ทำให้เขาเข้าใจว่าคนอื่นรู้สึกต่อเขาและการกระทำของเขาอย่างไร และยังมีโอกาสได้ทราบว่าพฤติกรรมของเขากระทบกระเทือนผู้อื่นอย่างไร และพฤติกรรมของผู้อื่นมีผลอย่างไรต่อเขา สามารถสื่อความหมายการรับรู้และประสบการณ์นี้ขึ้นและกันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม เป็นการสร้างสัมพันธภาพระหว่างกันและกันให้ดีขึ้น การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลจะไม่ได้ประสบการณ์เหล่านี้ นอกจากนี้ เป็นการฝึก การฟัง การยอมรับ และเข้าใจผู้อื่น ซึ่งเป็นการฝึกมนุษยสัมพันธ์ สมาชิกในกลุ่มมีโอกาสช่วยเหลือกันและกัน ทำให้เกิดความสนิทสนมแนบแน่นและภาคภูมิใจ การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีหลักการอย่างเดียวกับจิตบำบัดแบบกลุ่ม ต่างกันตรงความรุนแรงในปัญหาของผู้รับบริการ ผู้ให้บริการ และสถานที่ จิตบำบัดแบบกลุ่มจัดทำโดย จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มจัดทำขึ้นการโดยนักจิตวิทยาการปรึกษา (Counselor) และจัดทำในสถานที่ที่ไม่เกี่ยวกับการแพทย์

จากที่กล่าวมาทั้งหมด พอจะสรุปได้ว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีความคล้ายคลึงกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นรายบุคคล ตรงที่มีจุดมุ่งหมายอย่างเดียวกัน คือ การให้ความช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาให้รู้จักแนวทางและเลือกวิธีที่จะแก้ปัญหาของเขาด้วยตัวเขาเอง และคล้ายกับจิตบำบัดแบบกลุ่มในเรื่องวิธีการ ขบวนการ ต่างกันตรงที่ผู้รับบริการและผู้ให้บริการ ผู้รับบริการเป็นคนที่มาปรึกษาทางจิตประสาท (จิตบำบัดแบบกลุ่ม) สำหรับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ผู้รับบริการเป็นคนปกติ แต่มีความประสงค์ที่จะแก้ปัญหาหรือปรับปรุงตนเองในด้านต่าง ๆ ผู้ให้บริการของกลุ่มจิตบำบัดได้แก่จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ สำหรับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ได้แก่ นักจิตวิทยาการปรึกษาเป็นผู้ให้บริการ

กาซดา ดูแกน และ มิวโดซ์ (Gazda, Ducan and Meadows. 1967 : 306) ให้ความหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มว่าเป็นขบวนการพลวัติซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (dynamic interpersonal process) บุคคลในกลุ่มจะแสดงออกซึ่งความคิดเห็นและพฤติกรรมที่ตนรู้สึก เพื่อทำหน้าที่ในการแก้ปัญหาที่บุคคลหรือกลุ่มกำลังเผชิญอยู่ ในการนี้สมาชิกได้ทำตามความสละสลวย มีการประนีประนอมเกี่ยวกับสภาพความเป็นจริง การระบายความในใจ การให้ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การให้ความอบอุ่น การยอมรับ และการให้ความสนับสนุน

มาร์เลอร์ (Mahler. 1969 : 11 - 13) ได้กล่าวสรุปเกี่ยวกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไว้ว่า เป็นวิธีการที่ศึกษาค้นคว้าสิ่งที่มีความหมายต่อความเป็นบุคคล เช่น เขาคือใคร พัฒนาความเชื่อมั่นในการรับรู้นตนเอง เช่น "ฉันรู้ว่าฉันทำได้ แม้ว่าพ่อแม่ของฉันจะไม่เห็นด้วยก็ตาม" เรียนรู้และเข้าใจผู้อื่นได้เป็นอย่างดี รู้จักรวบรวมและสร้างบูรณาการในด้านความรู้สึกและความคิดของบุคคล การทำให้เกิดความมีประสิทธิภาพขึ้นในสังคม การตรวจสอบค่านิยมที่บุคคลมีอยู่ รวมทั้งพยายามที่จะพัฒนาค่านิยมใหม่ การสร้างบรรยากาศที่ให้ความปลอดภัยในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับความรู้สึกและการควบคุมความรู้สึก เรียนรู้และรับผิดชอบเกี่ยวกับความประพฤติของตนเอง ศึกษาความสัมพันธ์ที่มีต่อบุคคลอื่น เช่น ผู้มีอำนาจ บิดา มารดา ญาติ พี่น้อง และเพื่อนฝูง

โคห์น และคนอื่น ๆ (Cohn and others. 1973 : 49) ให้ความหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มว่า เป็นขบวนการพลวัติของความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เกี่ยวข้องกับ

บุคคลที่มีพิสัย (Range) การปรับตัวในระดับปกติ บุคคลเหล่านี้จะทำงานร่วมกับกลุ่มเพื่อน และผู้ให้คำปรึกษาที่ได้รับการฝึกฝนอย่างดีมาหนึ่งคน มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจปัญหาและความรู้สึกใน ความพยายามที่จะขยายขอบเขตทัศนคติของพวกเขา เพื่อเขาจะได้จัดการกับปัญหาได้ดีขึ้น

เชอรัทเชอร์ และ สโตน (Shertzer and Stone, 1968 : 448 - 449)

ได้สรุปเกี่ยวกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไว้ดังนี้ว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคลมีความต้องการตรงกันที่จะปรับปรุงตนเองในด้านใดด้านหนึ่ง หรือต้องการที่จะแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งร่วมกัน มาปรึกษากันหรือกันเป็นกลุ่ม โดยมีผู้ให้คำปรึกษาร่วมอยู่ด้วย (Facilitator) บทบาทของผู้ให้คำปรึกษาเปลี่ยนจาก Leader Centered เป็น Group Centered สมาชิกในกลุ่มจะมีโอกาสแสดงออกเกี่ยวกับความรู้สึกและความคิดเห็นของตนเอง กล้าที่จะเผชิญปัญหา ได้ใช้ความคิดในการแก้ปัญหาหรือปรับปรุงตนเอง ทั้งยังได้รับฟังความรู้สึก และความคิดเห็นของผู้อื่น ทั้งได้ตระหนักว่าผู้อื่นก็มีปัญหาเช่นกัน ไม่ใช่ตนเองมีปัญหาเพียงคนเดียว วิธีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มจะทำให้สมาชิกแต่ละคนเกิดความภาคภูมิใจ ว่าตนสามารถให้ข้อคิดเห็นอันจะเป็นประโยชน์แก่กลุ่ม

วัชร ฐะคำ (วัชร ฐะคำ 2523 : 52) ได้ให้ความหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไว้ว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม คือ การที่ผู้ให้คำปรึกษาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับคำปรึกษาครั้งละมากกว่า 1 คน ด้วยจุดมุ่งหมายเช่นเดียวกับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล คือ จุดมุ่งที่จะช่วยคนดังต่อไปนี้

1. ให้สำรวจและประเมินตนเอง เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเองมากที่สุด
2. ให้สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และนำตนเองได้ สามารถเจริญ และดำรงชีวิต

ที่รับผิดชอบต่อตนเองและสังคมได้

3. ให้สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปสู่การปฏิบัติ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรม

จากการให้ความหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม โดยนักจิตวิทยาหลายท่าน ที่กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม เป็นการสร้างกระบวนการเพื่อให้ เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับ อบอุ่นและเป็นกันเอง เพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อกัน นอกจากผู้ให้คำปรึกษาแล้วสมาชิกแต่ละคนของกลุ่ม

จะทำให้หน้าที่ให้คำปรึกษาแก่กันและกัน สมาชิกต่างก็ช่วยให้กันและกันได้ แสดงอารมณ์และความรู้สึก ส่วนตนเองกลุ่ม ต่างก็ช่วยกันแปลความหมายและช่วยกันอธิบายให้ทุกคนกระจ่างขึ้นในความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ ให้กำลังใจโดยส่งเสริมความคิดและทัศนคติของกันและกัน ซึ่งล้วนแต่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่ม สมาชิกจะเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น อันจะเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองต่อไป มโนภาพแห่งตนหรือความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองน่าจะเกิดขึ้นได้และพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้นภายใต้บรรยากาศและกระบวนการนี้

2. จุดมุ่งหมาย ความสำคัญ หรือคุณค่าของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

มาเลอร์ (Mahler. 1969 : 101) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มว่า เพื่อให้บุคคลรู้จักตนเอง เข้าใจตนเอง และผู้อื่นดีขึ้น ช่วยให้บุคคลพัฒนาตนเอง โจนส์ (ทองเรียน อมรชกุล 2520 : 104 อ้างอิงมาจาก Jones. 1972) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มว่ามีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้วิธีที่จะจัดสภาพความเป็นอยู่ของตนให้มีประสิทธิภาพ มีความสำนึกตน (Awareness) ในแง่ที่ว่าตนคือใคร มีโอกาสอะไรบ้างที่จะเปิดให้แก่ตน การให้บุคคลได้เพิ่มพูนความสามารถตัดสินใจและในการวางแผนเพื่อพัฒนาตนเอง การย้ายเวลาและเหตุการณ์ในกลุ่มปรึกษานั้น โจนส์ ได้เน้นถึงความเป็นปัจจุบันและอนาคตเป็นสำคัญ

กอร์ลี และ บราวน์ (Gawrys and Brown. 1970) ได้กล่าวถึงการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มว่า เป็นการสร้างขบวนการเพื่อให้เกิดบรรยากาศแห่งการยอมรับ ความอบอุ่น และเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มได้ทดสอบ ตรวจสอบ และเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดสำหรับเขา วัตถุประสงค์จะถูกสร้างขึ้นจากสมาชิกภายในกลุ่ม การเข้าร่วมกลุ่มของสมาชิกจะไม่มีการบังคับ สมาชิกจะเข้าร่วมกลุ่มด้วยความสมัครใจ มีจุดสนใจร่วมกัน มีปัญหาร่วมกัน โรเจอร์ส (Roger. 1962) ให้ความเห็นว่าการที่เด็กมาเข้ากลุ่มเพื่อปรึกษาหารือกัน เป็นการตอบสนองความต้องการที่จะหลีกหนีความรู้สึกโดดเดี่ยว ความสัมพันธ์ในกลุ่มจะช่วยให้เด็กรู้จักเพื่อนใหม่ และมีโอกาสรู้จักตนเองตามความเป็นจริงมากขึ้น เมื่อได้มองตนเองในสายตาของผู้อื่น ปฏิกริยาตอบสนองของผู้อื่นจะบอกให้เด็กทราบว่า เขาอยู่ในขอบเขตของการยอมรับของเพื่อนหรือไม่

เมื่อเด็กได้รับคำยกย่องดีชม เขาจะพัฒนาทัศนคติเกี่ยวกับตนเองอย่างไม่รู้ตัว (วารสาร
สังคม 2522 : 1 - 2)

โอเฮน (Ohlsen. 1970 : 31) กล่าวว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม
มีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยให้บุคคลเข้าใจตนเอง รู้จักแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นการป้องกันไม่
ให้เกิดเหตุการณ์ที่ร้ายแรงขึ้น ประสบการณ์ที่ได้จากกลุ่มจะทำให้เกิดการเรียนรู้ จะช่วยให้เขา
พัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ดรีเคอร์ส (Dreikurs. 1957 : 363 - 375) กล่าวว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยา
แบบกลุ่ม จะช่วยขจัดปมด้อยและความรู้สึกผิด (Guilt) ของผู้รับบริการ ประสบการณ์ที่กลุ่มได้
ร่วมมือช่วยเหลือจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงความรู้สึกภายใน รู้จักความสามารถของตนเอง
บรรยากาศของกลุ่ม สมาชิกจะรู้สึกปลอดภัย มีความนับถือตนเอง รู้จักเล่าและแสวงหาความพึงพอใจ
และความสุขสมบูรณ์ให้แก่ชีวิต

เคลมาน (Kelman. 1963 : 399 - 432) ได้รวบรวมผลที่ได้รับจากการปรึกษา
เชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไว้เป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทำให้บุคคลไม่รู้สึกโดดเดี่ยว
2. ทำให้บุคคลรู้จักตนเองและยอมรับตนเอง
3. ช่วยให้บุคคลรู้จักปรับตัวและพัฒนาตนเอง
4. ช่วยให้บุคคลเป็นตัวของตัวเอง กล้าแสดงความรู้สึกที่แท้จริง
5. ยอมรับและรับผิดชอบในการแก้ปัญหาของตนเอง
6. ฝึกทักษะในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น
7. ช่วยให้บุคคลเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรม
8. นำทักษะและความรู้ความเข้าใจที่ได้จากกลุ่มไปปรับปรุงตนเองในชีวิตประจำวัน

แฟรงค์ (Frank. 1957 : 53 - 63) เน้นว่าการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม
มุ่งที่จะ

1. ลดความตึงเครียด
2. ทำให้คนรู้จักตนเอง

3. สันนิษฐานให้ผู้ที่มีปัญหากล้าเผชิญกับปัญหาและหาวิธีแก้ไข
4. ลดความขงคับใจทั้งภายในและภายนอก
5. ผลของการเยียวยาจะทำให้บุคคลเป็นหยัดอยู่ได้ด้วยความเข้มแข็ง

แซมมูเลวเอดส์ (Semulewicz. 1975 : 2645A) กล่าวว่าการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม จะมีผลต่อความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์ภาพแห่งตน และการปรับตัวของนักเรียนมัธยมที่มีปัญหาในด้านการปรับตัว

บุญนิช ศัดโนภาส (บุญนิช ศัดโนภาส 2521 : 54) ให้ความเห็นว่า จากการเข้ารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม จะทำให้เด็กได้ค้นพบสิ่งต่อไปนี้

1. เพื่อน ๆ ของเขามีปัญหาเช่นเดียวกัน
2. แม้นตนเองมีความผิด เพื่อน ๆ ก็ยังช่วยแก้ไข แสดงว่าเพื่อน ๆ ยอมรับตน
3. อย่างน้อยก็มีผู้ใหญ่คนหนึ่ง คือ ผู้ให้คำปรึกษายอมรับตน
4. เขามีความสามารถที่จะเข้าใจ ยอมรับ และช่วยเหลือเพื่อน
5. เขาสามารถไว้วางใจคนอื่น ๆ ได้
6. เขาได้แสดงความรู้สึกที่แท้จริงออกมา เกี่ยวกับเรื่องของตนเองและเกี่ยวกับ

สิ่งที่เขาเชื่อว่า ช่วยทำให้เขาเข้าใจและยอมรับตนเอง

รัชรี ฐะคำ (รัชรี ฐะคำ 2523 : 57) ได้กล่าวถึงค่านิยมของการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มว่าเป็นการปรึกษาที่มีค่ามาก ค่านิยมเหล่านี้ไม่อาจหาได้จากการศึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นรายบุคคล ซึ่งมีดังต่อไปนี้

1. สภาพการณ์สนทนาโต้ตอบที่เหมือนสภาพในชีวิตจริง เมื่อต้องมีการตัดสินใจต่าง ๆ สภาพเช่นนี้ช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้ค้นพบวิธีการสื่อสารและสัมพันธ์กับผู้อื่น
2. อิทธิพลของผู้ร่วมกลุ่ม โดยการสนทนาโต้ตอบในกลุ่มตามมาตรฐานของกลุ่ม
3. โอกาสที่จะได้พูดอย่างเปิดเผยและโดยเสรี เกี่ยวกับความคิดเห็นและอารมณ์ความรู้สึก โดยพาตึงถึง เรื่องส่วนตัวในน้อยที่สุด
4. โอกาสที่จะให้และรับการสนับสนุนจากเพื่อนสมาชิกของกลุ่ม เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้ตนเองได้มากขึ้น

5. การโต้แย้งความคิดเห็นของสมาชิกอื่น ๆ ในกลุ่ม ทำให้มีแนวความคิดที่กว้างกว่าเดิม

อำนวยการ ทะพิงค์แก (อำนวยการ ทะพิงค์แก 2513 : 66 - 72) ได้ทำการศึกษาพบว่า นักศึกษาร้อยละ 70 มีความเห็นว่าการปรึกษาเชิงจิตวิทยามีผลต่อการปรับตัว ทำให้มีความอบอุ่นใจ และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น นักศึกษาร้อยละ 65 เสนอแนะว่า ควรเสนอให้ทางมหาวิทยาลัยตั้งสำนักงานให้คำปรึกษา เพื่อช่วยนักศึกษาแก้ปัญหาต่าง ๆ

โคห์น และคนอื่น ๆ (Cohn and others. 1973 : 53) ได้สรุปคุณค่าของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไว้ว่า

1. มีบรรยากาศของการยอมรับและจริงใจ
2. มีความใกล้ชิดระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ซึ่งจริงใจที่จะช่วยผู้อื่นและเข้าใจตนเองดีขึ้น
3. แม้ว่าจะถอนตัวออก เมื่อรู้สึกว่าคุณถูกคุกคาม แต่ก็จะมีส่วนร่วมโดยการฟังและคิด
4. นำผลที่เหมาะสมที่ได้จากกลุ่มไปใช้

พรณี ชูทัย (พรณี ชูทัย 2521 : 11) ได้รวบรวมคุณค่าของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้

1. ประหยัดเวลาโดยการนำคนที่มีปัญหาค้นหาลักษณะคล้ายคลึงกันมาพบกัน ได้มีโอกาสแบ่งปันความคิดเห็น ความรู้สึก
2. เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อให้คนได้สำรวจเกี่ยวกับตนเอง ความรู้สึก ทำหน้าที่เพื่อช่วยให้เข้าใจตนเอง และยอมรับตนเองมากขึ้น
3. การให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม เน้นถึงปัญหา อารมณ์ และความรู้สึกของสมาชิก ช่วยให้สมาชิกแต่ละคนแก้ปัญหของตนเองได้
4. วัตถุประสงค์เพื่อมุ่งให้แต่ละคนพัฒนาตนเอง และปรับตัวได้ มีลักษณะป้องกันส่งเสริมมากกว่าการรักษา
5. สมาชิกได้รับการสนับสนุนให้ใช้ความคิดของตนเอง และแลกเปลี่ยนกับผู้อื่น

6. สมาชิกแต่ละคนได้รับการส่งเสริมว่า ตนคือใครอย่างแท้จริง ตนต้องการอะไรในชีวิต เป็นการสวดบรรยายคำที่ปลอดภัย เป็นมิตร เพื่อช่วยให้แต่ละคนเรียนรู้การควบคุมอารมณ์ความรู้สึก

7. ช่วยให้มีการเรียนรู้ที่จะเข้าใจผู้อื่น ยอมรับฟัง เรียนรู้ที่จะสำรวจความสัมพันธ์ของตนกับผู้อื่น

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีคุณค่ายิ่ง ช่วยให้ผู้คนรู้จักตนเอง เข้าใจผู้อื่น รู้จักแก้ปัญหา พัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองหรือมโนภาพแห่งตน

3. หลักพื้นฐานการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

หลักพื้นฐานการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มนั้น Kemp (ริอูญ พูลศรี 2523 : 10 - 11 อ้างอิงมาจาก Kemp. 1970) ได้กล่าวสรุปไว้ดังต่อไปนี้

1. บุคคลทุกคนมีสิทธิในความรู้สึกของตนเอง รู้จักอย่างแท้จริง รู้จัก นักจิตวิทยาการศึกษา จะสนับสนุนให้สมาชิกแสดงความรู้สึกของตนเองออกมา และให้แต่ละคนเคารพในอารมณ์และความรู้สึกของผู้อื่นด้วย
2. แต่ละคนจะต้องตัดสินใจว่าจะพัฒนาอะไรเกี่ยวกับตนด้วยตนเอง
3. บุคคลมุ่งที่จะแก้ปัญหาให้ตนเอง ไม่ไปมุ่งแก้ปัญหาให้คนอื่น
4. ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสถานการณ์ เป็นจุดที่สำคัญยิ่ง สำคัญกว่าต่อสถานการณ์
5. การเปิดเผยช่วยให้การศึกษามีประสิทธิภาพ ถ้าไม่มีการป้องกันตนเองให้พร้อมที่จะรับรู้ หรือที่จะเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ในบรรยากาศที่มีความไว้วางใจ เชื่อใจ มีความหวังดี มีความเข้าใจ และมีการยอมรับ การเปิดเผยตนเองมากเกินไป แสดงให้เห็นถึงการช่วยตัวเองไม่ได้
6. บุคคลจะเข้าใจตนเองได้ดีขึ้น มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สามารถควบคุมตัวเองได้มากขึ้น

7. จะต้องมีความรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง คนจะเรียนรู้ที่จะรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น ถ้าบรรยากาศภายในบ้าน ในโรงเรียน ไม่ถูกคามขู่เข็ญหรือลงโทษมากเกินไป ซึ่งจะทำให้พึ่งพาคนอื่นน้อยลง

8. การลงมือกระทำเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งจะได้ในบรรยากาศของการยอมรับ ความเข้าใจ อาจจะใช้ Role Playing

9. ในการเผชิญปัญหา แก้ปัญหา มีวิธีเลือกหลายวิธี ผู้ให้คำปรึกษาจะช่วยให้สมาชิกเห็นหนทางจากการเลือกต่าง ๆ

10. สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีความมุ่งมั่นสัญญา (Commitment) กับตนเองในการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ การให้การเสริมแรงถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น

11. สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ใหม่ ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ ประสิทธิภาพในกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ

12. การที่คนรู้จักตนเองอย่างลึกซึ้ง ยอมรับตนเอง ทำให้การป้องกันตนเอง (defend) น้อยลง ทนได้กับคำวิจารณ์ ทนได้ว่าคนอื่นมองตนอย่างไร

ไดเออร์ และ เวอร์ย่น (Dyer and Vriend. 1975 : 132 - 141) ได้สรุปหลักการสำคัญของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้

1. ตัวสมาชิกแต่ละบุคคลมีความสำคัญมากกว่าส่วนรวม จะไม่มีกลุ่มย่อย กลุ่มรวมจะถูกมองในแง่ร้ายบุคคล จะพูดถึงสมาชิกแต่ละคนไปเรื่อย ๆ เพื่อให้เขารู้จักตัวเอง และเปลี่ยนแปลงตัวเอง

2. ผู้นำจะเป็นผู้ให้คำปรึกษา ไม่ใช่เป็นสมาชิก จะเป็นผู้ช่วยเหลือกลุ่ม ไม่ใช่ให้กลุ่มช่วยเหลือ

3. เป็นการให้คำปรึกษาแก่สมาชิกทุก ๆ คน ให้โอกาสสมาชิกได้เป็นตัวของตัวเองมากที่สุด กลุ่มเป็นที่ทดลองพฤติกรรมใหม่ ๆ ของสมาชิกที่เป็นคนปกติไม่ใช่คนไข้ เป็นการพัฒนาไม่ใช่การแก้ไข

4. การให้คำปรึกษาไม่มีเป้าหมายของกลุ่มร่วมกัน แต่ละคนจะมีเป้าหมายของเขาเอง การบรรลุเป้าหมายจะเกิดจากการคิด ความรู้สึก และการกระทำ

5. การให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลในกลุ่มบางครั้งก็จำเป็น อาจจะมีตอนใดตอนหนึ่งที่จะต้องให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่สมาชิกที่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน

6. การปฏิสัมพันธ์กันมาก ๆ ในกลุ่ม ไม่ได้หมายความว่ากลุ่มมีประสิทธิภาพ การปฏิสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้นในกลุ่ม แต่การช่วยเหลือบุคคลในกลุ่มอาจจะน้อยลง

7. ผู้ให้คำปรึกษาไม่ควรเพิ่มความกดดันขึ้นในกลุ่ม ถ้าเขาไม่พร้อมที่จะพูดก็ไม่บังคับให้เขาพูด ถ้าเขาพูดก็ไม่ไปหยุดยั้งเขา เขาสิทธิ ผู้ให้คำปรึกษามีหน้าที่ปกป้องเขา

8. การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไม่ใช่การสำรวจหาปม ไม่พูดถึงอดีต เพราะไม่มีประโยชน์ ไม่สามารถจะแก้ไขได้นอกจากความสิ้นหวังและรู้สึกผิด ควรจะเน้นเฉพาะปัจจุบัน คนเราควรจะอยู่ในโลกปัจจุบัน

9. ไม่กล่าวถึงบุคคลนอกกลุ่ม เพราะเป็นการยากที่จะช่วยเหลือเขา

10. สิ่งที่เกิดขึ้นในกลุ่มต้องเก็บไว้เป็นความลับ ไม่นำเรื่องในกลุ่มไปพูดนอกกลุ่ม ให้สมาชิกทุกคนรู้สึกปลอดภัย

11. ตัวเองพูดปัญหาของตัวเอง รับผิดชอบต่อตนเอง ปัญหาของใครก็ของคนนั้น ไม่มีการพูดแทนกัน แต่กลุ่มมีหน้าที่ช่วยให้เขาบรรลุเป้าหมาย

12. ไม่ควรเน้นความรู้สึกมากกว่าความคิด พูดไปด้วยความคิดและความรู้สึก จะช่วยให้เขารู้สึกตัวตลอดเวลา จะไม่มีใครพูดเพื่อเจ้อหรือรุนแรง

13. ความกระชับแน่นของกลุ่มไม่ใช่ความมุ่งหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ความกระชับแน่นของกลุ่มจะให้ประโยชน์แต่ไม่ใช่เป้าหมาย ซึ่งต่างจากกลุ่มสัมพันธ์

14. การติดตามผลการให้คำปรึกษาแต่ละครั้งควรจะทำให้เป็นประสบการณ์อันดีวก่อนจะเริ่มต้นครั้งใหม่ควรจะเอ่ยถึงคราวที่แล้วว่าได้ทำอะไรไปบ้าง

15. ในการให้การศึกษาแต่ละ session ควรจะมุ่งช่วยเหลือสมาชิกคนหนึ่งหรือสองคนเป็นพิเศษ

16. สภาพการให้การศึกษาแบบกลุ่ม สมาชิกมีความไม่สบายใจ มีความวิตกกังวล เพราะได้รับการกระตุ้นให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

17. อารมณ์ ความรู้สึกทางลบ ไม่ใช่เป็นสิ่งไม่ดี เป็นสิ่งที่ควรระบายออกมา
ทุกคนยอมรับ

18. การศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มจะไม่มีแบบแผนที่แน่นอน จะมีการยืดหยุ่น
ตลอดเวลา ผู้นำควรบอกจุดมุ่งหมาย วิธีการขึ้นอยู่กับสมาชิก จะไม่มีรูปแบบที่ตายตัว

19. พฤติกรรม ความคิด เหตุผล ไม่มีการตัดสินผิด ถูก ดี-ไม่ดี ศึกษาว่ามีสาเหตุ
อะไร จะแก้ไขอย่างไร จะทำอย่างไร

20. ความมีประสิทธิภาพของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม วัดความสำเร็จจาก
นอกกลุ่ม คอยสังเกตพฤติกรรมของสมาชิก เจ้าหน้าที่จะบันทึกพฤติกรรมของตนเอง ผู้ให้คำปรึกษา
ต้องเป็นกลาง

ปรัชญาการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

การศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม มีปรัชญาในการที่จะช่วยเหลือบุคคลดังต่อไปนี้
(วราภรณ์ ลิ้มสุวัฒน์ 2522 : 7)

1. การเปิดเผยตนเอง (Self-Disclosure) จุดประสงค์ที่สำคัญก็เพื่อจะสร้าง
สายใยแห่งการเชื่อมโยงระหว่างสมาชิกในกลุ่ม การเปิดเผยตนเองควรจะได้การพัฒนาให้ถึง
จุดที่ว่า สมาชิกสามารถจะแบ่งปัน ถึงสภาพอารมณ์ และความคิดที่เกิดขึ้นขณะนั้นได้ โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งในขณะที่สิ่งเหล่านี้ต้องไปเกี่ยวข้องกับสมาชิกอื่นในกลุ่ม จุดรวมที่สำคัญที่สุดคือ "ที่นี่และ
เดี๋ยวนี้" อดีตจะมาก็เกี่ยวข้องก็เพียงแต่ในโอกาสที่นำมาสัมพันธ์กับพฤติกรรม ความรู้สึก และ
ความคิดในปัจจุบันเท่านั้น

2. ความซื่อสัตย์ (Honesty) สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีความซื่อสัตย์ต่อการกระทำ
ของเขา ความคิด ความรู้สึก และการกระทำมีผลต่อพฤติกรรมของเขา เขาจะพิจารณาถึงสิ่งที่
เหมาะสมในชีวิต และวิถีชีวิตที่เขาพึงประสงค์ นักจิตวิทยาการศึกษาควรจะให้โอกาสแก่สมาชิก
ทุกคนในกลุ่ม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับวิถีชีวิตของเขา

3. ความรับผิดชอบ (Responsibility) สมาชิกทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อ
ต่อพฤติกรรมของตนเองและของกลุ่ม

4. การเลือก (Choices) สมาชิกควรจะมีลักษณะการเลือกส่วนตัวและพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ

5. การสะท้อนกลับ (Feedback) การสะท้อนกลับของสมาชิกและการประเมินพฤติกรรมของตนเอง จะช่วยให้เกิดความเข้าใจพฤติกรรมตนเองและผู้อื่น

6. การตัดสินใจ (Decisions) การตัดสินใจส่วนตัว ก่อให้เกิดสู่ทางในการตัดสินใจของกลุ่ม การตัดสินใจของกลุ่มต้องอาศัยความร่วมมือของสมาชิกทุก ๆ คน

4. การคัดกลุ่ม การปฏิบัติการ และกระบวนการ

1. การคัดกลุ่ม นักจิตวิทยาหลายท่านได้เสนอหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติไว้ด้วยวิธีการที่คล้ายคลึงกัน เชอร์ทเชอ และ สโตน (Shertzer and Stone. 1968 : 457 - 461) เสนอว่า

1.1 การเลือกสมาชิก ควรเลือกสมาชิกที่มีความสนใจหรือมีปัญหาคล้ายคลึงกัน สมาชิกควรประกอบด้วยทั้งสองเพศ และควรอยู่ในวัยเดียวกัน สมาชิกจะได้รับประโยชน์จากการเข้ากลุ่มมากที่สุด คือ ผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ มีความเต็มใจที่จะพูดจะแสดงความคิดเห็น ผู้ให้คำปรึกษาควรจะใช้วิธีสัมภาษณ์เด็กทีละคนก่อนที่จะคัดกลุ่ม เมื่อได้เด็กแล้วจึงอธิบายให้ฟังเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม แต่ละคนจะได้อะไร ให้อะไรกับกลุ่มบ้าง ให้เด็กเป็นผู้ตัดสินใจว่าจะร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มหรือไม่ และมีข้อสงสัยเกิดอยู่ว่า มิใช่ทุกคนจะเหมาะสมที่จะเข้าร่วมในการปรึกษากลุ่ม บุคคลที่ไม่เหมาะกับการเข้ากลุ่มคือ

1.1.1 ก้าวร้าวมาก

1.1.2 เหมินมอายจนเกินไป

1.1.3 มีปัญหาทางการปรับตัวมาก ไม่เหมาะกับกลุ่มของคนปกติ

1.1.4 ไม่ควรคัดคนที่เป็ญาติหรือเพื่อนสนิทไว้ในกลุ่มเดียวกัน เพราะต่างก็รู้ปัญหาของอีกฝ่ายหนึ่งอยู่แล้ว ทำให้ไม่ได้ความรู้สึกที่แท้จริงของการที่จะต้องเปิดเผยตนเองต่อหน้าผู้อื่น

1.2 ขนาดของกลุ่ม โดยทั่ว ๆ ไป นิยมคัดกลุ่ม 6 - 8 คน แต่อาจขยายเป็น 10 - 12 คน ไม่ควรให้กลุ่มใหญ่เกินไป เพราะจะทำให้สัมพันธภาพในกลุ่มลดลง สำหรับเด็กประถม ขนาดของกลุ่ม 4 - 5 คน

1.3 เวลา สำหรับเด็กมัธยม เวลาที่พบในแต่ละครั้งประมาณ 1 ชั่วโมง หรือ ชั่วโมงครึ่ง ส่วนเด็กประถมพบกันครั้งละประมาณ 30 - 45 นาที อาทิตย์หนึ่งควรพบกัน 2 - 3 ครั้ง หรืออาจพบกันอาทิตย์ละครั้ง พบกันอย่างน้อยที่สุดประมาณ 10 ครั้ง

1.4 ชนิดของกลุ่ม ควรจะเป็นชนิด "Closed Group" ไม่ใช่ "Open" หรือ (Continuous" เพื่อให้สมาชิกทุกคนรู้จักกันอย่างสนิทสนม เพื่อความไว้วางใจ เชื่อใจ ไม่เปิดรับ สมาชิกใหม่เมื่อดำเนินการไปแล้ว

1.5 การจัดที่นั่ง ควรจะเป็นวงกลม เพื่อให้กลุ่มมีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน มากขึ้น ได้สังเกต สัมผัส ท่าทาง อากัปกิริยา คำพูด ความรู้สึกของกันและกัน

1.6 ข้อสังเกตเพิ่มเติมในการจัดกลุ่ม นักจิตวิทยาการปรึกษาจะต้องพูดให้สมาชิก ทุกคนเข้าใจว่า ทุกคนต้องร่วมกันรับผิดชอบ ในการที่จะทำความเข้าใจและช่วยเหลือสมาชิก คนอื่น ๆ ดังเช่น พยายามแก้ปัญหาของตนเอง กระตุ้นให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นอย่าง เต็มที่ และให้โอกาสได้ลองกับความคิดใหม่ ๆ นั้น พูดให้เข้าใจว่าในการพบกันแต่ละครั้งสมาชิกทุกคน จะร่วมกันรับผิดชอบในสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้

1.6.1 การตั้งใจฟัง เรื่องที่สมาชิกคนอื่น ๆ พูด

1.6.2 ช่วยสมาชิกคนอื่น ๆ พูด

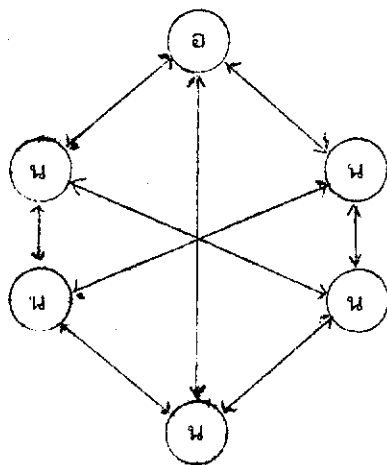
1.6.3 ร่วมอภิปรายปัญหา

1.6.4 ร่วมอภิปรายเกี่ยวกับความรู้สึก

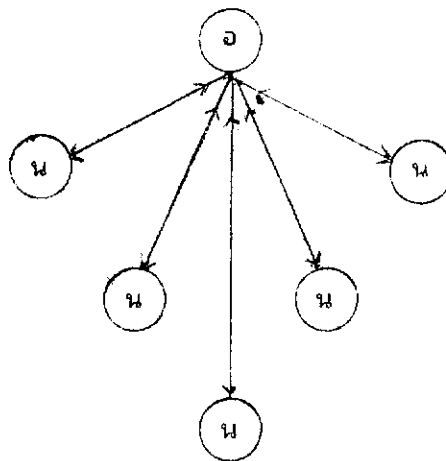
1.6.5 การเผชิญหน้า (Confronting) โดยการชี้ให้เห็นว่าสิ่งที่สมาชิกคนอื่น พุณนั้นเป็นอย่างไร

ก่อนจะหมดเวลาที่พบกันทุกครั้ง จะต้องมีการประเมินผลว่า สมาชิกแต่ละคนได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมทั้งห้าที่กล่าวมาแล้วมาน้อยเพียงใด

ลักษณะของสัมพันธภาพภายในกลุ่ม ควรอยู่ในลักษณะที่สมาชิกแต่ละคนมีโอกาสนี้ที่จะเป็น ผู้ให้คำปรึกษา คือ สมาชิกทุกคนมีโอกาสนี้ที่จะให้ข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน (รูป 1) มิใช่มี interaction กับผู้ให้คำปรึกษาเท่านั้น (รูป 2) เพราะจะออกมาในลักษณะการให้คำปรึกษา เป็นรายบุคคล แต่อยู่ในสภาพของกลุ่ม

รูปที่ 1

รูปที่ 2

อ. อาจารย์ (นักจิตวิทยาการศึกษา)

น. นักเรียน (Clients)

2. การปฏิบัติการ

2.1 การเริ่ม ผู้ให้คำปรึกษาโดยทั่วไป มักใช้เทคนิค โดยกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนพูดเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองว่า ทำไมเขาจึงมาเข้ากลุ่ม เขาหวังที่จะได้อะไรจากการเข้ากลุ่ม ผู้ให้คำปรึกษาพยายามที่จะกระตุ้นให้แต่ละคนได้มี interaction กับสมาชิกทุกคนอย่างดีที่สุด ในการกระตุ้นให้กลุ่มร่วมอภิปรายเริ่มจากการใช้โครงสร้างน้อยที่สุด จนกระทั่งโครงสร้างมากที่สุด ดังต่อไปนี้

2.1.1 ปล่อยให้เงียบ รอจนกว่าสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มจะเป็นผู้ทำลายความเงียบขึ้น

2.1.2 อาจจะนำด้วยประโยคว่า "เราจะเริ่มต้นกันหรือยัง" "ใครจะเป็นคนเริ่มแรก" "คุณอยากพูดเรื่องอะไรมากที่สุด"

2.1.3 บางทีใคร ... จะช่วยให้พวกเราเริ่มต้นได้

2.1.4 คุณจะอภิปรายเกี่ยวกับเรื่องใดก็ได้ที่คุณต้องการ เวลานี้เป็นเวลาของคุณที่จะใช้ได้

2.1.5 เรามีเหตุผลอะไรจึงมาร่วมกลุ่มกันที่มี บางทีเราแต่ละคนอาจจะอธิบายได้กระมังว่าเราต้องการอะไรจากการมาร่วมกลุ่มกัน

2.1.6 คุณแต่ละคนได้ตัดสินใจด้วยตนเองแล้วในการมาร่วมกลุ่ม โดยที่คิดแล้วว่า คุณจะได้ประสบการณ์อะไรบางอย่าง และคุณจะช่วยเหลือผู้อื่นได้อย่างไร

2.1.7 บางกลุ่มเห็นว่าจะเป็นการช่วยได้มาก ถ้าสมาชิกแต่ละคนในกลุ่มจะได้บอกเล่าเกี่ยวกับตนเองคนละนิดละหน่อยว่าขณะนี้ทำอะไร สนใจอะไร ขอให้แต่ละคนเล่าให้พวกเราฟัง เกี่ยวกับประวัติตนเอง (แบ่งเป็นคู่แล้วให้คนหนึ่งสัมภาษณ์แล้วเล่าให้กลุ่มฟัง)

2.1.8 ถ้าปรากฏว่าสมาชิกในกลุ่มไม่มีใครยอมพูด คือ พูดไปแล้วเกิดเขยิบขึ้นมาให้ใช้วิธีการต่อไปนี้

2.1.8.1 ทุกคนเขยิบไปหมด ความจริงก็เป็นเรื่องยากเหมือนกันที่ใครจะเป็นผู้เริ่มต้นก่อน

2.1.8.2 เอ๊ะ ทำไมทุกคนเขยิบไปหมดเล่า คุณคิดว่าอะไร ทำไมพวกเราเขยิบไป

2.1.8.3 ใครเตาออกบ้างไหมว่าทำไมกลุ่มของเราจึงเขยิบไป คงมีเหตุผลอะไรสักอย่างใครคิดว่าเป็นเพราะอะไร

2.1.8.4 เรากำลังคิดว่าจะพูดเรื่องอะไรต่ออีกใช้ไหม ? หรือว่าเราต้องการให้ใครสักคนมาเป็นผู้นำ คุณรู้สึกไหมว่าเราพูดต่อไม่ได้ถ้าไม่มีผู้นำ คุณกำลังขอให้ครูพูดก่อนใช้ไหม เราพร้อมที่จะแบ่งปันความรู้สึกแล้วหรือยัง

2.1.8.5 ขอให้เราพูดเกี่ยวกับเรื่องต่อไป ... ครูขอยกคำถามว่า ...

2.2 วิธีสร้างสัมพันธ์ภาพ ถ้าสัมพันธ์ภาพเป็นไปด้วยดี สมาชิกแต่ละคนจะเป็นกันเองให้ความร่วมมือในการให้ออกความเห็น เปิดเผยความรู้สึกของตนเอง เกิดความไว้วางใจ ยอมรับ และพร้อมที่จะเข้าใจผู้อื่น ทุกคนจะร่วมให้ความช่วยเหลือ หรือประหนึ่ง เป็นนักจิตวิทยาการปรึกษาเอง สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ อาศัยเทคนิคต่อไปนี้

2.2.1 ให้ความสนใจ สมาชิกทุก ๆ คน ไม่สนใจเพียงคนเดียวคนหนึ่ง และจะต้องมองหน้าทุก ๆ คนขณะพูด

2.2.2 เมื่อใดก็ตาม ถ้ามีการถามคำถาม ผู้นั้นจะต้องบอกว่าทำไม ถึงถามคำถามนั้น เช่น "คุณจะมีปฏิกิริยาอย่างไร ถ้าใครมาตะโกนไล่ให้คุณออกไป? อยากทราบว่าอารมณ์รู้สึกอย่างสันรู้สึกรึหรือเปล่า?

2.2.3 เมื่อมีใครคนใดคนหนึ่งให้คำแนะนำ สมาชิกอื่น ๆ ควรจะได้สำรวจความรู้สึกของตนเองว่ารู้สึกอย่างไรกับคำแนะนำนั้น เช่น "ฉันคิดว่าคุณจะต้องคิดให้มาก ก่อนที่จะลาออกจากโรงเรียน ตัวฉันเองต้องขอขอบคุณคุณพ่อมากที่ช่วยให้ฉันขี้ใจก่อนจะตัดสินใจ

2.3 ความรับผิดชอบของนักจิตวิทยาการศึกษา ที่จะประสพผลสำเร็จในการศึกษาเชิงจิตวิทยา คือ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล จะต้องนำทักษะต่าง ๆ จากการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลมาใช้ คือ acceptance warmth และ understanding จะต้องให้ความสนใจทุก ๆ คน ให้แต่ละคนได้แสดงความคิดเห็นตามแต่ละคนต้องการ แสดงให้สมาชิกทุกคนเห็นว่าผู้ให้คำปรึกษาเห็นความสามารถของสมาชิกในการแก้ปัญหาของตนเอง

วิธีที่จะช่วยให้ผู้ให้คำปรึกษาประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม คือ

1. พยายามสรุปข้อคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม เพื่อให้สมาชิกคนอื่น ๆ เห็นว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาของตนอย่างไร
2. เน้นให้เห็นถึงความคล้ายคลึงกันของปัญหา อารมณ์ ความรู้สึกที่สมาชิกบางคนในกลุ่มได้แสดงออก
3. ช่วยทำความเข้าใจกระจ่างแจ้ง (Clarify) ข้อความบางตอนที่สมาชิกในกลุ่มกล่าวเพื่อให้คนทั้งกลุ่มเข้าใจ
4. กระตุ้นให้มีการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน โดยการเชื่อมโยงคำถามซึ่งมีความคล้ายคลึงกันให้สมาชิกคนอื่น ๆ รับทราบ
5. ในการพบกันแต่ละครั้งจะเป็นผู้ทบทวนสิ่งที่พูดไปแล้ว เพื่อให้ต่อเนื่องกับของใหม่
6. ช่วยให้สมาชิกแต่ละคนได้อภิปราย ถึงสัมพันธ์สภาพภายในกลุ่มที่แน่นแฟ้นขึ้น

2.4 ความรับผิดชอบของสมาชิก สมาชิกทุกคนจะต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันอย่างน้อยก็คือ การมาสมัครใจเข้ากลุ่ม จะต้องยอมรับข้อตกลงร่วมกันว่าจะร่วมกันสร้างสัมพันธ์ภาพ จะแบ่งปัน

ประสบการณ์ ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหา สิ่งเหล่านี้ต้องใช้เวลานานกว่าจะพัฒนาขึ้นมาได้ แต่อย่างไรก็ตามไม่พันความล่าช้าของนักจิตวิทยาการศึกษา ซึ่งจะต้องเป็นผู้แสดงตัวอย่างที่ดีให้เห็น ช่วยให้ได้แต่ละคนรู้สึกว่าเป็นความรับผิดชอบที่จะต้องรับฟังและช่วยใคร่คนอื่น ๆ ระบายสิ่งต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเอง

ความสำเร็จของการให้คำปรึกษากลุ่ม อยู่ที่ Interaction ระหว่างสมาชิกด้วยกัน จะเป็นผู้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้เคยมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหาสิ่งใดสำเร็จมาแล้ว จะเป็นแบบอย่างให้สมาชิกซึ่งกำลังมีปัญหาดำเนินการแก้ปัญหาในวิธีซึ่งคล้าย ๆ กัน ผู้ให้คำปรึกษาจะทำตัวเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกให้ ซึ่งสมาชิกแต่ละคนรู้สึกว่า เขาได้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหานั้น ๆ

2.4 การจบขบวนการ การจบการให้คำปรึกษาจะกระทำเมื่อสมาชิกส่วนใหญ่ตัดสินใจที่จะเลิก เมื่อรู้สึกว่าหมดเรื่องที่จะอภิปรายต่อไปแล้ว

2.5 การประเมินผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยา จะประเมินผลทุกครั้งที่จบการให้คำปรึกษาในแต่ละ session ตัวอย่างแบบประเมินผลได้แก่

ตอนที่ 1

ขอให้ท่านลำดับข้อสมาชิกในกลุ่มรวมทั้งตัวท่านเองด้วย ตามลักษณะของพฤติกรรม โดยเรียงลำดับจาก 1 แสดงว่ามีพฤติกรรมเกิดขึ้นบ่อยที่สุดกระทั่งถึง 6 แสดงว่าพฤติกรรมเกิดขึ้นน้อยที่สุด

<u>ลำดับ</u>	<u>การมีส่วนร่วม</u>	<u>ลักษณะของพฤติกรรม</u>
_____ 1.	(Contributing)	การเล่าถึงประสบการณ์ การให้
_____ 2.		ข้อมูล หรือการแสดงความคิดเห็น
_____ 3.		อันเกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลัง
_____ 4.		อภิปรายทั่วไป มีส่วนร่วมในการ
_____ 5.		อภิปรายเป็นอย่างดี
_____ 6.		

_____	1.	การกระตุ้น	เป็นผู้คอยกระตุ้นให้สมาชิกทุกคน
_____	2.	(Stimulation)	มีส่วนร่วม โดยการ เล่นอหิวข้อ
_____	3.		ที่น่าสนใจ หรือกระตุ้นให้สมาชิก
_____	4.		มีส่วนร่วมในการอภิปราย
_____	5.		
_____	6.		

ฯลฯ

ตอนที่ 2

โปรดกาเครื่องหมาย x ลงหน้าข้อความที่ท่านเห็นว่าสามารถบรรยายคุณลักษณะของ
สภาพการณ์ได้มากที่สุด

1. เนื้อหา (การอภิปรายเกี่ยวกับหัวข้อ)

- _____ 1.1 เนื้อเรื่องในการอภิปรายชัดเจน เหมาะสม สมาชิกทุกคนเข้าใจ
- _____ 1.2 การสนทนาล้วนใหญ่เกี่ยวข้องกับทุกคนและได้ประโยชน์
- _____ 1.3 แม้การอภิปรายจะออกนอกกลุ่มนอกทาง แต่หัวข้อส่วนใหญ่ยังมีคุณค่า
- _____ 1.4 มีเพียง 2 - 3 ข้อที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในกลุ่ม
- _____ 1.5 เรื่องที่อภิปรายไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสมาชิกในกลุ่ม

2. กระบวนการบรรยายภาค (ปะทะสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกรวมทั้งบรรยายภาค)

- _____ 2.1 สมาชิกทุกคนเข้าใจและมีส่วนร่วม มีปฏิกริยาซึ่งกันและกัน
- _____ 2.2 บางหัวข้อสมาชิกให้ความสนใจมาก
- _____ 2.3 สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทำความกระจ่าง
- _____ 2.4 ความรู้สึกภายในกลุ่มเป็นไปในทางบวกมากกว่าลบ
- _____ 2.5 กลุ่มไม่มีความสัมพันธ์กัน รู้สึกไม่ได้ประโยชน์

ฯลฯ

รายละเอียดแบบประเมินผลอยู่ในภาคผนวก

3. กระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม กระแสกลุ่ม มักจะดำเนินเป็นขั้นต่าง ๆ สี่ขั้น (ทองเรือน อมรชุลล 2520 : 113 - 120) คือ

3.1 ขั้นเริ่มการให้คำปรึกษา (The Involment Stage) ในระยะนี้ผู้ให้คำปรึกษา จะต้องดำเนินการในเรื่อง

3.1.1 ทำความกระจ่างเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

3.1.2 ทำความรู้จักกันคุ้นเคยกัน

3.1.3 สร้างความไว้วางใจเชื่อใจกัน

3.1.4 เริ่มอภิปราย แสดงความรู้สึกนึกคิด สมาชิกจะมองเห็นปัญหาของกลุ่ม เป็นเรื่องสำคัญ นักจิตวิทยาการปรึกษาจะต้องทำงานเป็นผู้นำกลุ่ม ให้กลุ่มได้พิจารณาถึงความรู้สึก ความคิด และความเชื่อของสมาชิกที่มีต่อสิ่งที่อภิปรายกันมากกว่า เนื้อหาสาระที่เป็นประเด็นของการอภิปรายกัน เทคนิคที่นักจิตวิทยาการปรึกษาใช้ในขั้นเริ่มให้คำปรึกษา ได้แก่ เทคนิคการเขียนในการ์ด (Card-Writing Techniques) และการให้สมาชิกได้เล่าถึงความรู้สึกที่ตนมีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

3.2 ขั้นเปลี่ยนแปลง (The Transition Stage) เป็นขั้นที่สมาชิกสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ มีความรู้สึกร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อาจมีความตึงเครียด ความวิตกกังวล เกิดขึ้นในขั้นนี้ นักจิตวิทยาการปรึกษาจะให้บุคคลในกลุ่มได้เห็นคุณค่าของการเปิดเผยตนเอง ความไว้วางใจ ความเข้าอกเข้าใจกัน มีการลงผลย้อนกลับ และทำให้รู้จักตนเอง สมาชิกในกลุ่มจะเข้าใจพฤติกรรมของตนเองได้ดี

3.3 ขั้นปฏิบัติการ (Working Stage) ขั้นนี้จะเปิดโอกาสให้สมาชิกได้หาทางเลือกต่าง ๆ เพื่อการแก้ปัญหา โดยปกติแล้ว เมื่อมาถึงขั้นนี้สมาชิกพร้อมที่จะนำเอาปัญหาที่ตนกำลังเผชิญอยู่มาอภิปรายหรือพูดคุยกัน พร้อมที่จะเผชิญกับปัญหาตามความเป็นจริง พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เป็นการกระทำและลงมือปฏิบัติจริง ๆ ไม่ใช่การพูดอย่างเดียว ผู้ให้คำปรึกษายอมรับ และแสดงความเคารพนับถือในแนวความคิด และค่านิยมที่แตกต่างกันจะช่วยให้สมาชิกพิจารณาทางเลือกเกี่ยวกับตนเองได้ดีที่สุด

3.4 ขั้นตอนการให้คำปรึกษา (The Ending Stage) ขั้นนี้เป็นขั้นที่สมาชิกคิดในสิ่งที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน สมาชิกแต่ละคนจะมีการป้องกันตนเองน้อยลง ยอมรับตนเองมากขึ้น ผู้ให้คำปรึกษาจะใช้วิธีเสริมกำลัง (Reinforcement) เพื่อย้ำให้สมาชิกเกิดการหยิ่ง เห็นพฤติกรรมของตนเองในแนวใหม่ สนับสนุนให้บุคคลได้ปฏิบัติการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตน ตัดสินใจที่จะเผชิญกับปัญหาและทำตนให้มีคุณค่าและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการนำเอาประสบการณ์จากกลุ่มไปใช้เพื่อพัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นในชีวิตประจำวัน

5. พฤติกรรมผู้นำกลุ่ม

การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มจะบรรลุเป้าหมายหรือบรรลุผลตามขั้นทั้งห้าที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้นำกลุ่มเป็นกุญแจสำคัญที่สุดในการที่จะเอื้ออำนวยการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ให้เกิดขึ้น นักจิตวิทยาหลายท่าน ได้เสนอข้อควรปฏิบัติของผู้นำกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้

โอล์เซน (Ohlsen. 1964 : 171) ได้เสนอแนะว่านักจิตวิทยาการปรึกษาย่อมสามารถที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสมาชิกได้โดยปฏิบัติดังนี้

1. พยายามให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจว่าตนกำลังจะพยายาม เข้าใจเขา
2. เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับชีวิตส่วนตัวของผู้รับคำปรึกษาบ้างในบางกรณี แต่不要去ไป

ก้าวก่ายชีวิตส่วนตัว เขาทั้งหมด

3. ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามีความรับผิดชอบที่จะพัฒนาตนเองได้

พาวน์เดอร์เมกเกอร์ และ แฟรงก์ (Powdermaker and Franks. 1953 : 391)

ได้ทำการวิจัยพบพฤติกรรมของผู้ให้คำปรึกษาที่มีคุณค่าไว้ดังต่อไปนี้

1. มีการสรุปข้อคิดเห็นทั่วไปจากการที่สมาชิกได้แสดงออก ทำให้ผู้รับคำปรึกษาคนอื่น ๆ ได้มองเห็นความเกี่ยวข้อง
2. เน้นให้เห็นถึงความเหมือนกันของปัญหาหรือความรู้สึกของสมาชิก
3. ปรับคำพูดของสมาชิกเสียใหม่เพื่อให้เกิดความกระจ่างชัดเจนขึ้น
4. กระตุ้นให้มีการเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น
5. ย้ำถึงความคิดต่อเนื่อง โดยการทบทวนเหตุการณ์สำคัญ ๆ ในการให้การปรึกษาที่ผ่านมา

6. นำเอาความคิดเห็นทั่วไปมาประสานต่อเนื่องกับสถานการณ์ที่เผชิญอยู่ในปัจจุบัน

7. ช่วยให้ผู้รับบริการได้อภิปรายถึงความสัมพันธ์ที่ได้พัฒนาขึ้นมาระหว่างสมาชิก

ด้วยกัน เทคนิคที่สำคัญคือ การสะท้อนความรู้สึกของสมาชิก เมื่อสมาชิกได้เล่าเรื่องราว

บาช (Bach, 1954 : 204 ~ 209) ได้เสนอแนะสิ่งที่นักจิตวิทยาการปรึกษาควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติไว้ดังนี้

สิ่งที่นักจิตวิทยาการปรึกษาพึงปฏิบัติ

1. พยายามเข้าถึงระดับที่ลึกที่สุดของอารมณ์ จะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงประสบการณ์ที่ถูกต้องของผู้รับบริการ

2. ให้ระลึกอยู่เสมอว่าตนเป็นผู้ให้บริการแก่กลุ่ม เป็นผู้ช่วยเหลือกลุ่ม

3. ให้มีความเชื่อว่าผู้รับบริการมีสมรรถภาพที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

4. ผู้ให้คำปรึกษาควรจะเป็นผู้เชี่ยวชาญทางจิตวิทยา จะเป็นทั้งที่ฟัง ที่หวัง และเป็นตัวการอยู่เหนือทุกความกลุ่ม

5. ให้ความช่วยเหลือกลุ่มโดยวิธีการทางจิตวิทยา ภายใต้การเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย

6. ให้ความเพิ่มเติมแก่กลุ่ม ตามที่เห็นสมควร ควรแสดงความรู้สึกส่วนตัว ประสบการณ์ และค่านิยมของตน ให้กลุ่มได้ทราบเมื่อเห็นว่าจะเป็นประโยชน์

7. ช่วยให้สมาชิกมีความอดทนต่อความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งปรากฏเห็นอย่างชัดเจน

8. ให้ระลึกเสมอว่า จุดมุ่งหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของผู้เข้ารับการปรึกษาแต่ละคน

9. ให้การสะท้อนและแรงหนุนแก่กลุ่มตลอดเวลา ให้ความสนใจต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นในกลุ่ม

10. ให้กำหนดจุดมุ่งหมายของการปรึกษาอย่างชัดเจน พร้อมทั้งหาวิธีบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว

11. ใช้ความพยายามต่อเนื่องกันไป เพื่อศึกษาถึงสภาพที่จะทำให้การปรึกษาดำเนินไปด้วยดี

12. พยายามทำการวิจัยพฤติกรรมของบุคคล เก็บเป็นระเบียบไว้อีกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ร่วมงานอยู่เสมอ

สิ่งที่นักจิตวิทยาการศึกษาไม่ควรปฏิบัติ

1. อย่าได้ปฏิบัติตนในกลุ่มการศึกษาเชิงจิตวิทยาเหมือนกับกลุ่มอภิปรายทั่วไปในสังคม
2. อย่าได้เกิดความเกรงกลัวเนื่องจากความสับสนซับซ้อนของกลุ่มแม้ในกลุ่มจะเกิดมีอารมณ์หลายอย่างแตกต่างกันออกไป

3. อย่าได้ให้กลุ่มยืมมือของท่าน เพื่อปฏิเสธล้มมติฐานหรือเพื่อเรียกร้องให้กลุ่มล้ามคดียิ่งขึ้น

4. อย่าได้อ้างพรางปกป้องให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้กลุ่มดูเหมือนจะดำรงความเป็นปึกแผ่นไว้ได้ เพราะจะทำให้ผู้รับบริการตกอยู่ในสภาพเป็นผู้ปิดกั้นความจริง

5. อย่าปล่อยให้ตัวของท่านต้องถูกผลักดันไปมา ในรูปแบบที่ท่านต้องเล่นบทบาทเป็นผู้ให้ความคุ้มครอง

6. ต้องติดตามสังเกตพฤติกรรมของผู้รับการปรึกษาหลังจากการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาไปแล้ว

7. อย่าได้คิดว่าท่านเป็นหรือต้องทำตนเป็น "บิดามารดา" ประจากรุ่น
วรารักษ์ ลิ้มสุวัฒน์ (วรารักษ์ ลิ้มสุวัฒน์ 2522 : 8) ได้รวบรวมพฤติกรรมของผู้นำกลุ่มไว้ดังต่อไปนี้

1. การช่วยให้กำลังใจ ให้เปลี่ยนแปลง ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้นำกลุ่มสามารถประเมินความสามารถที่ปรากฏในกลุ่มของสมาชิก และมอบหมายให้แต่ละคนได้รับบทบาทที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการพัฒนาจากกลุ่มได้ การแบ่งปัน การสนับสนุน การตัดสินใจ และการเรียนรู้เป็นกิจกรรมกลุ่ม ซึ่งจะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ถ้าผู้นำกลุ่มเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ทำ

2. การเริ่มต้น ผู้นำกลุ่มควรจะต้องเป็นคนที่กระตือรือร้น คล่องแคล่วในระดับหนึ่งที่สามารถจะเริ่มต้นกิจกรรมกลุ่มได้ ซึ่งมีหลายวิธีด้วยกัน ขึ้นอยู่กับลักษณะองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ลักษณะของกลุ่ม ขนาดของกลุ่ม และรูปแบบของผู้นำซึ่งแตกต่างกันออกไป

3. การสวดแทรก ในบางโอกาสผู้นำกลุ่มจะต้องสวดแทรกความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม การป้องกันสิทธิของสมาชิกบางคน การรักษาเวลา และการปิดกลุ่ม ด้วยวิธีการที่เหมาะสม ถึงแม้จะมีสมาชิกในกลุ่มทำหน้าที่นี้อยู่ในกลุ่มแล้วก็ตาม

4. การรักษากฎ ผู้นำกลุ่มจะต้องพยายามให้สมาชิกตระหนักถึงการรักษากฎ

5. การเป็นแบบ ผู้นำกลุ่มจะต้องลำดัดให้สมาชิกดูถึงพฤติกรรมที่เหมาะสม ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในกลุ่ม

6. การให้คำปรึกษา ผู้นำกลุ่มจะทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาทั้งในและนอกกลุ่ม แต่มีกฎอยู่ว่า การให้คำปรึกษานอกกลุ่มมักจะใช้ในตอนเริ่มต้นของการเข้ากลุ่ม เนื้อหาที่ให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลนั้น ตามปกติจะเกี่ยวกับการอธิบายซึ่งอยู่ภายในกลุ่ม

จะเห็นว่า นักจิตวิทยาการศึกษาเป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสมาชิกในกลุ่มตลอดเวลา และการดำเนินงานในกลุ่มจะเกิดขึ้นได้ก็โดยที่นักจิตวิทยาการศึกษา เป็นผู้วางแผนการ กลุ่มปฏิบัติการอย่างไร สิ่งจะบรรลุเป้าหมายก็ นักจิตวิทยาการศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในขบวนการดังกล่าวมาแล้ว ประสิทธิภาพการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลจะเป็นรากฐานสำคัญในการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม กล่าวโดยทั่วไปแล้ว ความรับผิดชอบของผู้ให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มคล้ายคลึงกับการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล คือ ต้องแสดงความรู้สึกในการยอมรับ การให้ความอบอุ่น และการให้ความเข้าใจ ยิ่งไปกว่านี้แล้ว นักจิตวิทยาการศึกษาจะต้องตระหนักถึงขอบเขตความสามารถของตน การทำตนเป็นตัวอย่างแก่สมาชิก พร้อมทั้งมีการตกลงร่วมกันในเรื่องความรับผิดชอบในการให้คำปรึกษา ลักษณะพิเศษประการหนึ่งของ นักจิตวิทยาการศึกษาเป็นกลุ่มคือ การลอบซึกเป็นตัวการที่ช่วยในการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้สมาชิกในกลุ่มได้ตีความเพื่อพัฒนาตนเองไปสู่จุดหมาย นักจิตวิทยาการศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีความรู้ทางจิตวิทยา เป็นอย่างดี และควรมีประสิทธิภาพและทักษะ หรือได้รับการฝึกฝนมาอย่างดี การศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มจึงจะมีประสิทธิภาพ

6. พฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม

นอกจากผู้ให้คำปรึกษาแล้ว การศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มจะบรรลุเป้าหมายไม่ได้ ถ้าไม่ได้รับความร่วมมือจากสมาชิก และความสามารถของสมาชิก เพราะตามข้อเท็จจริงแล้วสมาชิก

ในกลุ่มให้คำปรึกษาย่อมจะช่วยให้เพื่อนสมาชิกเรียนรู้และเปิดเผยตนเองได้ดีกว่านักจิตวิทยาการศึกษา รวมทั้งการยอมรับความคิดและการกระทำต่าง ๆ ได้รวดเร็ว บทบาทและพฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาหรือสมาชิกจึงมีความสำคัญมากเช่นเดียวกัน

โอล์เซน (Ohlsen. 1977 : 83 - 84) ได้กล่าวถึงพลังในการบำบัดแก้ไขกลุ่มซึ่งจะทำให้เกิดขึ้นได้ ถ้าสมาชิกได้ปฏิบัติดังนี้

1. มองเห็นว่ากลุ่มมีคุณค่า
2. มีความรู้สึกว่าเป็นที่ยอมรับของกลุ่มอย่างแท้จริง
3. เรียนรู้ว่าคุณสมบัติหรืออะไรจากตน และตนหรืออะไรจากกลุ่ม
4. มีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของกลุ่มโดยแท้จริง
5. มีความรู้สึกปลอดภัยในการจะอภิปรายปัญหาใด ๆ
6. มีความรับผิดชอบที่จะทำตนให้พร้อมเพื่อการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม
7. เข้าร่วมกลุ่มโดยตั้งใจอุทิศตัว มีความมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือสมาชิกอื่น และ

สร้างเสริมพฤติกรรมใหม่ของตนเอง

8. มีการแสดงออกและสื่อสารในรูปแบบต่าง ๆ อย่างดีที่สุด พยายามมีส่วนร่วมกับบุคคลอื่นด้วยความจริงใจ

9. ยอมรับการส่งผลย้อนกลับ โดยเฉพาะจุดบกพร่องและจุดที่เป็นปัญหาต้องแก้ไข มีความอดทนพอกับประสบการณ์ที่ตึงเครียด จนมีพลังสูงพอที่จะกระตุ้นให้มีการเปลี่ยนแปลง

ทองเรือน อมรัชกุล (ทองเรือน อมรัชกุล 2520 : 126 - 132) ได้กล่าวถึงบทบาทของสมาชิกกลุ่มไว้สามประเภท คือ

1. บทบาทเกี่ยวกับภาระหน้าที่ของกลุ่ม ทำหน้าที่เป็นผู้เร่งเร้าและประสานงาน เพื่อแก้ปัญหาในกลุ่ม เช่น การให้ข้อคิดเห็น ประสานงาน สรุปล้างต่าง ๆ เป็นผู้เสริมพลัง ฯลฯ
2. บทบาทเกี่ยวกับการดำรงกลุ่มและทำให้กลุ่มมีชีวิตชีวา หน้าที่ที่สำคัญ คือ เป็นผู้สร้างทัศนคติ เป็นผู้สนับสนุน ช่วยให้เกิดความสามัคคี ประสานรอยร้าวต่าง ๆ ลดความตึงเครียด ภายในกลุ่ม ประนีประนอม เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี

3. บทบาทในการต่อต้านกลุ่ม พยายามที่จะตอบสนองความต้องการเป็นรายบุคคล
 ยิ่งกว่าการทำหน้าที่ให้ความร่วมมือกับกลุ่ม แสดงความก้าวร้าว ศัดคำขึ้น เจ็บเมย เห็นแก่ตัว
 วิพากษ์วิจารณ์ เเยะเย้ยถากถาง วางอำนาจแสวงหาความช่วยเหลือ พยายามเรียกร้องความ
 สงสารเห็นใจอย่างเห็นได้ชัด แสดงออกในรูปที่สร้างความไม่สบายใจ ว่าวนอยู่กับเรื่องส่วนตัว

การศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีประสิทธิภาพ สมาชิกกลุ่มจะมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้
 (โลรีย์ โพธิ์แก้ว 2523 : 9 - 10)

1. การไม่พูดถึงเรื่องนอกกลุ่ม (Gossiping) สมาชิกควรจะพูดถึงเฉพาะบุคคล
 ที่อยู่ในกลุ่ม สิ่งใดที่พูดกันในกลุ่มจะเก็บไว้เป็นความลับ ไม่นำไปพูดนอกกลุ่ม

2. การฟัง (Listening) สมาชิกจะได้รับการกระตุ้นให้สนใจฟังสมาชิกคนอื่นพูด
 ทั้งเนื้อหา และความรู้สึก (Content and feeling) ถ้ามีความลำบากในการฟัง ควรจะ
 รับบอกผู้พูดไม่ควรจะปล่อยให้ผ่านไป

3. การวิพากษ์วิจารณ์ (Criticizing) สมาชิกควรจะพูดถึงสิ่งที่สามารถจะ
 เปลี่ยนแปลงได้ ที่นี้ เดี๋ยวนี้ อย่างไร และจะเปลี่ยนอะไร ไม่ใช่คำถามว่าทำไม เพราะจะ
 ทำให้ผู้ตอบคิดหาเหตุผลแก่ตัวเข้าข้างตัวเอง

4. การใช้สติปัญญาคิดด้วยเหตุผล (Intellectualizing) สมาชิกจะได้รับการ
 กระตุ้นให้แสดงออกถึงการร่วมแบ่งปันความคิดและความรู้สึก ซึ่งเป็นส่วนตัว การอภิปรายที่
 ผัสต์เปลี่ยนกันไป ถึงเรื่องราวต่าง ๆ ของสังคม จะเคลื่อนเข้าสู่ความสนใจ เรื่องราวเฉพาะ
 ของบุคคล

5. การตั้งคำถาม (Questioning) การถามจะเป็นการช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่ม
 ได้ดี เพราะคำถามจะเป็นการชี้แนะและให้แนวคิดที่ดี แต่ผู้ถามพึงระมัดระวังการเลือกใช้คำพูด
 ในการถาม ไม่จำเป็นต้องขึ้นต้นด้วยประโยคคำถามเสมอไป แต่เป็นการถามเชิง เสนอแนะอย่าง
 สุภาพ เช่น แทนที่จะถามว่า "คุณไม่คิดหรือว่าเราควรจะ ... " แต่ควรถามว่า "ผมคิดว่าเรา
 ควรจะ ..."

6. การเจาะระดับความรู้สึก (Labeling) การเจาะระดับความรู้สึก จะมีประโยชน์
 ต่อสมาชิกว่าเขาคือใคร "ความรู้สึกอย่างไรอย่างแท้จริง"

7. การใช้ภาษา (Language) สมาชิกจะได้รับคำเตือนว่า ให้พูดคำว่า "ฉัน" แทนที่จะเป็น "คนเรา" หรือ "บางคน" เช่นพูดว่า "ฉันรู้สึกเป็นการโง่เขลาจริง ๆ เมื่อ ..." "ฉันไม่เคยกระทำสิ่งนั้น ..." ไม่ควรพูดว่า "ใครก็ตามไม่ควรทำสิ่งนั้น" สมาชิกในกลุ่มไม่ควรกล่าวถึงบุคคลที่สามที่ไม่เกี่ยวข้องในกลุ่ม

8. การให้เดา (Make a guess) สมาชิกในกลุ่มควรหลีกเลี่ยงการพูดว่า "I don't know" เพราะเป็นการไม่ให้ความช่วยเหลือใด ๆ แก่กลุ่ม แต่ควรพยายามเสนอแนะถึงสิ่งที่ควรแก้ไขและแนวทางปฏิบัติ เพราะจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ต้องการคำแนะนำ

9. สัทธิควรจะ (Shouldism) การพูด "ควรจะ" เป็นการท้วงเหนี่ยวความก้าวหน้าของกลุ่ม ควรช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มด้วยการ เสนอแนะแนวทางโดยตรงว่าต้องทำอย่างนั้น อย่างนี้ ควรพูดว่า "It is the way" ไม่ควรพูดว่า "It should be this way"

10. ความคิดและความรู้สึก (Thinking and feeling) สมาชิกจะได้รับการกระตุ้นให้เข้าใจว่าสิ่งที่เขาคิดและรู้สึกนั้นแยกออกจากกัน

7. เปรียบเทียบหลักการย่อ ๆ ของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มกับกลุ่มประเภทอื่น ๆ

วิจิตา อัจฉริยะเสถียร (วิจิตา อัจฉริยะเสถียร 2523 : 12.1 - 12.3) ได้รวบรวมข้อแตกต่างของกลุ่มเชิงจิตวิทยาประเภทต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม (Group Counseling) จุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มรู้สึกแยกแยะปัญหา และพยายามแก้ปัญหาของแต่ละคนแนวคิดพื้นฐาน โอล์เซน เห็นว่าการที่บุคคลโดยเฉพาะช่วยกันซึ่งช่วยการอยู่แบบกลุ่มเพื่อน และช่วยประสิทธิภาพจะแก้ปัญหาของเพื่อนช่วยเดียวกันได้ดีที่สุด วิธีการและเทคนิคในกลุ่ม เน้นทั้งตัวบุคคลและกลุ่ม และช่วยให้แต่ละคนเรียนรู้ที่จะช่วยตัวเอง โดยที่ผู้นำกลุ่มจะต้องสังเกตการพูดของแต่ละคน และดูว่าจะมีอิทธิพลต่อคนอื่นอย่างไร และต้องคอยช่วยให้ผู้อื่นร่วมในการอภิปราย ตลอดจนต้องคอยให้ความอบอุ่น เข้าใจ และยอมรับทุกคน อย่างไรก็ตามเทคนิคที่จะใช้ในกลุ่มนั้นขึ้นอยู่กับว่า ผู้นำกลุ่มจะใช้ทฤษฎีใดในการแก้ปัญหา เวลาในการประชุม ใช้การประชุมกลุ่มเป็นช่วง อาทิตย์ละ 1 - 2 ครั้ง อาจจะครั้งละ $1\frac{1}{2}$ - 2 ชั่วโมง ประมาณหกอาทิตย์ สมาชิกเป็นบุคคลที่มีความข้องคับใจและต้องการให้ความ

คับข้องนั้นหายไป ผู้นำกลุ่ม บทบาทขึ้นอยู่กับหลักและทฤษฎีทางจิตวิทยาการปรึกษาที่ผู้นำกลุ่มใช้ ผล สมาชิกสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้

2. กลุ่มเกสตัลท์ (Gestalt Group) จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้ร่วมกลุ่มเกิดความรู้สึกสมบูรณ์ในชีวิตของแต่ละบุคคล แนวคิดพื้นฐาน การที่จะมีชีวิตที่สมบูรณ์นั้น บุคคลจะต้องสามารถที่จะตระหนักถึงอารมณ์ ความรู้สึกอันละเอียดอ่อนของตนเอง และรู้สึกที่จะอยู่ในปัจจุบันไม่ใช่อดีตหรืออนาคต วิธีการและเทคนิคในกลุ่ม ผู้นำกลุ่มมีบทบาทที่จะเป็นผู้รวบรวมลักษณะทางจิตที่แตกกระจายเข้าด้วยกัน โดยกระทำต่อสมาชิกแต่ละคน ให้เขาได้สัมผัสกับความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ตัวเขาเอง และผู้นำกลุ่มจะช่วยแก้ปัญหาที่ขัดแย้งภายในตัวของสมาชิกในขณะเดียวกันสมาชิกคนอื่น ๆ ก็จะมีความสำเร็จลงมาและได้รับประโยชน์ในประสบการณ์นั้นด้วย เวลาที่ใช้ในการประชุมกลุ่ม แล้วแต่จะกำหนดประมาณ 3 - 5 วัน สมาชิก บุคคลทั่ว ๆ ไป ผู้นำกลุ่มมีบทบาทสูง นำวิธีการและเทคนิคที่ได้จากทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของกลุ่ม Gestalt Therapy มาใช้โดยเฉพาะคนรู้สึกตนเองมากขึ้น มีความสมบูรณ์ในชีวิต

3. กลุ่มฝึกฝนประสาทสัมผัส (Sensitivity Training Group) จุดมุ่งหมาย เพื่อฝึกทักษะในความไวในการรับรู้อารมณ์ของตนเองและของผู้อื่น เพื่อสร้างความคิดเกี่ยวกับตนในทางที่ดี และยอมรับข้อดีข้อเสียของตน แนวคิดพื้นฐานบุคคลใดสามารถฝึกตนเองให้เป็นผู้ฟังที่ดี ผู้พูดที่ดีและมีประสาทที่ไวต่อความรู้สึก ทำทางของตนเอง และผู้อื่น ตลอดจนรู้จัก วิธีให้ข้อสังเกตของตน (feedback) แก่ผู้อื่นได้เป็นอย่างดีแล้ว ผู้นั้นย่อมจะมีโอกาสสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้มาก วิธีการและเทคนิคในกลุ่ม โดยมากใช้กระบวนการกลุ่มผสมผสานกับวิธีการแบบห้องปฏิบัติการ โดยเน้นให้ผู้ร่วมกลุ่มได้ฝึกความไวในการรับรู้ โดยให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มถือเอากลุ่มเป็นห้องปฏิบัติการ และเอาตนเองเข้าทดลอง มีการสำรวจตนเอง และให้ข้อสังเกตแก่กันและกัน จนพัฒนาไปสู่การเข้าใจในความรู้สึก และพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น เวลาในการประชุมกลุ่ม ใช้เวลา 2 - 3 วัน หรือ 1 อาทิตย์ หรือ 2 อาทิตย์ สมาชิกเป็นบุคคลทั่วไป มักจะมาจากหน่วยงานองค์การต่าง ๆ ผู้นำกลุ่ม มีบทบาทในการนำกลุ่มสูง ผล มีความไวในการรับรู้มากขึ้น เข้าใจตนเองดีขึ้น รับรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นได้ถูกต้อง

4. กลุ่มพัฒนาแบบมาราธอน (Marathon Growth Group) จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ผู้ร่วมกลุ่มเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้ มีการรับรู้ตนเองและผู้อื่นดีขึ้น แนวคิดพื้นฐาน การใช้เวลายาวนานติดต่อกันเป็นการเปิดโอกาสในการปลดปล่อยกลไกในทางป้องกันตนเองและเป็นการยากที่บุคคลจะสามารถคงกลไกในการป้องกันตัวได้ ความยาวของเวลาจะเปิดโอกาสให้ได้สัมผัสและจัดการกับความรู้สึกในระดับลึก วิธีการและเทคนิคในกลุ่ม กลุ่มจะดำเนินต่อเนื่องเป็นเวลายาวนานโดยยึดการใช้ประสบการณ์ "ที่นี่และเดี๋ยวนี้" และพิจารณาว่าจะใช้เทคนิคหรือกิจกรรมอะไรที่จะช่วยให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มเกิดความรู้สึกอบอุ่น อันจะนำไปสู่การเปิดเผยตนเอง การได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และเกิดความเข้าใจตนเองมากขึ้น เวลาในการประชุมกลุ่ม ใช้เวลาการประชุมกลุ่มต่อเนื่องกันเป็นเวลา 6 - 50 ชั่วโมง สมาชิกบุคคลปกติธรรมดาที่ต้องการเพิ่มความสามารถในการรับรู้ตนเอง เข้าใจตนเอง และเข้าใจผู้อื่น ผู้นำกลุ่มมีบทบาทที่จะต้องเป็นผู้กระตุ้นให้สมาชิกมีความร่วมมือสูง ผล มีการรู้จักตนเองมากขึ้น รับรู้ตนเองและผู้อื่นดีขึ้น มีทักษะทางด้านมนุษยสัมพันธ์ มีความไวในการรับรู้ดีขึ้น

5. กลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamics) จุดมุ่งหมาย เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของกลุ่ม เช่น การมีปฏิกริยาโต้ตอบแก่กันในกลุ่มอิทธิพลต่าง ๆ ที่มีต่อกลุ่ม ลักษณะสมาชิกกลุ่ม ผู้นำ ผู้ตาม ตลอดจนการแก้ปัญหาของกลุ่ม ว่ากลุ่มมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร และวิธีไหนที่ดีที่สุดแนวคิดพื้นฐาน ปัจจุบันนี้มีการยอมรับว่า การทำงานเป็นกลุ่ม หรือการทำงานเป็นทีม ย่อมมีประสิทธิภาพเหนือกว่า รอบคอบกว่า ขาดตกบกพร่องน้อยกว่าการทำงานคนเดียว วิธีการและเทคนิคในกลุ่ม การบรรยายเนื้อหาและใช้กิจกรรมประกอบที่จะให้ผู้เข้าร่วมกลุ่มได้ทดลองให้เห็นถึงธรรมชาติของกลุ่มในในแง่ต่าง ๆ เวลาในการประชุมกลุ่มขึ้นอยู่กับเนื้อหาที่กำลังศึกษาอยู่ สมาชิก เป็นบุคคลทั่ว ๆ ไป ที่สนใจธรรมชาติของกลุ่ม และการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม ผู้นำกลุ่มมีบทบาทมาก ได้รับความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของกลุ่ม ได้รับการเสริมสร้างมนุษยสัมพันธ์

8. รูปแบบของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

การศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีการปฏิบัติกันอยู่หลายรูปแบบด้วยกัน ทั้งนี้ด้วยเป้าหมายที่จะพัฒนาคนหรือผู้รับคำปรึกษา เป็นกลุ่มด้วยกันทั้งนั้น แต่ลักษณะของปัญหาและความลึกซึ้งของปัญหา

วิธีการแก้ปัญหา ตลอดจนลักษณะของกลุ่มนั้น มีส่วนทำให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มต่างรูปแบบ และยื่นเชิงกันออกไป ซึ่งพอจะสรุปแบ่งแยกลักษณะของกลุ่มตามความคิดเห็นของนักจิตวิทยาหลายท่าน ที่สอดคล้องกันได้เป็นสามรูปแบบ คือ

1. กลุ่มที่มีปัญหาร่วมกันหรือเหมือนกัน (Common Problem Model) กลุ่มประเภทนี้จะเกี่ยวข้องกับปัญหาของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาพ่อแม่ การสอบ ปัญหาทางเพศ ฯลฯ บรรยายภาคว่าในกลุ่มประเภทนี้จะเต็มไปด้วยความเห็นอกเห็นใจ เต็มใจที่จะแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นต่อกันและกันเพื่อจะแก้ปัญหาที่บุคคลมีอยู่อย่างสำคัญ เพราะปัญหาชนิดเดียวกันอาจจะมีสาเหตุแตกต่างกัน สมาชิกในกลุ่มจะมีความรู้สึกว่าคุณทุกคนมีหัวอกเดียวกัน สมาชิกของกลุ่มแบบนี้จะเปิดเผยต่อกันและกัน และสามารถสร้างความเชื่อใจไว้วางใจซึ่งกันและกันได้ง่าย โดยธรรมชาติ คนที่มีปัญหาเหมือนกันมักจะสนใจกันและกัน และเห็นอกเห็นใจกันดีกว่าผู้อื่น หรือดีกว่าผู้ให้คำปรึกษาที่ไม่เคยเผชิญปัญหาเหล่านี้ หน้าที่ของผู้ให้คำปรึกษาจะต้องดำเนินกลุ่มโดยพยายามทำหน้าที่ดังต่อไปนี้

1.1 พยายามทุกวิถีทางที่จะจัดบรรยากาศให้สมาชิกได้พูดอย่างเต็มที่ และให้ความร่วมมือเต็มที่

1.2 หลีกเลี่ยงการครอบครองและมีอำนาจเหนือกลุ่ม

1.3 ให้การยอมรับและให้เสรีภาพให้ทุกคนพูดและคิดอย่างสบาย

1.4 หาทางให้กลุ่มมีการร่วมความคิดและความไว้วางใจกันและกัน

2. กลุ่มที่สนใจเฉพาะราย (Case-Centered Model) กลุ่มประเภทนี้สมาชิกจะนำเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเขาเองมาเล่าให้กลุ่มฟังเพื่อให้กลุ่มช่วยเหลือ เป้าหมายของสมาชิกในกลุ่มเช่นนี้มีอยู่อย่างเดียว คือ มุ่งให้ทุกคนได้แก้ปัญหามาของแต่ละคนให้ได้ การดำเนิน กลุ่มสมาชิกจะเปลี่ยนเวรกันพูดและเสนอปัญหาล้วนตัวทีละคน ขณะที่สมาชิกผู้หนึ่งกำลังเล่าปัญหา สมาชิกคนอื่นในกลุ่มเป็นผู้คอยช่วยเหลือ ผู้ให้คำปรึกษาอาจจะเริ่มบทบาทนำ และเมื่อกลุ่มเริ่มดำเนินไปแล้ว สมาชิกแต่ละคนจะบทบาทเสมือนเป็นผู้ให้คำปรึกษาให้แก่กันและกัน ผู้ให้คำปรึกษาต้องพยายามสร้างบรรยากาศให้ทุกคนร่วมใจกันในการแก้ปัญหที่ต่างกัน สมาชิกต้องเรียนรู้ที่จะมีสัมพันธภาพกับคนหลายคน ช่วยกันสร้างบรรยากาศให้เกิดความอบอุ่น การยอมรับ เทคนิคที่สำคัญ ความสนใจ

ควรที่จะอยู่ที่สมาชิกทีละคน ควรฟังความสนใจของสมาชิกในกลุ่มทุกคนมาที่ผู้เสนอปัญหา ทำให้ผู้เสนอปัญหาเกิดความพอใจและได้สนองความต้องการของตนโดยตรงและทันที เพราะมีผู้ฟัง ผู้ยอมรับ ผู้รับถือ

3. กลุ่มพัฒนาศักยภาพ (Human-Potential Group Model) กลุ่มนี้มี Herbert Otto เป็นต้นคิด โดยยึดความคิดพื้นฐานของทฤษฎีจิตวิทยาของ Murhy, Maslow, Goldstein and Framm โดยพยายามหาทางนำสมรรถภาพที่มีในตัวมนุษย์ออกมาใช้ให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้เพราะเป็นที่เชื่อกันว่า คนปกติทั่วไปใช้ความสามารถของตนเพียง 15 - 20 เปอร์เซ็นต์เท่านั้น รูปแบบของกลุ่มพัฒนาประสิทธิภาพนั้นไม่ค่อยต่างจากกลุ่มแบบอื่นในด้านของกระบวนการ ซึ่งมีลักษณะตามโครงสร้างที่สัດไว้ แต่จะต่างกันตรงด้านวัตถุประสงค์ของกลุ่ม โดยทั่วไปแล้วกลุ่มพัฒนาประสิทธิภาพจะมุ่งช่วยสมาชิกให้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการดำรงชีวิต เพื่อให้ทุกคนรู้จักและเข้าใจพลังทุกส่วนของตน หรืออีกนัยหนึ่ง ให้ทุกคนพยายามใช้พลังความสามารถให้สูงกว่า 20 เปอร์เซ็นต์ที่ตนใช้กันอยู่ในชีวิตประจำวัน อันเนื่องมาจากการไม่เอาใจใส่ต่อความสามารถของตนเองเท่าที่ควร กลุ่มแบบนี้มุ่งไปที่ความเข้มแข็งและบุคลิกภาพที่ดีของบุคคล สมาชิกจะมุ่งสำรวจหาวิธีการที่จะเอาชนะอุปสรรคที่มาขัดขวางการเจริญเติบโตและการพัฒนาของตน กลุ่มจะกล่าวถึงสิ่งที่บุคคลสามารถเปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งโดยปกติจะกล่าวถึงครั้งละ 1 พฤติกรรม สมาชิกในกลุ่มอาจถูกขอร้องไห้ไปสำรวจบุคคลสำคัญนอกกลุ่มมาเพื่อให้คมในกลุ่มประเมินลักษณะเด่นของบุคคลนั้น เมื่อได้ลักษณะเหล่านั้นออกมาแล้ว บุคคลภายนอกผู้นั้นจะอธิบายสิ่งที่จะจำกัด การพัฒนาตนเองของสมาชิก ซึ่งทำให้สมาชิกไม่สามารถพัฒนาได้เต็มที่ กลุ่มแบบนี้มีจุดมุ่งหมายคือการเพิ่มคุณค่าให้แก่สมาชิกในกลุ่ม วิธีการที่ดีที่ลู่วิธีหนึ่งที่จะพิจารณาถึงมโนภาพแห่งตน (Self-Concept) ก็คือวิธีที่จะพิจารณาวิธีการที่จะทำลายภาพพจน์ที่ดีของบุคคล การสื่อความคิด และการกระทำต่อกันและกันจะมีลักษณะเหมือนกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของกลุ่มแบบอื่น ๆ (1, 2) คือสมาชิกจะพูดถึงความกลัว ความกังวล ปัญหา ตลอดจนความปรารถนาที่ตนมีอยู่ อย่างไรก็ตามก็ดีกลุ่มจะพยายามพูดถึงแต่ทางบวกของสิ่งที่กล่าวแล้วทั้งหมด สมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มจะเป็นศูนย์กลางของความสนใจของกลุ่มในการปรึกษาแต่ละครั้ง เขาจะเริ่มกระบวนการโดยกล่าวถึงจุดแข็งต่าง ๆ ที่ตนมองเห็นที่มีอยู่ในตัวและอิทธิพลที่ฝังแน่นอยู่ในใจ ซึ่งขัดขวางไม่ให้ตนได้ใช้พลังหรือจุดแข็งนั้นได้อย่างเต็มที่ และสมาชิกคนอื่น ๆ ก็จะแลกเปลี่ยน

ของตนบ้าง พร้อมทั้งคิดหาตัวอิทธิพลที่จำกัดความสามารถของตนเช่นกัน การที่สมาชิกทุกคนได้ช่วยกัน และกันได้พูดถึงจุดแข็งพร้อมด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ ของตนด้วยบรรยากาศที่อบอุ่น เข้าใจและเห็นอกเห็นใจกัน จะเป็นการช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้พัฒนาเอกลักษณ์ในโครงสร้างใหม่ของแต่ละคนจะเอื้ออำนวยให้สมาชิกมีโอกาสต่อสู้ด้วยความพยายามเต็มที่ เพื่อให้ตนเองชนะอุปสรรค ในปัจจุบันนักจิตวิทยาได้สร้างเครื่องมือช่วย เพื่อให้คนรู้จักตัวเอง วิธีหนึ่งที่ใช้กันอยู่แพร่หลายในวงการศึกษา ธุรกิจ จุดสำคัญคือ ระบบการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน (LCDS) ซึ่งย่อมาจาก Life Career Development System จะแบ่งกิจกรรมออกเป็นเก้า models คือ

1. สำรวจตัวเองว่าเป็นใคร ช่วยให้คนเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง
2. การพิจารณาค่านิยมประจำตัว
3. การตั้งเป้าหมายของชีวิต
4. การเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ
5. การเลือกงาน
6. การทำงานที่มีประสิทธิภาพ
7. การใช้ข้อสันเทียะต่าง ๆ
8. การสร้างมนุษยสัมพันธ์
9. การสร้างอนาคต

9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนำเอาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไปพัฒนาในด้านต่าง ๆ

โดยเฉพาะการพัฒนามโนภาพแห่งตน

การวิจัยเกี่ยวกับการปรึกษาเชิงจิตแบบกลุ่ม ต่อการพัฒนาตนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะ การเข้าใจตนเอง รู้จักตนเอง และการพัฒนามโนภาพแห่งตน พอจะรวบรวมได้ดังนี้

แคปแลนด์ (Caplan. 1957 : 124 - 128) ได้ทำการศึกษาเด็กในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นปลาย ที่มีประวัติเกี่ยวกับการต่อต้านกฎของโรงเรียน โดยการให้คำปรึกษา 10 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที พบว่าการรู้จักตนเองและการยอมรับตนเอง มีพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

✓อาร์บัคเคอร์ และ บอย (Arbuckle and Boy. 1961 : 136 - 139) ได้ให้
การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มแก่นักเรียนจำนวน 12 คน พบว่าค่าเฉลี่ยของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ของตนในอุดมคติ (Ideal Self) และตนที่เป็นจริง (Real Self) นั้น สูงขึ้นกว่าเดิม ในการ
ปรึกษารั้งหลังเมื่อเทียบกับครั้งแรก และจากการประเมินค่าของครูต่อกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
พบว่ามีพัฒนาการที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

✓ไบรอัน และ ยังเกอร์ (Bryan and Younker. 1962 : 273 - 276) ได้ให้
บริการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม แก่นักเรียนที่มีปัญหาในการหลีกเลี่ยงหน้าที่ เป็นนักเรียนหญิง
ระดับ 8 จำนวนหกคน ได้พบความเปลี่ยนแปลงอย่างมากเกี่ยวกับการยอมรับในปัญหาและการ
ปรับตัว สภาพของปัญหาเกิดจากความคับข้องใจทางบ้าน

✱แลคเซอร์ และคนอื่น ๆ (Laxer and others. 1967 : 454 - 457) ได้ให้
การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มแก่นักเรียนชายระดับ 9 อายุระหว่าง 13 - 16 ปี ของโรงเรียน
สามโรงเรียน คัดเลือกมาโรงเรียนละ 20 คน เฉพาะนักเรียนที่ชอบเข้าเรียนระเบียบของโรงเรียน
อย่างร้ายแรง นักจิตวิทยาการปรึกษา เป็นผู้เคยร่วมอยู่ในงานด้านแนะแนวของ โรงเรียนมาอย่างน้อยสามปี
มีประสบการณ์ในการสอนอย่างน้อยคนละ 7 - 19 ปี นักจิตวิทยาการปรึกษาจะได้รับการฝึกครั้ง ซึ่งจะ
ได้รับการกระตุ้นให้ใช้เทคนิคที่เขาคุ้นเคย โดยพยายามดัดแปลงให้เข้ากับสถานการณ์ ในการให้การ
ปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มในระยะแรก นักจิตวิทยาการปรึกษาจะพยายามให้นักเรียนได้พูดถึงปัญหาต่าง ๆ
ที่ตนอยากจะนำมาพูด เพื่อการอภิปรายกัน ซึ่งอยู่ในลักษณะของการให้คำปรึกษาแบบผู้มารับบริการ
เป็นศูนย์กลาง ให้การปรึกษาอาทิตย์ละสองครั้ง ครั้งละ 40 นาที รวมแล้วแต่ละกลุ่มจะได้รับการ
ปรึกษาน้อย 600 นาที ผลการทดลองพบว่า คะแนนเฉลี่ยของการเปลี่ยนแปลงของแต่ละตัวแปร
ได้นำมาคำนวณและวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวน เพื่อใช้ในการทดสอบความมีนัยสำคัญ ซึ่งมี
ปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันเลย อัตราการลดลงของความเครียดทางอารมณ์ของผู้รับบริการเลือกจะมี
นัยสำคัญ ($p > 10$) และการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อการให้คำปรึกษาของผู้รับบริการในด้านลบ
เกือบจะมีนัยสำคัญ ($p > 10$)

✓โอล์เซน (Ohlsen. 1973 : 1B - 6B) ได้ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแก่นักเรียน
ระดับ 9 แบ่งนักเรียนออกเป็นสี่กลุ่ม กลุ่มทดลองสองกลุ่ม กลุ่มควบคุมสองกลุ่ม การเลือกนักเรียน

เข้ากลุ่มใช้ California Test of Mental Maturity วิธีการที่ใช้มีดังต่อไปนี้ (1) ผู้ให้
คำปรึกษาทำความเข้าใจกับนักเรียน ถามถึงความคาดหวังที่เขามีต่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม
(2) ตอบคำถามของสมาชิก (3) ประเมินความสำคัญของปัญหาของแต่ละคน

สมาชิกพบกันแปดสัปดาห์ สัปดาห์ละสองครั้ง การประเมินผลดูจาก

1. การยอมรับตนเองและบุคคลอื่น ดูจากการทดลองเรื่องราวและคำตอบที่ได้จาก
รูปภาพ

2. พฤติกรรมในการปะทะสัมพันธ์กับบุคคล วัดโดย The Behavior Inventory
ซึ่งนักเรียนรายงานตนเอง จากการสังเกตของเพื่อน จากผู้ให้คำปรึกษา และจากบิดามารดา

ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับตนเองและผู้อื่นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ พฤติกรรม
ที่บ้านและที่โรงเรียนได้รับการปรับปรุงขึ้น ผลการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ยังคงอยู่นานกว่า 18 เดือน

✓ แชนมวลวิคซ์ (Samulewicz. 1975 : 2645A) ได้ให้คำปรึกษาผลของการปรึกษา
เชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ต่อความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์สภาพแห่งตน และการปรับพฤติกรรม
ของนักเรียนที่มีปัญหาในด้านการปรับตัว กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย 26 คน หญิง 16 คน ซึ่งมี
ระดับ I.Q. 85 - 115 แบ่งเป็นกลุ่มทดลองสองกลุ่ม กลุ่มควบคุมหนึ่งกลุ่ม กลุ่มทดลองแต่ละกลุ่ม
แบ่งเป็นกลุ่มย่อยสามกลุ่ม กลุ่มละ 17 คน สมาชิกจะพบกันสามสัปดาห์ สัปดาห์ละสองครั้ง
กลุ่มทดลองที่ 1 จะเน้นถึงการแสดงออกของอารมณ์และความรู้สึก (Affective Client
Centered Group) กลุ่มทดลองที่ 2 เน้นการวิเคราะห์วิจารณ์โดยใช้ความคิด (Cognitive
Critical Thinking Group) เครื่องมือที่ใช้มีหลายประเภท คือ (1) Watson-Glasser
Critical Thinking Appraisal (WGCTA) (2) Tennessee Self-Concept Scale
(TSCS) (3) Deverense Adolescent Behavior Rating Scale (DAB)

สำหรับวิธีการ ผู้ให้คำปรึกษาพิจารณาใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ผู้รับ
บริการพัฒนา และรู้จักวิธีการแก้ปัญหา กลุ่มควบคุมจะไม่ให้บริการใด ๆ เลย ผลการทดลอง พบว่า
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในการทดลองใช้นักจิตวิทยาการปรึกษา
สองคน ผลจึงพบดีกว่าประสิทธิภาพของนักจิตวิทยาการปรึกษาต่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

* เดสรัตส์ (Desrats. 1975 : 2625A) ได้ศึกษาถึงผลของการใช้ตัวแบบในการ
 ปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ต่อการพัฒนาการทางการเรียน การปรับตัว และมโนภาพของเด็ก
 วัยรุ่น ที่อยู่ในสถาบันเลี้ยงเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่น อายุระหว่าง 11 - 14 ปี จาก
 สถาบันเลี้ยงเด็ก จำนวน 58 คน แบ่งเป็นสามกลุ่ม กลุ่มทดลองสองกลุ่ม และกลุ่มควบคุมหนึ่งกลุ่ม
 กลุ่มทดลองที่ 1 แบ่งเป็นสามกลุ่ม จะได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มแบบพัฒนาการ (The
 Developmental Group Counseling) ผู้ให้คำปรึกษาจะสร้างบรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือ
 ชิงกันและกัน ให้มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สร้างบรรยากาศของการตั้งใจฟัง สมาชิกจะได้รับการกระตุ้น
 ให้อภิปรายในหัวข้อที่ตนเองสนใจ กลุ่มทดลองที่ 2 แบ่งเป็นกลุ่มย่อยสามกลุ่ม จะได้รับการปรึกษาแบบมี
 ตัวแบบ (Modeling Group Counseling) มุ่งความสนใจที่การศึกษาเฉพาะรายและทักษะ
 สัมพันธภาพทางสังคม ที่สมาชิกเสนอแนะขึ้นมาขณะนั้น หลังจากนั้นจะมีการอภิปรายถึง Audiotape
 Role Play Models กลุ่มทดลองจะมีการพบปะกันสัปดาห์ละสองครั้ง ครั้งละ 50 นาที
 เป็นเวลาติดต่อกันห้าเดือน การวัดผล ความสัมฤทธิ์ทางการเรียนใช้เกรดเฉลี่ย (GPA) การ
 ปรับตัวใช้ (1) School Adjustment Rating (2) Behavior Rating (3) California
 Test of Personality (4) Coopersmith Self Esteem Inventory Measured
 Self-Concept เครื่องมือทุกประเภทจะใช้วัดก่อนและหลังการทดลอง พบว่าไม่มีความแตกต่าง
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ผู้วิจัยได้เสนอแนะว่า ควรจะยืดเวลา
 ปรึกษาเป็นตลอดปีการศึกษา มีการฝึกทักษะบางประการแก่ผู้ให้คำปรึกษา การคัดเลือกนักเรียน
 เข้ากลุ่ม การให้มี Self-Report จำกัดตัวแปรการทดลองให้แคบลง

วอนอท (Vernot. 1975 : 3420A) ได้ทำการศึกษาถึงผลของการปรึกษาเชิง
 จิตวิทยา โดยใช้โปรแกรมเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายในเกรด เอ จาก
 นักเรียนในโรงเรียนแถบชานเมืองจำนวน 52 คน โดยผ่านการคัดเลือกจากเกณฑ์ต่อไปนี้
 (1) เป็นนักเรียนที่ถูกทำพหุพันอย่างน้อยหนึ่งครั้ง ภายในหนึ่งปีที่ผ่านมา (2) เป็นนักเรียน
 ที่มีอัตราการขาดเรียนมาก โดยไม่ทราบสาเหตุจากปีที่ผ่านมา (3) เป็นนักเรียนที่มีประวัติว่า
 ก่อความเสียหายแก่โรงเรียน เช่น การทะเลาะวิวาท อย่างน้อย 2 - 3 ครั้งในปีที่ผ่านมา

นักเรียนเหล่านี้ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในสามกลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 19 คน กลุ่มควบคุมจำนวน 17 คน และกลุ่มหลอก 16 คน (Placelo Group)

เครื่องมือที่ใช้ คือ Bristol Social Adjustment Guides (BSAG) เพื่อวัดระดับความประพฤติในโรงเรียน อัตราการมาโรงเรียน และการประเมินผลของครูต่อพฤติกรรมของเด็ก แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อประเมินถึงประสิทธิผลของการให้คำปรึกษา

โปรแกรมการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม รวบรวมเอากิจกรรมต่าง ๆ ที่เสริมสร้างทักษะในการสื่อสาร การแก้ปัญหา การลดความขัดแย้ง และการตัดสินใจ ผลการทดลองพบว่า ทั้งสามกลุ่มยังคงมีความประพฤติไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มทดลองมีพัฒนาการทางด้านความประพฤติมากกว่ากลุ่มควบคุม

รูทเลจ (Rutledge, 1975 : 1315A) ศึกษาผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มในระยะสั้น ในด้านการรับรู้กับสัมพันธภาพทางสังคม กับนักเรียนที่เพื่อนชิงชังและทอดทิ้ง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 4 และ 5 จำนวน 40 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบ BCCI (Barclay Classroom Climate Inventory) สุ่มเลือกที่มีสองประเภท คือ ผู้ที่โต้ตอบต่ำ และผู้ที่โต้ตอบสูง เพื่อเป็นตัวแทน ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มทดลองออกเป็นสี่กลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มมีสมาชิก 10 คน กลุ่มที่ 1 ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาและได้รับการแจ้งผล (feedback) กลุ่มที่ 2 ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยา แต่ไม่ได้รับแจ้งผล กลุ่มที่ 3 ได้รับการแจ้งผลแต่ไม่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยา กลุ่มที่ 4 ไม่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และไม่ได้รับการแจ้งผล กลุ่มที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาจะพบกันสัปดาห์ละสามครั้ง ติดต่อกันห้าสัปดาห์ กลุ่มที่ได้รับการแจ้งผล สมาชิกจะได้รับบ้าง คอมพิวเตอร์แจ้งผลจากแบบทดสอบ BCCI ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ครูเป็นผู้ประเมินถึงบุคลิกภาพและการปรับตัวของเด็ก นอกจากแบบทดสอบ BCCI แล้วผู้ทดลองยังใช้แบบทดสอบการรับรู้เกี่ยวกับตน คือ แบบทดสอบ PALS (Personalized Affecting Learning Comments) สำหรับประเมินการรับรู้เกี่ยวกับตน การปะทะสัมพันธ์ภายในกลุ่ม การเรียนรู้จากประสบการณ์ และยังใช้แบบประเมินนิมิตภาพเกี่ยวกับตนของ ปีแอร์ และ แฮร์ริส (Piers-Harris Children's Self Concept Scale ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มทดลองทั้งหมด

ลี (Lee. 1977 : 318 - 323) ได้ศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นกลุ่มต่อการปรับตัวของคนปัญญาอ่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นชาย 20 คน หญิง 24 คน ค่าเฉลี่ยของ I.Q. 47 กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้นำกลุ่มทำหน้าที่เป็นแบบอย่าง (Teacher-Model) และเป็นผู้นำกลุ่ม มีหน้าที่ช่วยให้สมาชิกที่มีปัญหาเหล่านี้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมในสังคม การแสดงบทบาท ทำทาง ความรู้สึก การผูกมิตร เครื่องมือที่ใช้วัดการพัฒนา คือ Peabody Picture Vocabulary Test และ Adaptive Behavior Scale ให้เพื่อนในกลุ่มเป็นผู้ประเมิน ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองมีพัฒนาการดีขึ้นกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับการศึกษาของ แอสตราชิน (Astrachan. 1955 : 152 - 161) ซึ่งพบว่าการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีประโยชน์ต่อการพัฒนาของเด็กวัยเรียนปัญญาอ่อน และสอดคล้องกับการทดลองของ วิลคอก และ กัททรี (Wilcox and Guttrie. 1957 : 9 - 13) ได้รายงานถึงประสิทธิผลของการอภิปรายในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มแก่ผู้หญิงปัญญาอ่อน พยายามกระตุ้นให้เขาได้แสดงออกโดยการพูดถึงความรู้สึกที่ไม่ปลอดภัย ความมีปมด้อย และความกลัว พบว่าผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มก่อให้เกิดพัฒนาการในด้านการปรับตัว บุคลิกภาพและสังคม อยู่ในขอบเขตของระดับสมองที่แต่ละคนจะได้รับ

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1978 : 3460A) ได้ทำการศึกษาถึงผลของการฝึกทักษะทางสังคม ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่เหมาะสม ของคนปัญญาอ่อน กลุ่มตัวอย่างเป็นคนปัญญาอ่อน 26 คน แบ่งออกโดยวิธีสุ่มเป็นสามกลุ่ม กลุ่มทดลองสองกลุ่ม และกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองที่ 1 จะได้รับการฝึกโดยใช้ตัวแบบ (Modeling) การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing) การให้คำชม และการให้ผลสะท้อนกลับ (Feedback) กลุ่มทดลองที่ 2 จะได้รับการฝึก โดยให้อภิปรายในหัวข้อที่เกี่ยวกับ บุคลิกภาพและการแสดงออก การสื่อสารระหว่างบุคคล และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม กลุ่มควบคุมจะอภิปรายถึงเรื่องทั่ว ๆ ไป เช่น เหตุการณ์ปัจจุบัน รูปภาพ หนังสือพิมพ์ และกิจกรรมสันทนาการ ซึ่งตรงกับความสนใจของสมาชิกในกลุ่ม ทุกกลุ่มจะได้รับการฝึกสัปดาห์ละสี่ครั้ง เป็นเวลาห้าสัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ในการวัด คือ Inventory of Inappropriate Behavior ผลการทดลองไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของทั้งสามกลุ่ม

กูยเบอร์ (Guyer, 1978 : 2754A) ได้ศึกษาถึงผลของการใช้กิจกรรมชั้นนำที่ไม่ใช้คำพูดในการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยม แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม นักจิตวิทยาการปรึกษาคนเดียวกัน กลุ่มทดลองจะได้นำกิจกรรมชั้นนำที่ไม่ใช้คำพูด (Nonverbal Warm-Up Exercises) ก่อนการให้การปรึกษา ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้รับกิจกรรมชั้นนำที่ใช้คำพูด (Verbal Warm-Up Exercises) แต่จะครึ่งจะมีการบันทึก Video Tape และมีการประเมินผลถึงลักษณะท่าทาง ก่อนและหลังการเข้ากลุ่มสมาชิกจะทำแบบทดสอบ Tennessee Self-Concept Scale ผลการทดลองพบว่าเด็กวัยรุ่นในกลุ่มทดลองแสดงถึงการเปิดเผยตนเองจากท่าทางมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ระดับนัยสำคัญ .05 และพบว่าการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับมโนภาพแห่งตนในกลุ่มทดลอง เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

มอราแน และ สโตคตัน (Morran and Stockton, 1980 : 260 - 267) ได้ศึกษาผลของการสะท้อนกลับ (Feedback) ในทางบวกและทางลบที่มีต่อมโนภาพแห่งตนของบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นอาสาสมัคร 30 คน จากมหาวิทยาลัยและชุมชนใกล้เคียง เป็นนิสิตมหาวิทยาลัย 18 คน บุคคลภายนอก 12 คน หญิง 2 คน ชาย 28 คน อายุระหว่าง 19 - 34 ปี อายุเฉลี่ยประมาณ 26 ปี กลุ่มตัวอย่างทุกคนผ่านการศึกษาระดับมัธยมมาแล้ว ผู้นำกลุ่มเป็นหญิง 5 คน ชาย 3 คน อายุเฉลี่ย 29 ปี กลุ่มทดลองสามกลุ่มแรก ผู้นำกลุ่มเป็นชายและหญิง ส่วนกลุ่มที่ 4 ผู้นำกลุ่มเป็นหญิงทั้งสองคน ผู้นำกลุ่มได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีทุกคน สมาชิกในกลุ่มจะพบกันสัปดาห์ละสองครั้ง เป็นเวลาหกสัปดาห์ เครื่องมือที่ใช้ คือ Tennessee Self-Concept Scale (TSCS) ผลการทดลองพบว่า การสะท้อนกลับในทางบวก (Positive Feedback) จะมีผลต่อการพัฒนามโนภาพแห่งตนมากกว่าการสะท้อนกลับในทางลบ (Negative Feedback) โดยเฉพาะผู้ที่มีมโนภาพแห่งตนต่ำอยู่แล้ว

ธีระ ประพตีกิจ (ธีระ ประพตีกิจ 2518 : 50 - 53) ได้ศึกษาผลของการฝึกความไวเป็นกลุ่มที่มีต่ออัตมโนทัศน์ (มโนภาพแห่งตน) ของนักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ป.กศ.สูงปีที่ 1 ปีการศึกษา 2517 จำนวน 24 คน ได้มาจากการนำ

นักศึกษา จำนวน 240 คน มาทดลองด้วยแบบทดสอบมโนภาพแห่งตนที่ปรับปรุงมาจาก ลีทริโยค วรานูสันติกุล ซึ่งดัดแปลงมาจากของ บีแอร์ และ แฮร์ลี คัดเลือกผู้ที่มีมโนภาพแห่งตนต่ำกว่า 25 เปอร์เซนต์ ได้ 60 คน นำนักศึกษานี้มาสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งพวก (Stratify Random Sampling) คัดเลือกนักศึกษาไว้ 24 คน แล้วให้นักศึกษา 24 คน สับฉลาก แบ่งเป็น กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุมกลุ่มละ 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนของ ลีทริโยค วรานูสันติกุล มีทั้งหมด 48 ข้อ วัดสามด้าน คือ ด้านคุณค่าความสัมฤทธิ์ผล 2. ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ 3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เวลาในการฝึกความไวเป็นกลุ่มกับกลุ่มทดลอง ใช้เวลาสี่สัปดาห์ สัปดาห์ละสามวัน วันละสองชั่วโมง ผลการทดลองพบว่า มโนภาพแห่งตนของกลุ่มทดลองดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๐ Y ธรรมค์ อ่อนาม (ธรรมค์ อ่อนาม 2522 : 51 - 57) ทำการวิจัยการวาดภาพเป็นกลุ่มต่อการเปลี่ยนแปลงอัตมโนทัศน์ของนักเรียนวัยรุ่นที่เข้ากับเพื่อนไม่ได้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชาย ม.ศ.1 ปีการศึกษา 2521 โรงเรียนบางกะปิ จำนวน 20 คน แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองสองกลุ่ม กลุ่มละ 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบทดสอบสังคมมิติ แบบวัดมโนภาพแห่งตน แบบสำรวจเพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคม วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 20 คนที่คัดมาจกแบบทดสอบสังคมมิติ ตอบแบบวัดอัตมโนทัศน์ และแบบสำรวจ เพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคม หลังจากนั้นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มทดลองจะได้รับการเข้ากลุ่ม การวิจารณ์วาดภาพเป็นกลุ่มจำนวน 12 ครั้ง (Sessions) ครั้งละประมาณ 50 นาที เข้ากลุ่มสัปดาห์ละสองครั้งเป็นเวลาหกสัปดาห์ เมื่อเสร็จสิ้นจำนวนครั้งของการทดลองที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่าง 20 คน ตอบแบบวัดอัตมโนทัศน์ และแบบสำรวจการประมาณค่าตัวเองทางสังคม ผลการวิจัยพบว่า อัตมโนทัศน์ และการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนในกลุ่มทดลองทั้งสองกลุ่ม ในครั้งทดลองก่อน และครั้งทดลองหลังการวิจารณ์ภาพวาดเป็นกลุ่มไม่แตกต่างกัน

๐ ๐ วราภรณ์ ลิ้มสุวัฒน์ (วราภรณ์ ลิ้มสุวัฒน์ 2522 : 34 - 56) ศึกษาถึงผลของการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวทางด้านสังคมของกลุ่มนักเรียนที่เพื่อนชิงชัง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนสาธิตจุฬา ปีการศึกษา 2521 ผู้วิจัยสุ่มมาจาก

นักเรียนในกลุ่มที่ทำคะแนนจากแบบทดสอบสังคมมิติในกลุ่มต่ำกว่า 25 เปอร์เซนต์ มา 39 คน และจากกลุ่มสูงมา 16 คน (75 เปอร์เซนต์) แบ่งเป็นกลุ่มทดลองสองกลุ่ม และกลุ่มควบคุมหนึ่งกลุ่ม แต่ละกลุ่มประกอบด้วยกลุ่มย่อยสองกลุ่ม กลุ่มละแปดคน คือ กลุ่มเอกรัณฑ์ ประกอบด้วยนักเรียนจากกลุ่มต่ำแปดคน กลุ่มวิวิธรัณฑ์ ประกอบด้วยนักเรียนจากกลุ่มนำห้าคนกลุ่มสูงสามคน เครื่องมือที่ใช้ แบบทดสอบสังคมมิติ แบบสำรวจเพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคม แบบประเมินการให้คำปรึกษา แบบวิเคราะห์พฤติกรรมตนเอง แบบประเมินผลตนเอง การปฏิบัติเพื่อการทดลองมีขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการฝึกการรับรู้ความรู้สึกก่อน โดยทำการฝึกสังเกตกิจกรรม กิจกรรมละประมาณ $1 - 1\frac{1}{2}$ ชั่วโมง

2. กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มสัปดาห์ละสองครั้ง เป็นเวลาติดต่อกันสี่สัปดาห์ รวม 10 ครั้ง ครั้งละประมาณหนึ่งชั่วโมง

3. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 และที่ 2 ทำแบบประเมินการให้คำปรึกษา แบบวิเคราะห์พฤติกรรมตนเอง และแบบประเมินผลตนเอง

4. นักเรียนทุกกลุ่มทำแบบสำรวจเพื่อประมาณค่าการปรับตัวทางสังคมพร้อมกัน

ผลการวิจัยปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มกับนักเรียนที่ไม่ได้รับการศึกษามีการปรับตัวทางสังคมไม่แตกต่างกันไม่ว่าจะได้รับการฝึกความไวก่อนหรือไม่ได้รับการฝึก แต่ในด้านทัศนคติที่มีต่อการให้คำปรึกษา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม และให้ทัศนะว่าการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเป็นประโยชน์ในหลาย ๆ ด้าน

กาญจณี แก้วทนต์ (กาญจณี แก้วทนต์ 2522 : 48 - 51) ได้ศึกษาการใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อเปลี่ยนมโนภาพแห่งตนของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์บ้านศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นอายุระหว่าง 13 - 16 ปี ซึ่งอยู่ในสถานสงเคราะห์บ้านศรีธรรมราช ในระหว่างปี พ.ศ. 2521 - 2522 จำนวน 40 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบ Simple Random Sampling จากเด็กวัยรุ่นจำนวน 97 คน แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง มีแบบทดสอบมโนภาพแห่งตนที่ ดร.พรชัยภักดิ์ เกษะนันท์

ดัดแปลงมาจากแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนของ รูบิน (Rubin's Self-Concept Scale) จำนวน 62 ข้อ แม่แบบซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง ตามทฤษฎีแม่แบบของ แบนดูรา (Bandura) โดยการทำเป็นสไลด์จำนวน 19 ภาพ บันทึกเสียงคำบรรยายลงในเทป วิธีการทดลองมีขั้นตอนดังนี้ การทดสอบครั้งแรก (Pretest) ทำการทดสอบทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ใช้แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนของรูบิน หลังจากทดสอบครั้งแรกแล้วสี่สัปดาห์ ผู้วิจัยได้จัดให้กลุ่มทดลองได้ดูสไลด์เทปเสียง "แม่แบบ" ใช้เวลาประมาณ 10 นาที กลุ่มควบคุมได้เรียนรู้จากการสอนปกติโดยไม่ใช้สไลด์ "แม่แบบ" การทดสอบครั้งหลัง (Posttest) นำมาสอบทันที หลังจากการดูสไลด์เทปเสียง ผลปรากฏว่ากลุ่มทดลองมีมโนภาพเกี่ยวกับตนดีขึ้นแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

(๕) วิทยุ พูลศรี (วิทยุ พูลศรี 2523 : 35 - 39) ได้ศึกษาถึงผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความวิตกกังวลในการเรียน นิสัยที่ค้นคิดในการเรียน ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา บ.กศ.สูงปีที่ 1 ปีการศึกษา 2522 วิชาเอกภาษาไทย ลุ่มจากนักศึกษาก่อน 20 คน ที่มีคะแนนเฉลี่ย (Grade Point Average) อยู่ในระดับใกล้เคียงกัน จำนวนแปดคน ใช้เวลาการเข้ากลุ่ม สัปดาห์ละสองครั้ง ครั้งละประมาณ $1\frac{1}{2}$ ชั่วโมง เป็นเวลาติดต่อกันหกสัปดาห์ รวมทั้งสิ้น 12 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ คะแนนเฉลี่ย (Grade Point Average) แบบทดสอบความวิตกกังวลในการเรียน แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มทั้ง 12 ครั้ง มีเนื้อหาการสนทนาเป็นสองรูปแบบ คือ Leader Structured เจ็ดครั้ง เพื่อสร้างความคุ้นเคยเข้าใจในกฎเกณฑ์ และเป้าหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม สำรวจตัวเองในด้านความรู้สึกและอารมณ์ ตลอดจนอุปสรรคต่าง ๆ สี่ครั้ง หลัง เป็น Group Structured ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนสูงกว่าก่อนการได้รับคำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .043

2. หลังการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม คะแนนความวิตกกังวลในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างลดลงต่ำกว่าก่อนการได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .043

3. หลังการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม คณะณัติและทัศนคติในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างสูงกว่าก่อนการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .043

วิจิตา อัจฉริยะเล่ห์เบร (วิจิตา อัจฉริยะเล่ห์เบร 2523 : 41 - 43) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้ากลุ่มพัฒนาตนแบบมารารอนกับการพัฒนาตน โดยการเปรียบเทียบก่อนหลังการเข้ากลุ่มและวันระยะหลังการเข้ากลุ่มหนึ่งเดือน กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปริญญาตรีคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2522 จำนวนเก้าคน เป็นชายสามคน หญิงหกคน ได้จากการรับสมัคร กิจกรรมที่ใช้ในการประชุมกลุ่มขึ้นอยู่กับบรรยากาศในกลุ่ม ผู้นำกลุ่มจะมีบทบาทในการนำข้อที่พูด การเริ่มต้นกิจกรรมเริ่มต้นด้วยการแนะนำตัว และบอกถึงจุดประสงค์ของการเข้ากลุ่มของสมาชิกแต่ละคน ต่อจากนั้นผู้นำกลุ่มได้ใช้กิจกรรมที่พิจารณาว่าเหมาะสมกับเหตุการณ์ที่จะช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้ที่จะพยายามใช้ประโยชน์จากการเข้ากลุ่มในการพัฒนาตนเองให้มากที่สุด สถานที่ในการประชุม คือ ศูนย์วิจัยทางทะเล คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อ่างศิลา จังหวัดชลบุรี แบบทดสอบในการวิจัย คือ แบบทดสอบวัดลักษณะตน ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งเป็นสองส่วน ส่วนที่ 1 เป็นแบบทดสอบที่ประกอบด้วยข้อความหนึ่งข้อความ และมีมาตราให้ผู้ตอบตัดสินใจว่าตนเองมีลักษณะนั้นในระดับใด เป็นแบบทดสอบคู่ขนาน ชุดแรกวัดก่อนเข้ากลุ่ม ชุดหลังวัดหลังจากการเข้ากลุ่มหนึ่ง และวันระยะหนึ่งเดือน ชุดที่ 2 เป็นแบบวัดปลายเปิด เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็น ก่อนการเข้าประชุม ผู้วิจัยให้สมาชิกตอบแบบทดสอบวัดลักษณะตน หลังจากเสร็จสิ้นการประชุมสมาชิกตอบแบบทดสอบอีกชุดหนึ่ง และวันระยะหนึ่งเดือน จึงทดสอบอีกครั้งหนึ่ง เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนโดยใช้ t -test ผลการวิจัยพบว่า หลังจากการประชุมกลุ่มสมาชิกมีการพัฒนา "ตน" สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อวันระยะหนึ่งเดือน ปรากฏว่าคะแนนไม่เพิ่มขึ้น จากการแสดงความคิดเห็นแบบปลายเปิด ผู้เข้ากลุ่มมีทัศนคติที่ดีต่อประสบการณ์ในกลุ่ม และเห็นประโยชน์ที่มีต่อตนเองอย่างมาก

สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มจะพัฒนามโนภาพแห่งตนดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

2. หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม จะมีโนภาพ
แห่งตนดีกว่าก่อนการทดลอง

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้น ม.ค.4 ปีการศึกษา 2523 โรงเรียนลำนารัตวิทยาสัยครพระนคร จำนวน 16 คน ซึ่งมีขั้นตอนในการคัดเลือกดังนี้

1. ให้นักเรียนชั้น ม.ค.4 ทั้งหมด 119 คน ทำแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน
คัดเลือกนักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนต่ำไว้ 25 คน
2. สัมภาษณ์นักเรียนที่มีมโนภาพแห่งตนต่ำ จำนวน 25 คน เพื่อสอบถามความสมัครใจ
และสร้างความคุ้นเคย แล้วลุ่มนักเรียนจากผู้สมัครใจทั้งหมดมา 16 คน
3. แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน โดยใช้วิธี
Simple Random Sampling ได้กลุ่มทดลองเป็นชาย 4 คน หญิง 4 คน กลุ่มควบคุมเป็น
ชาย 4 คน หญิง 4 คน ดังที่แสดงไว้ในตารางข้างล่างนี้

ตาราง 1 จำนวนสมาชิกในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

เพศ	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม
หญิง	4	4
ชาย	4	4

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบทดสอบ

ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งดัดแปลงมาจากของ ปีแอร์ และ แฮร์ริส (The Piers-Harris Children's Self-Concept Scale) ซึ่งสร้างขึ้นโดยอาศัยทฤษฎีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของ Jersild เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองสำหรับเด็กตั้งแต่ อายุ 8 ปี ถึงวัยรุ่นตอนปลาย เหตุผลที่ผู้วิจัยเลือกแบบทดสอบนี้มาใช้ในการทดลองครั้งนี้ เพราะผู้วิจัยเชื่อว่าแบบทดสอบชุดของ ปีแอร์ และ แฮร์ริส สามารถนำมาดัดแปลงใช้วัดมโนภาพเกี่ยวกับตนเองของคนไทยได้อย่างเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ โดยอาศัยหลักฐานการวิจัยที่ทำในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

สังศรี ศรีมุกดา (สังศรี ศรีมุกดา 2511 : 55) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองกับความสำเร็จทางการศึกษาของเด็กวัยรุ่นชายและหญิง โดยใช้เครื่องมือ The Piers-Harris Children's Self Concept Scale ได้ค่าความเชื่อถือได้ของชุด ก. 0.83 และชุด ข. 0.86 โดยวิธีทดสอบซ้ำกับนักเรียนชาย-หญิง ชั้น ม.ศ.4 จำนวน 80 คน และวิธี Kuder Richardson Formula 21 กับเด็ก 165 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ชุด ก. 0.86 และ ชุด ข. 0.88

จุไรรัตน์ เปรมรัชเสียร (จุไรรัตน์ เปรมรัชเสียร 2513 : 18) ได้ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กวัยรุ่นในสถานสงเคราะห์ โดยใช้แบบทดสอบชุด Piers-Harris Children's Self Concept Scale หาค่าความเชื่อถือได้โดยทดสอบเด็ก ม.ศ. 3 ชายหญิง 60 คน ใช้สูตร Richardson 21 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ 0.84

สิทธิโชค วรรณสันติกุล (สิทธิโชค วรรณสันติกุล 2514 : 17) ได้ศึกษาเรื่องมโนภาพเกี่ยวกับตน ความแตกต่างระหว่างตนกับความเข้าใจในการอ่านของเด็กชั้นประถมปีที่ 7 โดยใช้เครื่องมือที่ดัดแปลงมาจาก ปีแอร์ และ แฮร์ริส ได้คำนวณหาค่าความเชื่อถือได้โดย

ทดสอบนักเรียนชั้นประถมปีที่ 7 จำนวน 63 คน โดยวิธีแบ่งครึ่ง ให้ค่าความเชื่อถือได้ เท่ากับ 0.86

ส้มชัย ชินะตระกูล (ส้มชัย ชินะตระกูล 2517 : 36) ศึกษาความสัมพันธ์เกี่ยวกับตน ความเชื่อแบบฝังใจ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้ทำแบบทดสอบของ ลิทธิโชค วรรณสันติกุล มาปรับปรุง และหาค่าความเชื่อถือได้ โดยทดสอบกับนักศึกษาวิทยาสัยศร 150 คน ใช้สูตร Kuder Richardson 21 ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อถือได้ 0.8945 และได้ค่าความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง โดยหาความสัมพันธ์กับแบบทดสอบความเป็นผู้นำของ ลูซินต์ ปริยาสามารถ ได้ค่าสหสัมพันธ์ 0.7123 (N = 120) ซึ่งแสดงว่ามีความเที่ยงตรงตามโครงสร้างพอสมควร

ธีระ ประพฤติกิจ (ธีระ ประพฤติกิจ 2518 : 30 - 31) ได้ศึกษาผลของการฝึกความไวเป็นกลุ่มที่มีต่อมโนภาพแห่งตนของนักศึกษาวิทยาสัยศรจังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบของ ลิทธิโชค วรรณสันติกุล ซึ่งมีจำนวน 60 ข้อ มาปรับปรุงภาษาให้ดีขึ้น

ผู้วิจัยได้นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบนักศึกษาวิทยาสัยศร ป.กศ.ชั้นสูงปีที่ 1 ของวิทยาสัยศรจังหวัดเพชรบุรี จำนวน 60 คน แล้วนำผลมาหาค่าความเชื่อถือได้ ด้วยวิธีของ Kuder Richardson 21 ได้ค่าความเชื่อถือได้ของแบบทดสอบเท่ากับ 0.85

ผู้วิจัยเห็นว่าแบบทดสอบการวัดมโนภาพแห่งตนของ ปีแอร์ และ แฮร์ล (The Piers-Harris Children's Self-Concept Scale) ที่ปรับปรุงมาเรื่อย จนถึงฉบับล่าสุดของ ธีระ ประพฤติกิจ เป็นแบบทดสอบสำหรับวัดความคิดเห็นของเด็กไทยที่เหมาะสมกับคนไทยมากที่สุด โดยเฉพาะวัยรุ่นไทย ผู้วิจัยจึงนำแบบทดสอบที่ ธีระ ประพฤติกิจ มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ลักษณะของแบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มีช่องให้เลือกตอบ 5 ช่อง ประกอบด้วยข้อความที่เกี่ยวกับมโนภาพแห่งตนสามด้าน คือ

1. ด้านคุณค่าตนเองเกี่ยวกับความสัมฤทธิ์ผล (Academic Value) จำนวน 10 ข้อ คือ ข้อ 8, 14, 16, 24, 25, 26, 27, 33, 34 และ 36

2. ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ (Emotional Adjustment) 25 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 4, 5, 6, 7, 9, 10, 12, 13, 15, 17, 18, 19, 22, 29, 30, 31, 37, 38, 40, 45, 46 และ 48

3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal Relationship) 15 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 11, 20, 21, 23, 28, 32, 35, 39, 41, 42, 43, 44 และ 47

วิธีตอบแบบทดสอบ ให้ผู้ตอบอ่านข้อความในแบบทดสอบแล้วพิจารณาตนเองว่าเป็นเช่นนั้นหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ให้ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่กำหนดให้ ดังแสดงไว้ในตัวอย่างต่อไปนี้

	ไม่ จริงเลย (0)	จริง เล็กน้อย (1)	จริงพอ ประมาณ (2)	จริงค่อนข้าง มาก (3)	จริง มากที่สุด (4)
(0) ข้าพเจ้าเป็นคนมีเหตุผล					

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง โดยการใช้การทดลองแบบ Pre-test, Post-test Control Group Design ดังนี้

ตาราง 2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ก่อน	ทดลอง	หลัง
$\boxed{R}$ E	T_{E_1}	X	T_{E_2}
$\boxed{R}$ C	T_{C_1}		T_{C_2}

วิธีการทดลองมีลำดับขั้นดังนี้

1. การทดลองครั้งแรก (Pre-test) ทำการทดลองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบทดสอบการวัดมโนภาพแห่งตนที่ ธีระ ประพฤติกศ สดแปลงปรับปรุงมาจาก บีแอร์ และแอริส

2. ขั้นการทดลอง คือ ขั้นการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ผู้วิจัยได้นัดวัน เวลา สถานที่ กับสมาชิกที่เป็นกลุ่มทดลอง 8 คน โดยขอความร่วมมือให้สมาชิกมารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มตามวัน เวลาที่กำหนดว่าสมาชิกจะพบกันสัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ $1\frac{1}{2}$ - 2 ชั่วโมง เป็นเวลา $3\frac{1}{2}$ สัปดาห์ เริ่มการทดลองวันที่ 22 มกราคม 2524 เสร็จสิ้นการทดลอง วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2524 การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีเนื้อหาในการอภิปรายเป็นสองรูปแบบ คือ

2.1 ผู้นำเป็นผู้กำหนดแนวทาง (Leader Structured) ผู้วิจัยในฐานะเป็นผู้นำกลุ่ม เป็นผู้กำหนดหัวข้อในการอภิปรายดังนี้

ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยชี้แจงถึงภาระหน้าที่ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สมาชิกทุกคนจะต้องปฏิบัติในกลุ่ม ชี้แจงถึงความมุ่งหมายในการมาเข้ากลุ่ม สิ่งที่ดีตนจะให้แก่งroup และสิ่งที่สมาชิกจะได้รับจากกลุ่ม ประโยชน์ของการเข้ากลุ่ม และให้สมาชิกแนะนำตัว

ครั้งที่ 2 ผู้นำกลุ่มให้สมาชิกเขียนอธิบายว่า "ฉันคือใคร" คนละ 5 ข้อ แล้วให้ตัดไว้ที่หน้าอก ให้สมาชิกผลัดกันอ่านโดยไม่ต้องพูด ให้สมาชิกซักถามเพิ่มเติมถึงสิ่งที่ตนอ่านแล้ว สงสัย หรืออธิบายเพิ่มเติมจนสมาชิกทุกคนพอใจ วัตถุประสงค์ก็เพื่อให้สมาชิกคุ้นเคยและรู้จักกันมากขึ้น

ครั้งที่ 3 จัดให้สมาชิกได้มีการพบปะส่วนตัว (Personal Meeting) โดยให้สมาชิกสับคู่กันผลัดกันบอกถึง สิ่งที่ดีตนเองประทับใจในตัวของตน ให้ผลัดกันไปเรื่อย ๆ เพื่อให้สมาชิกมีทัศนคติที่ดีต่อกัน (กิจกรรมของ ดร.โลรีซ์ โพรแกว คิดค้นขึ้น)

ครั้งที่ 4 การค้นหาเรื่องดอกไม้และสัตว์ โดยผู้นำกลุ่มเป็นผู้กำหนดว่า ถ้าทำเป็นดอกไม้ อยากเป็นดอกอะไร ถ้าเป็นสัตว์อยากเป็นสัตว์อะไร สมาชิกต่างซักถาม

โต้ตอบกัน พร้อมทั้งมีการแปลความหมายจากการสนทนานั้น

ครั้งที่ 5 การวางแผนชีวิตในอนาคต ให้สมาชิกเล่าถึงแผนการในชีวิตของเขาเอง เกี่ยวกับการเรียน การประกอบอาชีพ การมีครอบครัว ฯลฯ เพื่อสมาชิกแต่ละคนจะได้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของกันและกันดียิ่งขึ้น มองเห็นจุดเด่น จุดด้อยของแต่ละคน

ครั้งที่ 6 สมาชิกบอกข้อดีข้อเสียของตัวเองอย่างละ 3 ข้อ (ถ้ามีน้อยหรือมากกว่านี้ก็มีสิทธิ์ที่จะพูดจะแสดงออกมาได้ตามความคิด ความรู้สึกอย่างเสรี)

ครั้งที่ 7 สมาชิกบอกสิ่งที่ตนชอบในตัวสมาชิกอื่น และบอกสิ่งที่ตนไม่ชอบในตัวสมาชิกอื่น และเสนอแนะวิธีปรับปรุงแก้ไข

2.2 กลุ่มกำหนดแนวทาง (Group-Structured) ในครั้งที่ 8 - 12 เป็นตอนที่เปิดโอกาสให้กลุ่มเป็นผู้กำหนดแนวทางหรือหัวข้อในการอภิปราย สมาชิกได้สัดกันเป็นผู้นำในการอภิปรายหัวข้อต่าง ๆ ที่กลุ่มสนใจร่วมกัน หัวข้อที่นำมาอภิปรายมีดังต่อไปนี้ การเตรียมตัวสอบ การคบเพื่อน การทำงานกลุ่ม การปฏิบัติตนในโอกาสต่าง ๆ หัวข้อที่กลุ่มสนใจมาก คือ การปฏิบัติตนต่อเพศตรงกันข้าม

ในการพิจารณาดิวิยาแบบกลุ่มครั้งสุดท้าย กลุ่มได้อภิปรายถึงประโยชน์ที่ตนได้รับจากการเข้ากลุ่ม และปิดกลุ่มด้วยการเน้นที่นี้เดี๋ยวนี้ (Here and Now) สมาชิกทุกคนได้กล่าวข้อความต่อไปนี้พร้อมเพรียงกัน

For yesterday is but a dream and
tomorrow is only a vision
but today well lived
makes yesterday a dream of happiness
and every tomorrow a vision of hope

หมายเหตุ การอภิปราย แต่ละครั้งมีการยืดหยุ่นได้ในเรื่องเนื้อหาและเวลา ครั้งสุดท้าย

กลุ่มได้เล่นอให้ไขว้นหยุด คือ วันเสาร์ที่ 14 กุมภาพันธ์ เป็นวันปิดกลุ่ม เพื่อสมาชิก

จะได้มีโอกาสพูดคุยกันได้นาน ๆ โดยไม่กังวลกับการเรียนในวัยรุ่งขึ้น และเป็นลักษณะ marathon group เพราะใช้เวลาติดต่อกันนาน 6 ชั่วโมง การใช้เวลายาวนานติดต่อกันเป็นผลดีกับสมาชิกทำให้สมาชิกเปิดเผยตัวเองมากขึ้น

การประเมินผล แบ่งการประเมินผลเป็นสามระยะ เพื่อความเหมาะสม คือ ระยะแรกเป็นขั้นเริ่มการปรึกษา เวลาผ่านไปประมาณ 4 session ระยะที่ 2 ขั้นการเปลี่ยนแปลง ระยะที่ 3 ขั้นการปฏิบัติการและขั้นยุติการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม แต่ละครั้งใช้แบบประเมินผลชุดเดิม คือ แบบประเมินผลที่ได้เสนอไว้ให้หัวข้อการปฏิบัติการ

สมาชิก สมาชิกให้ความสนใจต่อกลุ่มดีมาก มาเข้ากลุ่มตรงตามเวลาทุกคน ทุกครั้ง โดยไม่ต้องเตือน ครั้งที่ 3 สมาชิกคนหนึ่งมีความจำเป็นจริง ๆ จึงไม่มาเข้ากลุ่ม และบอกแก่กลุ่มว่าตนรู้สึกเสียตาย แต่จำเป็นจริง ๆ

ตาราง 3 จำนวนสมาชิกที่เข้ากลุ่มในแต่ละครั้ง

ครั้งที่	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
จำนวนสมาชิก	8	8	7	8	8	8	8	8	8	8	8	8

3. ขั้นการทดสอบครั้งหลัง (Post-test) เมื่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มสิ้นสุดลงแล้ว ให้กลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนที่ดัดแปลงปรับปรุงจากแบบทดสอบของ Piers-Harris Self Concept Scale อีกครั้งหนึ่ง

4. นำแบบทดสอบสองครั้งมาตรวจให้คะแนน

5. ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบดังกล่าวทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกลุ่ม ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาหาค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบคะแนนทั้งสองครั้งว่าแตกต่างกันหรือไม่ระหว่างทั้งสองกลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม และภายในกลุ่มทดลองก่อนและหลังว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่

1.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (\text{Guilford, 1950 : 44})$$

1.2 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร

$$S = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}} \quad (\text{Ferguson, 1960 : 67})$$

2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของการวัดมโนภาพแห่งตนระหว่างกลุ่ม
ใช้สูตร t-test

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}{n_1 + n_2 - 2} \left\{ \frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right\}}}$$

(ลัวัน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2522 : 217)

3. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยของผลต่างของคะแนนแบบทดสอบการวัด
มโนภาพแห่งตนก่อนและหลังการทดสอบ ใช้ t-test โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{d}}{\sqrt{\{\sum d^2 - (\sum d)^2/n\}/n(n-1)}}$$

(วิเชียร เกตุสิงห์ 2522 : 47)

บทที่ 4

ผลการทดลองและวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อตกลง เกี่ยวกับการวิเคราะห์และแปลผล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากการทดลอง และการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ แทนความหมายดังต่อไปนี้

X	แทน	คะแนนดิบ
ΣX	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบ
ΣX^2	แทน	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนดิบแต่ละข้อยกกำลังสอง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
S^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนน
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
df	แทน	จำนวนขั้นแห่งความอิสระ
n_1	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง
n_2	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มควบคุม
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มทดลอง ในการเปรียบเทียบภายในกลุ่ม
กลุ่มทดลอง	หมายถึง	กลุ่มที่ได้รับการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม
กลุ่มควบคุม	หมายถึง	กลุ่มที่ไม่ได้รับการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

ในการเสนอผลการทดลอง ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นดังนี้

ตอนที่ 1 เปรียบเทียบคะแนนการวัดมโนภาพแห่งตน

1.1 การเปรียบเทียบคะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

1.2 การเปรียบเทียบคะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

1.3 การเปรียบเทียบคะแนนของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลัง การทดลอง

ตอนที่ 2 เสนอความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเข้าร่วมกลุ่มจากแบบประเมินผล การศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม และแบบสอบถามแบบปลายเปิดเพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี

ผลการทดลองตอนที่ 1

ผู้วิจัยได้ทดสอบสมโนภาพแห่งตนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยแบบทดสอบ การวัดสมโนภาพแห่งตน ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เพื่อหาค่าสถิติพื้นฐานเปรียบเทียบ และวิเคราะห์ตามวิธีทางสถิติ ดังแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนการทดสอบสมโนภาพแห่งตนก่อนการทดลอง (Pretest) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	8	155.625	8.7167	0.1945
กลุ่มควบคุม	8	156.5	9.2763	

$$t(.01, 14) = 2.624$$

ข้อมูลจากตาราง 4 แสดงว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนสมโนภาพแห่งตน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 5 เปรียบเทียบคะแนนการทดสอบนิภาพแห่งตนหลังการทดลอง (Posttest)
ของ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม

กลุ่มตัวอย่าง	N	$\bar{X}$	S.D.	t
กลุ่มทดลอง	8	204.25	20.4851	6.1582
กลุ่มควบคุม	8	155.50	9.0395	

$$t(.01, 14) = 2.624$$

จากตาราง 5 แสดงว่ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนนิภาพแห่งตน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 6 แสดงคะแนนการวัดมโนภาพแห่งตนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง
เพื่อหาค่า t -test

คนที่	Pretest	Posttest	d	d^2
1	169	195	-26	676
2	163	187	-24	576
3	160	219	-59	3481
4	156	224	-68	4624
5	155	205	-50	2500
6	153	181	-28	784
7	148	186	-38	1444
8	141	237	-96	9216
			$\Sigma d = 389$	$\Sigma d^2 = 23301$

จากตาราง 6 แสดงว่าหลังการทดลอง สมาชิกในกลุ่มทดลองมีคะแนนมโนภาพ
แห่งตนสูงขึ้นทุกคน

ตาราง 7 เปรียบเทียบคะแนนการวัดมโนภาพแห่งตนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	ก่อนเข้ากลุ่ม			หลังเข้ากลุ่ม			d	t
	N	$\bar{X}$	S.D.	N	$\bar{X}$	S.D.		
กลุ่มทดลอง	8	155.625	8.7167	8	204.25	20.4851	389	5.51

$$t(.01, 7) = 2.998$$

จากตาราง 7 แสดงว่าหลังการเข้าร่วมกลุ่มการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนมโนภาพแห่งตนสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หรือหมายความว่าหลังการเข้าร่วมกลุ่มการเรียนรู้เชิงจิตวิทยานักเรียนมีมโนภาพแห่งตนดีกว่าก่อนการเข้าร่วมกลุ่ม

ตอนที่ 2

2.1 ผลการวิเคราะห์จากแบบทดสอบการประเมินผลการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม
 วัตถุประสงค์เป็นสามครั้ง ครั้งที่ 1 เมื่อการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มผ่านไปแล้ว 4 ครั้ง
 ครั้งที่ 2 การเรียนรู้เชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มผ่านไปแล้ว 8 ครั้ง และครั้งที่ 3 เมื่อการเรียนรู้เชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มผ่านไปแล้ว 12 ครั้ง

ตาราง 8 ประมวลความรู้สึก ทศนคติ และข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผู้นำกลุ่ม เนื้อหา การอภิปราย
บรรยายาคำของกลุ่ม พฤติกรรมของสมาชิก

	ครั้งที่	ความรู้สึก ทศนคติ ข้อคิดเห็นของผู้ร่วมกลุ่ม
1. ผู้นำ		
พฤติกรรมของผู้นำ	1	- ผู้นำกระตือรือร้นมากและจะพูดบ่อย ๆ - ผู้นำมีส่วนร่วมในการพูดในหลาย ๆ โอกาส - ผู้นำมีโอกาสดูเพียง 2 - 3 ครั้งเท่านั้น
	2	- ผู้นำมีส่วนร่วมในการพูดในหลาย ๆ โอกาส - ผู้นำกระตือรือร้นมาก และมักพูดบ่อย ๆ - ผู้นำมีโอกาสดูเพียง 2 - 3 ครั้งเท่านั้น
	3	- ผู้นำมีส่วนร่วมในการพูดในหลาย ๆ โอกาส - ผู้นำมีโอกาสดูเพียง 2 - 3 ครั้งเท่านั้น - ผู้นำกระตือรือร้นมากและพูดบ่อย ๆ
คุณภาพของผู้นำ	1, 2, 3	- ข้อวิจารณ์จากผู้นำช่วยให้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ดีขึ้น - ช่วยให้สมาชิกทุกคนสละปะทะสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน - ข้อวิจารณ์จากผู้นำช่วยให้สมาชิกในกลุ่มอภิปรายกันได้ - บทบาทของผู้นำในตอนแรก ๆ เป็นผู้นำในการค้นหา และเป็นผู้คอยกระตุ้น
	3	- ผู้นำทำตัวให้มีส่วนร่วมประหนึ่ง เป็นสมาชิกคนหนึ่ง - โดยไม่มีบทบาทของผู้นำมาเกี่ยวข้อง - ผู้นำมีส่วนร่วมในการพูดในหลาย ๆ โอกาส

ตาราง 8 (ต่อ)

	ครั้งที่	ความรู้ลึก ทักษะคิด ข้อคิดเห็นของผู้ร่วมกลุ่ม
2. เนื้อหาการอภิปราย	1, 2, 3	- ข้อวิจารณ์จากผู้มาช่วยให้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ดีขึ้น - ช่วยให้สมาชิกทุกคนมีปะทะสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน - และเข้าใจกันเองดีขึ้น - ข้อวิจารณ์จากผู้มาช่วยให้สมาชิกในกลุ่มอภิปรายกันได้
3. บรรยาการของกลุ่ม	1, 2, 3	- เนื้อเรื่องในการอภิปรายชัดเจน เหมาะสม สมาชิกทุกคนเข้าใจ - แม้การอภิปรายจะออกนอกกลุ่มนอกทาง แต่หัวข้อส่วนใหญ่ยังมีความดี - การสนทนาส่วนใหญ่เกี่ยวกับทุกคนและได้ประโยชน์
4. พฤติกรรมของสมาชิก	1, 2, 3	- สมาชิกทุกคนเข้าใจและมีส่วนร่วมมีปฏิกริยาซึ่งกันและกัน - บางหัวข้อสมาชิกสนใจมากและเสนอสิ่งที่ เป็นประโยชน์ - สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
การมีส่วนร่วม	1	- การเล่าถึงประสบการณ์ การให้ข้อมูล หรือการแสดงความคิดเห็นยังมีน้อย
	2	- มีการเล่าถึงประสบการณ์ การให้ข้อมูล หรือการแสดงความคิดเห็นมีมากขึ้น

ตาราง 8 (ต่อ)

	ครั้งที่	ความรู้สึก ทศนคติ ข้อคิดเห็นของผู้ร่วมกลุ่ม
การกระตุ้น	3	- สมาชิกทุกคนต่างเล่าถึงประสบการณ์ แสดงความคิดเห็นร่วมกันทุกคน
	1	- มีสมาชิกบางคนเป็นผู้คอยกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม โดยการเสนอหัวข้อที่น่าสนใจ กระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการอภิปราย
	2	- มีสมาชิกหลายคนเป็นผู้คอยกระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการอภิปราย
การเปลี่ยนแปลง	3	- สมาชิกทุกคนผัดเปลี่ยนกันเสนอหัวข้อในการอภิปราย และทุกคนต่างมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
	1	- มีสมาชิกเพียง 2 - 3 คน แสดงทักว่าพร้อมจะเปลี่ยนทัศนคติ พร้อมที่จะรับความคิดใหม่
	2	- มีสมาชิกพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงและรับความคิดใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น
การชี้แจง	3	- สมาชิกทุกคนมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงตัวเอง และในบางเรื่อง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เกิดขึ้นแล้ว
	1	- สมาชิกเพียง 2 - 3 คน ที่มีความเชื่อว่าหัวข้อที่นำมาอภิปรายจะได้รับประโยชน์
	2	- สมาชิกทุกคนมีความเข้าใจหัวข้อที่นำมาอภิปราย

ตาราง 8 (ต่อ)

	ครั้งที่	ความรู้สึกรู้สึก หักเสียดใจ ข้อคิดเห็นของผู้ร่วมกลุ่ม
การ เอื้ออำนวย	2	- จำนวนสมาชิกที่เห็นประโยชน์ของการอภิปราย มีมากขึ้นกว่าในช่วงแรก
	3	- สมาชิกทุกคนเห็นความสำคัญของหัวข้อที่นำมาอภิปราย
	1, 2, 3	- ในตอนแรกสมาชิกที่ตระหนักถึงความสำคัญของการ เข้ากลุ่ม มีน้อย และมากขึ้นตามลำดับจนครั้งสุดท้าย สมาชิกทุกคนต่างพยายามช่วยกันดี ความ ผลสัมฤทธิ์ ความคิด เพื่อจะนำไปสู่เป้าประสงค์ที่วางไว้

จากตาราง 8 แสดงให้เห็นว่าสมาชิกมีความเห็นสอดคล้องกันว่า เมื่อเริ่มต้น
ผู้นำจะมีความกระตือรือร้นมาก และทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่ม ในช่วงที่ 2 ผู้นำมีบทบาทน้อยลง
ครั้งที่ 3 ผู้นำทำหน้าที่เป็นสมาชิกคนหนึ่ง ส่วนข้อวิจารณ์จากผู้นำมีประโยชน์ต่อกลุ่ม
ทุกช่วง เวลา บรรยายคำภายในกลุ่มดีมากตั้งแต่การเริ่มเข้ากลุ่มจนวันสุดท้าย ส่วนพฤติกรรม
ของสมาชิกในด้านต่าง ๆ ในระยะเริ่มต้นกลุ่ม สมาชิกยังมีส่วนร่วม มีการเปลี่ยนแปลง มีการ
กระตุ้น มีการชี้แจง และการเอื้ออำนวย น้อย ในช่วงที่ 2 พฤติกรรมเหล่านี้จะมีสมาชิก
ปฏิบัติมากขึ้น จนกระทั่งในช่วงสุดท้าย สมาชิกมีพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ จึงนับว่า
เป็นกลุ่มที่สมบูรณ์แบบกลุ่มหนึ่ง

2.2 ผลการวิเคราะห์จากแบบทดสอบปลายเปิด ซึ่งเป็นการแสดงความคิดเห็น
อย่างเสรีของสมาชิก

ตาราง 9 การรวบรวมการประเมินความรู้สึก หักคนคิด และข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกลุ่ม
เกี่ยวกับ 1. ลักษณะผู้นำ 2. ลักษณะสมาชิก 3. ความรู้สึกของสมาชิกที่มีต่อกลุ่ม
4. เวลาสถานที่ 5. ประโยชน์ที่ได้รับ 6. การนำไปประยุกต์ใช้ 7. ข้อเสนอแนะ
(จัดเรียงตามลำดับความถี่มากลงไปหาน้อย)

	ความรู้สึก หักคนคิด ข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกลุ่ม
1. ลักษณะผู้นำ	- เป็นกันเอง อ่อนน้อม - ควบคุมกลุ่มได้ดี - เปิดโอกาสให้พูดอย่างเสรี - กระตุ้นให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็นได้อย่างทั่วถึง - เอาใจใส่ต่อสมาชิกในกลุ่มทั้งในกลุ่มและนอกกลุ่ม - เข้าใจสมาชิกดี แม้จะเป็นผู้ใหญ่ และแม่บ้าน - พยายามเข้าใจปัญหาของสมาชิก - เห็นความสำคัญของสมาชิกทุกคน - แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของแต่ละคน สรุปความคิดเห็นของแต่ละคนเพื่อให้สมาชิกทุกคนเข้าใจ - ในการอภิปรายครั้งแรก ผู้นำจะเป็นผู้เสนอหัวข้อและช่วยให้สมาชิกเข้าใจกัน - ช่วยแนะนำ แก้ไขปัญหา ความคิด ของสมาชิกในกลุ่มน้อยมาก - ไม่พยายามออกความคิดเห็นมากนัก ไม่ได้แย้ง - เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา

ตาราง 9 (ต่อ)

	ความรู้สึก หักเหน็ด ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกลุ่ม
2. ลักษณะสมาชิก	- เล่นใจกลุ่มมาก มาเข้ากลุ่มตรงเวลาทุกครั้ง จำเป็นจริง ๆ สิ่งขาดและขาดเพียงคนเดียว และครั้งเดียวเท่านั้น - เล่นอับอาย บอกรับฟังการแก้ปัญหาของสมาชิกภายในกลุ่ม - มีความเป็นกันเอง สนทนกันทั้ง ๆ ที่บางคนไม่เคยคุ้นเคยกันมาเลย บางคนเพิ่งรู้จักกันในกลุ่ม - ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหาเป็นอย่างดี - มีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน - ในช่วงแรก ๆ สมาชิกมีความอายไม่กล้าพูด จะมีเพียง 3 - 4 คนที่กล้าพูด ช่วงหลังสมาชิกพูดกันทุกคน แม้แต่คนพูดน้อยก็กล้าพูดขึ้นมาก - ช่วยกันทำงานในกลุ่มเป็นอย่างดี เช่น ช่วยจัดสถานที่ เก็บสถานที่ - เปิดเผยเรื่องที่เป็นความลับ ไม่เคยบอกใครเลยก็ได้มาเล่าสู่กลุ่มฟัง - พูดคุยกันได้ทุกคน ไม่มีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อย สนทนกัน จึงทำให้เข้าใจซึ่งกันและกัน - เล่นสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเป็นเหตุผลที่ดีในการแก้ปัญหา - คอยให้ความคิดเห็น ดีเพื่อก่อ
3. ความรู้สึกของสมาชิกที่มีต่อกลุ่ม	- เข้าใจเพื่อนและคิดว่ายังมีคนเข้าใจเราอยู่อีกในโลกนี้ - อยากให้มีกลุ่มเช่นนี้ตลอดไป

ตาราง 9 (ต่อ)

	ความรู้สึก ที่ค้นคิด ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกลุ่ม
	- บรรยายกายภายในกลุ่ม อบอุ่น เป็นกันเอง เห็นใจ สบายใจ มีความเข้าใจที่บริสุทธิ์ต่อกัน - รักกลุ่มนี้มากเพราะเป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือและให้คำแนะนำ ในการแก้ไขปรับปรุง ทั้งยังเก็บความลับได้ดีอีกด้วย ทำให้จิตใจในช่วงเวลาที่เข้ากลุ่มปลอดภัย - กลุ่มมีความสำคัญ เพราะกลุ่มช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสมาชิกทุกคน - ทุกคนให้ความสำคัญซึ่งกันและกัน - ทุกคนคือเพื่อนที่ดีต่อกัน สามารถไว้วางใจได้ในการที่จะเปิดเผย - เป็นกลุ่มบริสุทธิ์ ไร้เดียงสาที่มีแต่ความจริงใจ ความอบอุ่น และความรักของเพื่อนที่เป็นห่วงใย - ช่วยแก้ปัญหาได้ เป็นที่พึ่งได้
4. เวลา สถานที่	- สถานที่เหมาะสมที่สุดเท่าที่จะหาได้ในโรงเรียน - ไม่มีคนพลุกพล่าน - มีดัดดัดพอสมควรทำให้สมาชิกกล้าพูด กล้าแสดงออก - ควรเป็นริมสระน้ำของสนามหญ้าสวย ๆ เพื่อลดความตึงเครียด - บางครั้งมีสิ่งรบกวน
เวลา	- อยู่เป็นนัยมากเกินไป ควรจะเป็นเวลา 15.00 - 16.30 น. - เวลา 2 ชั่วโมง ในการที่จะอภิปราย แต่ละครั้งคิดว่าเหมาะสม

ตาราง 9 (ต่อ)

	ความรู้สึก ทศนคติ ข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกลุ่ม
5. ประโยชน์ที่ได้รับ	- ช่วงเวลาในการเข้ากลุ่มยังน้อยไป สมาชิกบางคนอยากให้มีการเข้ากลุ่มอีก - ระยะทางไกลไม่เหมาะสม สมาชิกกังวลในการสอบ - เวลาเข้ากลุ่มกำสัถ ไม่ช้าไม่เร็วเกินไป ทำให้สมาชิกไม่รู้สึกเบื่อ ดีกว่าถ้าระยะเวลานานไปสมาชิกอาจจะเบื่อได้ - ทำให้รู้สึกตัวเองดีขึ้น รู้สึกเพื่อนมากขึ้น - กล้าที่จะแสดงความคิดเห็น - มีความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้น - รู้สึกสบายใจขึ้น - รู้จักแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นที่กำสัถ เป็นทุกข์ให้เสร็จสิ้นหมดไป - รู้จักวางตัวต่อหน้าคนมาก ๆ - รู้และเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น - นำเอาความคิดเห็นของผู้อื่นมาปฏิบัติเป็นแนวทาง ทำให้สบายใจขึ้น - พัฒนาความคิด - มีความรู้สึกที่ดีต่อเพื่อนและสังคม - พัฒนามิตรภาพ มีความเห็นอกเห็นใจกัน รู้จักถนอมน้ำใจเพื่อน - เข้าใจเพื่อนผู้ช่วยมากขึ้น - ผิดการพูดได้เป็นอย่างดี

ตาราง 9 (ต่อ)

	ความรู้สึก ทศนคติ ข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกลุ่ม
6. การนำไปประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวัน	- นำหลักการการเข้าร่วมกลุ่มไปใช้ได้ดี ความคิดหลาย ๆ คนดีกว่าคนเดียว - วางตนให้เหมาะสมในสังคม - มองโลกในแง่ดี - จะอยู่แบบมีเพื่อนมีคนคอยปรึกษาแนะนำดีกว่า - ในด้านการเรียน ทำให้การเรียนดีขึ้น ทำให้มีสมาธิ - วางตัวได้เหมาะสม - นำข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากกลุ่มไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของตัวเอง - เข้าใจผู้อื่นดีขึ้น วางตัวกับเพื่อนฝูงได้ดีขึ้น - รู้จักคิดก่อนที่จะพูด
7. ข้อเสนอแนะ	- ลักษณะหัวข้อที่นำมาอภิปรายอยากให้มีความชัดเจนกันข้าม - ผู้นำกลุ่มควร เป็นผู้หญิง - ให้ผู้ใหญ่และเด็กมาเข้ากลุ่มร่วมกัน โดยมีกติกาและผู้นำที่เหมาะสม - หัวข้อการอภิปรายควรให้ผู้นำกำหนดในครั้งที่ 1 - 4 หลังจากนั้นสมาชิกในกลุ่มควรช่วยกันเสนอแนะ ผัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ - ควรจะเข้ากลุ่มทุกวัน วันละประมาณ 2 - 3 ชั่วโมง ใน 5 วัน และควรจะมีการเข้ากลุ่มในวันหยุดอีก จะได้มีเวลาอภิปรายกันนาน ๆ ไม่กังวลเรื่องเรียน จะได้รวบรวมความคิดวันที่ 1 - 5 มาอภิปรายอีก ตัวอย่างการเข้ากลุ่มครั้งสุดท้ายวันเสาร์ที่

ตาราง 9 (ต่อ)

	ความรู้สึก ทักันคติ ข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกลุ่ม
	14 กุมภาพันธ์ได้ผลดีมาก เพราะมีเวลาอภิปรายมาก และเวลานาน จะทำให้ระวังตัวน้อยลง สมาชิกบางคนได้เปิดเผยตัวเองอย่าง สนิทใจ เวลาเข้ากลุ่ม 24 ชั่วโมงคิดว่าน้อยไป ควรจะเพิ่มอีกสัก 6 ชั่วโมง - ควรจะจัดให้ทันภาคเรียน จะได้ไม่หวั่งเรื่องสอบ - ควรจะจัดในภาคเรียนที่ 2 เพื่อเปิดโอกาสให้รู้จักกันก่อน 1 ภาคเรียน - สมาชิก 8 คนดีแล้ว - ช่วงเวลาในการเข้ากลุ่มสั้นเกินไป ควรจะยืดเวลาต่อไปอีก เพราะสังเกตว่าสมาชิกบางคนยังไม่เปิดเผยตนเองเท่าที่ควร

จากตาราง 9 แสดงว่าสมาชิกได้รับประโยชน์ในการเข้าร่วมกลุ่มครั้งนี้มาก และมี ทักันคติที่ดีต่อกลุ่ม สิ่งที่ต้องปรับปรุง คือ เรื่องเวลา

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมาย

การศึกษาครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม (Group Counseling) ที่มีการพัฒนา "มโนภาพแห่งตน" (Self-Concept)

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากร คือ นักเรียนชั้น ม.ศ. 4 โรงเรียนสาธิตวิทยาสัยครุ พระนคร ปีการศึกษา 2523 โดยผู้วิจัยสุ่มมาจากนักเรียนในกลุ่มที่ทำคะแนนจากแบบทดสอบ มโนภาพแห่งตนได้คะแนนต่ำมา 16 คน สุ่มเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน ชาย 4 คน หญิง 4 คน กลุ่มควบคุม ชาย 4 คน หญิง 4 คน

เครื่องมือที่ใช้

1. แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนที่ ริระ ประพฤติกิจ ดัดแปลงปรับปรุง มาจากของ ปีแอร์ และ แอริส
2. แบบประเมินผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มของ เชอร์เชอร์ และ สโตน
3. แบบวัดแบบปลายเปิด (Open-ended) เป็นส่วนที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้ แสดงความคิดเห็นและวิจารณ์อย่างเสรีในเรื่องลักษณะของผู้นำกลุ่ม สมาชิก สถานที่ เวลา ประโยชน์ และข้อเสนอแนะ

การปฏิบัติการเพื่อการทดลองมีขั้นตอนดังนี้

1. ให้กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มทำแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนก่อนการทดลอง
2. กลุ่มทดลองได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเป็นเวลา 12 ครั้ง ครั้งละ 2 ชั่วโมง กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

3. นักเรียนทั้งสองกลุ่มทำแบบทดสอบการวัดมโนภาพแห่งตนพร้อมกัน หลังจากการทดลองเสร็จสิ้นลง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองมาวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกัน โดยใช้ค่า t -test
2. นำคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลองมาวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกัน โดยใช้ค่า t -test
3. นำคะแนนเฉลี่ยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ของกลุ่มทดลองมาวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกัน โดยใช้ค่า t -test

ผลการวิจัยปรากฏว่า สันนิษฐานสมมติฐานที่ตั้งไว้ล่วงหน้า คือ

1. นักเรียนที่ได้รับการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีมโนภาพแห่งตนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. หลังการทดลอง นักเรียนที่ได้รับการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มจะมีมโนภาพแห่งตนดีกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยขออภิปรายตามข้อมูลที่ได้จากผลการทดลองที่แสดงไว้ในบทที่ 4 ตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ เพื่อศึกษาข้อแตกต่างของคะแนนการวัดมโนภาพแห่งตนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ข้อแตกต่างของคะแนนการวัดมโนภาพแห่งตนของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลอง
2. ข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกลุ่มจากแบบประเมินผลการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

3. จากแบบทดสอบแบบปลายเปิด (Open-ended) ที่ส่งมาอีกได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และทัศนคติที่มีต่อการเข้าร่วมกลุ่มอย่างเสรี

1. การอภิปรายผลจากข้อมูลทางสถิติ

ข้อมูลที่แสดงในตาราง 4 - 7 บทที่ 4 แสดงว่าผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม สัมพันธ์กับสัมมนิตฐานที่ตั้งไว้ทั้งสองข้อ คือ

1.1 นักเรียนที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม จะมีมโนภาพแห่งตนดีกว่า หรือแตกต่างจากนักเรียนที่ไม่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

1.2 หลังการทดลองนักเรียนที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม จะมีมโนภาพแห่งตนดีขึ้นหรือแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการศึกษาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม สามารถพัฒนามโนภาพแห่งตนได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ แซมมอเลวิคซ์ (Samulewicz. 1975 : 2645A) และ กุยเยอร์ (Guyer. 1978 : 2754A) ซึ่งได้ศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ต่อความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์มโนภาพแห่งตน และการปรับพฤติกรรมของนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัว ผลการทดลองพบว่า การเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ผลการวิจัยของผู้วิจัยครั้งนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของ เดสรัทส์ (Desrats. 1975 : 2625A) ที่ได้ศึกษาผลของตัวแปรในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มต่อการพัฒนาทางการเรียน การปรับตัว และมโนภาพแห่งตนของเด็กวัยรุ่น ซึ่งพบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เดสรัทส์ ได้เสนอแนะไว้ว่า ควรจะยืดเวลาในการปรึกษา และควรจะมีการฝึกทักษะบางประการแก่นักจิตวิทยาการปรึกษา การคัดเลือกนักเรียนเข้ากลุ่ม การให้มี Self Report จำกัดตัวแปรการทดลองให้แคบลง

จากข้อเสนอแนะของ เดสรัทส์ ทำให้ผู้วิจัยคิดว่ามีองค์ประกอบหลายประการ ดังที่ เดสรัทส์ เสนอไว้ จึงทำให้ผลการวิจัยของเขาไม่สัมพันธ์กับสัมมนิตฐานที่ตั้งไว้ และทำให้

ผู้วิจัยคิดว่าผลการวิจัยของผู้วิจัยครั้งนี้ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการ ทดลองของกลุ่มทดลองเอง เพราะมีสิ่งเื้อออำนวยความสะดวกหลายประการ ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหา ที่ เดลล์ทอลล์เสนอไว้ ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้นำกลุ่ม ได้ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะทำการวิจัย เป็นอย่างดี เข้าใจแจ่มแจ้งถึงสิ่งที่กำลังศึกษา พยายามฝึกทักษะตนเองในด้านต่าง ๆ เพื่อ จะได้เป็นผู้หน้าที่มีประสิทธิภาพ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญอย่างยิ่ง เริ่มตั้งแต่การคัดเลือกแบบทดสอบการ วัดมโนภาพแห่งตน ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบทดสอบการ วัด มโนภาพแห่งตนหลายฉบับ จนกระทั่งเกิดความมั่นใจว่า แบบทดสอบการ วัดมโนภาพแห่งตนที่ ฮีระ ประพตินิกิต คัดแปลงปรับปรุงจากแบบทดสอบการวัดมโนภาพแห่งตนของ ปีแอร์ และ แฮริส (Piers and Harris Self-Concept Scale) เป็นแบบทดสอบการ วัดมโนภาพ แห่งตนที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยรุ่นไทย สามารถวัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญได้อย่างครอบคลุม จำนวนข้อ 48 ข้อ ซึ่งไม่มากไม่น้อยเกินไป ทำให้ผู้ตอบไม่เกิด ความเบื่อหน่ายในการตอบ และยังเป็นแบบทดสอบที่มีความเชื่อมั่นสูง ข้อคำถามในแบบทดสอบ ขัดเจนไม่สั้นไม่ยาวเกินไป การตรวจให้คะแนนมีอำนาจจำแนกความรู้ลึกของนักเรียนได้ดี เพราะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนได้ห้าระดับ ในการตรวจ ให้คะแนน (ดูรายละเอียดในเรื่องแบบทดสอบในบทที่ 3 และ ภาคผนวก ก.) ในการทำ แบบทดสอบ ผู้วิจัยควบคุมการล่อนด้วยตนเอง ได้ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจข้อคำถามต่าง ๆ เน้นให้นักเรียนทุกคนตอบให้ครบทุกข้อ และขอให้ตอบด้วยความจริงใจ การตรวจแบบทดสอบ ผู้วิจัยตรวจเองทุกฉบับ และตรวจอย่างรอบคอบ ผู้วิจัยจึงมั่นใจว่า คะแนนการวัดมโนภาพ แห่งตนในทุก ๆ กรณีเป็นคะแนนที่เชื่อถือได้ การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ศึกษาภาคทฤษฎี เป็นอย่างดี และนำมาปฏิบัติ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการทางสถิติ และตามหลักการปรึกษา เจริญศึกษาแบบกลุ่ม คือ มีการสัมภาษณ์ปะนักเรียน เพื่อสอบถามความสนใจ และสร้าง ความคุ้นเคย จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรับผิดชอบสูงมาก (ดูตาราง 3 ในบทที่ 3) ให้ ความร่วมมือในการทดลองเป็นอย่างดี สำหรับวิธีการดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยได้นำกลุ่มให้

ดำเนินไปตามขั้นตอนตามทฤษฎีการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มทุกประการ บรรยายคำภายในกลุ่ม เป็นกันเอง อบอุ่น และปลอดภัย ทำให้สมาชิกกล้าแสดงความคิดเห็นและเปิดเผยตนเอง มีความไว้วางใจ เชื่อใจ และสนิทสนมแนบแน่น เกิดขึ้นภายในกลุ่มตามระยะเวลา (จากการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกที่เข้าร่วมกลุ่ม ตาราง 8 - 9 บทที่ 4) การประเมินผลครั้งสุดท้าย ผู้วิจัยก็ประทับใจ สดใ้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบทดสอบพร้อมกันการนั่งก็สะดวก ไม่มีการแยกกลุ่ม ในการทำแบบทดสอบ ผู้วิจัยได้เน้นอีกว่า ขอให้ทุกคนตอบด้วยความจริงใจ เพื่อผลการวิจัยจะได้เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษต่อไป ในเรื่อง Self Report ผู้วิจัยสดใ้กลุ่มทดลองได้ประเมินผลการเข้าร่วมกลุ่มตามแบบประเมินผลการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ทุกระยะตามที่เสนอไว้แล้วในบทที่ 3 ครึ่งสุดท้ายหลังจากยุติการเข้ากลุ่ม กลุ่มทดลองยังได้ตอบแบบสอบถามปลายเปิด แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และทัศนคติของตนเองที่มีต่อผู้นำกลุ่ม สมาชิกในกลุ่ม บรรยายคำของกลุ่ม ประโยชน์ที่ได้รับจากกลุ่ม ตลอดจนข้อเสนอนะต่าง ๆ อย่างเสรี ใครมีความคิดความรู้สึกอย่างไรก็ให้ตอบไปตามความเป็นจริง ผู้วิจัยเห็นว่าไม่ต้องเกรงใจผู้นำกลุ่มหรือเพื่อน ๆ เพราะการตอบด้วยความจริงใจจะช่วยให้ผลการวิจัยเชื่อถือได้ และเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นต่อไป สำหรับตัวแปรในการศึกษาคครั้งนี้ ผู้วิจัยก็เสนอไว้แคบที่สุด ดังที่เสนอไว้ในบทที่ 2 คือมีตัวแปรต้นและตัวแปรตามเพียงอย่างละหนึ่งตัวแปรเท่านั้น อาจจะมีปัญหาอยู่บ้างในด้านเวลา ผู้วิจัยกำหนดเวลาในการพบกันของกลุ่ม 12 ครั้ง ครั้งละสองชั่วโมง อาจจะน้อยไป เพราะมีสมาชิกเสนอแนะว่า เวลาควรจะมีมากกว่านี้อีกสักประมาณหกชั่วโมง เพื่อสมาชิกจะได้มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ได้มากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการวางตัวในการคบเพื่อนต่างเพศ อย่างไรก็ตามเวลาที่กลุ่มพบกัน 12 ครั้ง หรือประมาณ 24 ชั่วโมง ผู้วิจัยคิดว่าเพียงพอในการที่ผู้ร่วมกลุ่มจะเข้าใจตนเองและเข้าใจเพื่อน และนำไปสู่การพัฒนาภาพลักษณ์แห่งตนได้ดังผลการวิจัยที่เสนอไว้แล้ว ที่สมาชิกเสนอแนะให้ยืดเวลา คงเป็นเพราะสมาชิกยังอาศัยอารมณ์กลุ่มอยู่ ต้องการจะมีเวลาพูดคุยกันอีกในเรื่องอื่น ๆ ผู้วิจัยได้เสนอแนะสมาชิกว่า ถ้าต้องการพบกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือต้องการให้กลุ่มช่วยเหลือเสนอแนะการแก้ปัญหาในเรื่องอื่น ๆ อีก ก็มีโอกาสทำได้ ผู้นำกลุ่มยินดีที่จะเข้าร่วมกลุ่มด้วย

ถ้า เวลาและโอกาสอำนวย ขอให้สมาชิกจากตึกของกลุ่มไว้ให้ได้ โดยเฉพาะเรื่องความสัมพันธ์ภายในกลุ่มจะนำไปเปิดเผยนอกกลุ่มไม่ได้เลยสมาชิกมีความพอใจมาก และมีความหวังว่าถ้ามีปัญหาใด ๆ เกิดขึ้นกับตนกลุ่มนี้คงจะช่วยตนได้อย่างแน่นอน นอกจากนี้ผู้นำกลุ่มยังได้เน้นว่า แม้จะเลิกการเข้ากลุ่ม แต่ผู้วิจัยก็จะติดตามสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของสมาชิกต่อไป

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยขอสรุปอีกครั้งหนึ่ง ว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มสามารถพัฒนามโนภาพแห่งตนได้ ถ้าการปฏิบัติการเกี่ยวกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มได้ดำเนินการขึ้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังแสดงให้เห็นอีกว่า มโนภาพแห่งตนเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ พระธกัณท์ เกกะนันท์ (พระธกัณท์ เกกะนันท์ 2516 : 64-69) ที่กล่าวว่า ตนของบุคคลเกิดจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ถึงพันธุกรรมจะเป็นสิ่งตายตัวในมนุษย์แต่ละคน แต่สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น "ตน" และ "มโนภาพแห่งตน" จึงเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ จากคะแนนการวัดมโนภาพแห่งตนของกลุ่มทดลองก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เมื่อนำมาวิเคราะห์ค่าทางสถิติพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่ามโนภาพแห่งตนของกลุ่มทดลองได้พัฒนาสูงขึ้นกว่าเดิมมาก กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กวัยรุ่น ผลการวิจัยครั้งนี้จึงสนับสนุนคำกล่าวของ สเตรง (Strang. 1961 : 78) ที่ว่าการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของแต่ละคนจะเกิดขึ้นในตนใจของชีวิตก็ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเวลาของการที่บุคคลเริ่มต้นมีการพัฒนาตน คือ วัยรุ่น ออสซูเบล (Ausubel) ก็มีความคิดเห็นในทำนองเดียวกันว่า อันที่จริงที่สุดในการพัฒนามโนภาพแห่งตนเกิดขึ้นเมื่อเด็กได้เติบโตขึ้นจากวัยทารกสู่วัยเด็ก และแน่นอนที่สุดเมื่อเด็กอยู่ระหว่าง "วัยรุ่น" ในระหว่างเด็กย่างเข้าสู่วัยรุ่นโรงเรียน และเพื่อน ๆ จะสนองความต้องการใหม่ ๆ ซึ่งพ่อแม่ไม่สามารถสนองให้ได้ นั่นคือความต้องการตำแหน่งในสังคม เพราะฉะนั้นจะถูกอิทธิพลของเพื่อนครอบงำอย่างรุนแรง พฤติกรรมของเขาจะเปลี่ยนตามที่เพื่อน ๆ ในวัยเดียวกันกับเขาได้สนองตอบต่อเขา ยอมรับและวิพากษ์วิจารณ์ตัวเขา เป็นผลที่ทำให้เขาเกิด

ที่คนคิดต่อตนเองและเกิดการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนขึ้นในที่สุด

2. ข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกลุ่มจากแบบประเมินผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม (ตาราง 8 บทที่ 4) ต่อผู้นำ พฤติกรรมของสมาชิก ผู้วิจัยให้ทำแบบประเมินผลกลุ่มครั้ง ผลปรากฏว่าคุณลักษณะของผู้นำในทัศนะของสมาชิกที่เหมือนกันทุกครั้งทุกคน คือ ข้อวิจารณ์จากผู้นำช่วยให้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ดีขึ้น ช่วยให้สมาชิกทุกคนมีปะทะสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ข้อวิจารณ์จากผู้นำช่วยให้สมาชิกในกลุ่มอภิปรายกันได้ บทบาทของผู้นำในตอนแรก ๆ เป็นผู้นำในการสนทนา และเป็นผู้คอยกระตุ้น ซึ่งตรงกับลักษณะของผู้นำหรือพฤติกรรมของผู้นำที่มีคุณค่าที่ เพาเวอร์เตอร์เมกเกอร์ และ แฟรงก์ (Powdermaker and Franks. 1953 : 391) ได้วิจัยพบว่าพฤติกรรมของผู้นำหรือนักจิตวิทยาการปรึกษาที่มีคุณค่าจะช่วยให้ผู้รับบริการได้ อภิปรายถึงความสัมพันธ์ที่ไต่พัฒนาขึ้นมาระหว่างสมาชิกด้วยกัน เทคนิคสำคัญคือ การสะท้อนความรู้สึกของสมาชิก เมื่อสมาชิกได้เล่าเรื่องราว สำหรับความคิดเห็นของสมาชิกในช่วงแรก ๆ หรือการประเมินผลในครั้งที่ 1 และ 2 ซึ่งสมาชิกมีความเห็นว่า ผู้นำกระตือรือร้นมาก ก็เป็น คุณลักษณะของผู้นำกลุ่มที่ดี วราภรณ์ ลิ้มสุวัฒน์ (วราภรณ์ ลิ้มสุวัฒน์ 2522 : 8) กล่าวไว้ การเริ่มต้น ผู้นำกลุ่มจะต้องเป็นคนที่กระตือรือร้น คล่องแคล่วในระดับหนึ่งที่สามรถ จะเริ่มต้นกิจกรรมกลุ่มได้ และในการประเมินผลครั้งที่ 3 สมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้นำทำตัวให้มีส่วนร่วมประหนึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่ง โดยไม่บทบาทของผู้นำมากเกินไป ซึ่งก็แสดงให้เห็นว่าการปฏิบัติตนของผู้นำได้เป็นไปตามขั้นตอนบทบาทที่ได้วางแผนไว้ เพราะในช่วงนี้ เป็นช่วงที่สมาชิกในกลุ่มผัดเปลี่ยนกันทำหน้าที่เป็นผู้นำอภิปรายในเรื่องอะไรก็ได้ที่กลุ่มสนใจ ร่วมกัน เป็นช่วงของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มอย่างี่ 2 คือ กลุ่มเป็นผู้นำ (Group Structured) ข้อคิดเห็นของสมาชิกต่อพฤติกรรมของสมาชิกเอง สมาชิกทุกคนในกลุ่มมีความ คิดเห็นสอดคล้องกันหมดว่า ในช่วงแรกการเล่าถึงประสบการณ์ การให้ข้อมูล หรือการแสดง ความคิดเห็นยังน้อย ในช่วงที่ 2 มีการเล่าถึงประสบการณ์ การให้ข้อมูล หรือการแสดงความคิดเห็นร่วมกันทุกคน ก็เป็นการแสดงว่ากลุ่มได้พัฒนาการปะทะสัมพันธ์ขึ้นเรื่อย ๆ ตามลักษณะ ของกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่มีคุณภาพในด้านเนื้อหาการอภิปรายสมาชิกทุกคนมีความเห็น

สอดคล้องกันตลอดเวลา การปฏิบัติการในกลุ่มว่า เนื้อเรื่องในการอภิปรายชัดเจน เหมาะสม สมาชิกทุกคนเข้าใจ การอภิปรายส่วนใหญ่เกี่ยวกับทุกคนและมีประโยชน์ แสดงให้เห็นว่า เรื่องที่กลุ่มนำมาอภิปรายสมาชิกทุกคนเห็นว่ามีคุณค่าเกี่ยวกับตนเอง บรรยากาถของกลุ่ม ตลอดเวลาของการเข้ากลุ่ม สมาชิกมีความเห็นอย่างเดียวกันว่า สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม มีปฏิกริยาซึ่งกันและกัน การเื้ออานวย ในช่วงแรก สมาชิกที่ตระหนักถึงความสำคัญของกลุ่มน้อย และมากขึ้นตามลำดับ จนระยะสุดท้าย (ครั้งที่ 8 - 12) สมาชิกทุกคนต่างพยายามช่วยกันตีความผลลัษณความคิด เพื่อจะนำไปสู่เป้าประสงค์ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงในตอนแรก มีสมาชิกเพียง 2 - 3 คน ที่แสดงที่ท้าวพร้อมที่จะเปลี่ยนทัศนคติ พร้อมที่จะรับความคิดใหม่ ๆ และเพิ่มขึ้นในช่วงที่ 2 ช่วงสุดท้ายสมาชิกทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า สมาชิกทุกคนมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงปรับปรุงตัวเอง และในบางเรื่องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้เกิดขึ้นแล้ว เป็นการแสดงให้เห็นว่า การปฏิบัติการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มครั้งนี้บรรลุเป้าประสงค์

3. จากแบบสอบถามแบบปลายเปิด ที่ผู้เข้าร่วมกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และทัศนคติที่มีต่อการเข้ากลุ่มอย่างเสรี (ตาราง 9 บทที่ 4) จะเห็นว่าสมาชิกได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมกลุ่มครั้งนี้มาก และมีทัศนคติที่ดีต่อกลุ่มทั้งในต้นผู้มากกลุ่ม และเพื่อนร่วมกลุ่ม สมาชิกทุกคนมีความเห็นว่า ผู้มากกลุ่มเป็นกันเอง ให้ความอบอุ่น ควบคุมกลุ่มได้ดี และสมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ผู้มากกลุ่มพยายามเข้าใจปัญหาของสมาชิก เห็นความสำคัญของสมาชิกทุกคน แสดงความคิดเห็น และสรุปความคิดเห็นของสมาชิกแต่ละคน ยิ่งตรงกับบทบาทของผู้มากที่ดีที่จะช่วยให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มประสบผลสำเร็จ ตามที่ เชอร์ทซ์เชอร์ และ สโตน (Shertzer and Stone, 1968 : 459) ได้เสนอไว้ สำหรับความคิดเห็นต่อเพื่อนร่วมกลุ่ม ทุกคนมีความเห็นว่า สมาชิกแต่ละคนมีความสนใจต่อกลุ่มดีมาก มีความเป็นกันเอง สนิทสนมกันทั้ง ๆ ที่บางคนไม่เคยคุ้นเคยกันมาก่อนเลย ยอมเปิดเผยเรื่องที่เป็นการสับสน ซึ่งไม่เคยบอกใคร เลยก็ได้เข้ามาเล่าสู่กลุ่มฟัง พูดคุยกันได้ทุกคนไม่มีการแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ลักษณะพฤติกรรมของสมาชิกดังกล่าวแสดงถึงความมีประสิทธิภาพของกลุ่ม ความรู้สึกของสมาชิกที่มี

ต่อกลุ่ม รักกลุ่มนี้มาก เพราะเป็นกลุ่มที่ช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหา ทั้งยัง
เก็บความลับได้อีกด้วย แสดงให้เห็นว่า สมาชิกทุกคนได้ปฏิบัติตามกติกาที่สำคัญยิ่งของกลุ่ม คือ
สามารถเก็บความลับของกลุ่มไว้ได้ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า สมาชิกทุกคนมองเห็นกลุ่มมี
คุณค่า ซึ่งเป็นการให้พลังให้แก่กลุ่มตามความคิดเห็นของ โอล์เซน (Ohlsen. 1977 :
83 - 84) สำหรับประโยชน์ที่ได้รับทุกคนตอบเหมือนกันว่า ภายหลังการเข้ากลุ่ม ทำให้รู้จัก
ตัวเองดีขึ้น ซึ่งตรงกับผลการศึกษาของ แคปแลนด์ (Caplan. 1957 : 124 - 128)
อาบคเคิล และ บอย (Arbuckle and Boy. 1961 : 136 - 139) และ โอล์เซน
(Ohlsen. 1973 : 1B - 6B) ที่พบว่าหลังการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม นักเรียน
รู้จักตนเองดีขึ้น มีการปรับปรุงตัวเอง และพัฒนาตัวเองในทางที่ดีขึ้น การนำไปประยุกต์ใช้ใน
ชีวิตประจำวัน นำหลักการ การเข้ากลุ่มไปใช้ได้ คิดหลาย ๆ คนดีกว่าความคิดคนเดียว
แสดงให้เห็นว่า หลังการเข้ากลุ่มสมาชิกพัฒนามโนภาพเกี่ยวกับตนเองเห็นได้ชัดในข้อนี้
เพราะก่อนการทดลอง สมาชิกส่วนใหญ่จะตอบแบบทดสอบการพัฒนามโนภาพแห่งตนก่อน โดย
แสดงความรู้สึกว่าตนเองพอใจที่จะทำงานคนเดียวมากกว่าทำงานเป็นกลุ่ม ในด้านการเรียน สมาชิก
ถือว่าหลังการเข้ากลุ่มตนมีสิทธิ์ในการเรียนดีขึ้น ซึ่งก่อนการเข้ากลุ่มสมาชิกส่วนใหญ่มีความ
วิตกกังวลเกี่ยวกับการเรียนการสอนมาก ไม่มีสิทธิ์ในการเรียนและการสอบ เป็นการแสดง
ให้เห็นว่าการปฏิบัติการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มครั้งนี้สามารถเปลี่ยนมโนภาพแห่งตนของบุคคล
ซึ่งเป็นผลที่ได้จากสมาชิกประเมินตัวเอง ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ พรธสัทพ์ เบกะนันท์ (Bekanan.
1974 : 14 - 16) เล่นอไว้ คือ เป็นแบบ Informal Technique

จากการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และทัศนคติของผู้เข้าร่วมกลุ่มต่อการปฏิบัติการ
ปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มดังที่อภิปรายมานี้ เป็นการชี้ให้เห็นว่า การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม
มีประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมกลุ่มครั้งนี้นัก สามารถเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนของผู้เข้าร่วมกลุ่มได้
และยังทำให้ผู้ร่วมกลุ่มรู้จักตนเอง เข้าใจตนเองดีขึ้น ซึ่งเป็นการสนับสนุนผลการวิเคราะห์
ทางสถิติที่อภิปรายมาแล้ว

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกลุ่มเกี่ยวกับสถานที่ ทุกคนมีความเห็นว่าสถานที่เหมาะสมที่สุดที่หาได้ในโรงเรียน ไม่มีคนพลุกพล่าน มีติดทำให้สมาชิกกล้าพูดกล้าแสดงออก ผู้วิจัยคิดว่า เป็นปัจจัยหนึ่งที่ช่วยให้การทดลองครั้งนี้มีประสิทธิภาพ จะมีปัญหาอยู่บ้างก็เรื่องเวลา สมาชิกบอกว่า อยู่เย็นมากเกินไป ระยะเวลาเปลี่ยนไม่เหมาะสม สมาชิกกังวลในการสอบ ถ้าจัดเวลาได้เหมาะสมกว่านี้ ผลการวิจัยน่าจะดีกว่านี้ จากการตรวจสอบแบบทดสอบการวัดมโนภาพแห่งตนเป็นรายข้อ พบว่า ยังมีบางข้อที่สมาชิกบางคนยังมีความคิดเกี่ยวกับตัวเองต่ำอยู่ แม้คะแนนรวมจะออกมาสูง ถ้ายืดเวลาออกไปอีก การพัฒนามโนภาพแห่งตนคงจะเป็นไปได้ดีกว่านี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ครูผู้ทำหน้าที่เป็นนักจิตวิทยาการศึกษาในโรงเรียน ควรจะนำเอากระบวนการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม (Group Counseling) ไปพัฒนามโนภาพแห่งตนของเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือเด็กวัยรุ่นตอนปลาย (ม.ศ.ปลาย)
2. ควรจะจัดให้มีการเรียนการสอนวิชาการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มในวิทยาลัยครู หรือสถาบันอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในการผลิตครู เพื่อบุคคลเหล่านี้จะได้นำเอาความรู้ในวิชานี้ไปพัฒนานักเรียนในด้านต่าง ๆ
3. ควรจะนำเอากระบวนการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไปใช้ในวงกว้างขึ้น ๆ ดูบ้าง เช่น ตามสถานที่เลี้ยงเด็กต่าง ๆ โรงพยาบาล ฯลฯ
4. การศึกษาแบบกลุ่มในโรงเรียน อาจจัดในลักษณะ Marathon Group
5. นักจิตวิทยาการศึกษาที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำกลุ่ม ควรจะได้สังเกตสมาชิกในกลุ่มถึงท่าทางที่แสดงออก ถ้ามีความเห็นว่าสมาชิกคนใดมีความต้องการ การปรึกษาเป็นรายบุคคลเพิ่มเติมก็ควรจะทำ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะศึกษาผลของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มต่อการพัฒนามโนภาพแห่งตนของนักเรียนในวัยอื่น ๆ เช่น นักเรียนระดับประถม และระดับอุดมศึกษา
2. ควรจะทำการศึกษามผลของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม กับนักเรียนที่มีปัญหาในด้านอื่น ๆ เช่น ปัญหาด้านการเรียน ปัญหาด้านความประพฤติ ฯลฯ
3. ควรจะทำการศึกษาเปรียบเทียบการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม แบบผู้นำเป็นผู้กำหนดแนวทางในการสนทนา (Leader Structured) กับแบบที่ให้สมาชิกในกลุ่มเป็นผู้กำหนด (Group-Structured)
4. ควรจะทำการศึกษาเปรียบเทียบผลของ การศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มกับการศึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นรายบุคคลต่อการพัฒนามโนภาพแห่งตน
5. ควรจะทำการศึกษา เปรียบเทียบเกี่ยวกับช่วง เวลาในการ เข้ากลุ่ม การ เข้ากลุ่มสัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง กับการเข้ากลุ่มติดต่อกันทุกวันในระยะ เวลา เท่ากัน แบบไหนจะมีประสิทธิภาพมากกว่ากัน
6. ควรจะทำการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เพศเดียวกันในปัญหาอย่าง เดียวกัน เปรียบเทียบกับกลุ่มที่มีคนละเพศ
7. ควรจะวิจัยเปรียบเทียบระหว่าง การพัฒนามโนภาพแห่งตนของ กลุ่มต่ำ กลาง และสูง
8. ควรจะวิจัยว่าตัวแปรอื่น ๆ มีผลต่อการพัฒนามโนภาพแห่งตนหรือไม่ เช่น สติปัญญา สิ่งแวดล้อม ฯลฯ
9. ควรจะมีการติดตามผลเป็นระยะ หลังการทดลอง 1 เดือน 3 เดือน 6 เดือน เพื่อดูประสิทธิภาพของการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

ข้อจำกัดเกี่ยวกับการนำเอาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไปใช้

1. ผู้ที่จะนำเอาการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มไปใช้ ควรจะได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ อย่างแจ่มแจ้ง และฝึกทักษะต่าง ๆ ในการเป็นผู้นำกลุ่มที่ดี นักจิตวิทยาการปรึกษาที่ทำหน้าที่ ให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลจะเหมาะที่จะเป็นผู้นำกลุ่มมากกว่าครู-อาจารย์ทั่วไปที่ไม่เคยทำหน้าที่นี้
2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนให้เหมาะสม ควรอย่างยิ่งที่จะมีการ สัมภาษณ์ เพื่อถามความสมัครใจ เพราะถ้าสมาชิกไม่เต็มใจเข้ากลุ่มแล้ว ทุกอย่างจะล้มเหลว ไปหมด
3. ผู้ที่จะนำไปใช้ต้องเป็นผู้มีใจรัก เพราะเป็นงานที่ต้องเสียสละ ใช้เวลา ขบวนการ ปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเป็นขบวนการที่ต่อเนื่อง อย่างน้อยกลุ่มควรมีเวลาพบกันไม่ต่ำกว่า 10 ชั่วโมง
4. สมาชิกกลุ่มต้องเต็มใจ และสมัครใจที่จะเข้ากลุ่ม และควรจะเป็นบุคคลที่อยู่ในวัยเดียวกัน มีความสนใจและปัญหาอย่างเดียวกัน บุคคลที่ก้าวร้าวหรือเหินห่างจนเกินไป ไม่เหมาะที่จะเข้ากลุ่ม
5. การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มเหมาะกับปัญหาบางปัญหา ไม่ใช่จะนำไปใช้ได้ ทุกกรณี ผู้ที่สนใจจะต้องติดตามผลงานการวิจัยอยู่เสมอ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กาญจณี แก้วทอง การใช้เทคนิค "แม่แบบ" เพื่อเปลี่ยนมโนภาพแห่งตนของเด็กวัยรุ่นใน

สถานสงเคราะห์บ้านคำศรีธรรมราช ปรัญญาณีพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2522, 86 หน้า อัดสำเนา

จุไรรัตน์ เปรื่องเรียม การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กวัยรุ่นใน

สถานสงเคราะห์ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2512, 77 หน้า อัดสำเนา

จุมพล พูลทรัพย์สิน มโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล ความเกรงใจ และลักษณะความเป็นผู้นำ

ของนักเรียนที่เป็นผู้นำ และนักเรียนที่เป็นผู้ตามในระดับชั้น ม.ค. 3 ปีการศึกษา 2514

ปรัญญาณีพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2514, 112 หน้า

อัดสำเนา

โจน มีวริยะเกิด การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) ของ

เด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชั้นกลาง และเด็กวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวชั้นต่ำ วิทยานิพนธ์

ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2514, 55 หน้า อัดสำเนา

ณรงค์ อ่อนาม การวิจัยภาพเป็นกลุ่มกับการเปลี่ยนแปลงมโนทัศน์ และการเปลี่ยนแปลง

การปรับตัวทางสังคมของนักเรียนวัยรุ่นที่เข้ากับเพื่อนไม่ได้ วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย 2522, 112 หน้า อัดสำเนา

ทองเย็น อมรย์กุล "การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม" กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน พิษณุโลก

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2520, 222 หน้า

ธีระ ประพฤติกิจ ผลของการฝึกความไว เป็นกลุ่มต่อสัมพันธภาพอันดีของนักศึกษาวิทยาลัยครูสงหวัด

เพชรบุรี วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2518, 99 หน้า อัดสำเนา

บังอร เลตนนท์ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตนเองอย่างที่เกิดขึ้นกับตนเองอย่างที่คิดว่าอยาก

จะเป็นของนักเรียนวัยรุ่นอายุ 13 - 16 ปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนพระโยนง

จังหวัดพระนคร ปีการศึกษา 2512 ปรัญญาณีพนธ์ กค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร 2512, 99 หน้า อัดสำเนา

บุญนิช คัดโนภาส "การแนะแนวหมู่" วารสารแนะแนว 12 : 44 สิงหาคม - กันยายน 2521

พระเทพวิทย์ เกษะนันท์ "การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของเด็กวัยรุ่น" วารสาร
ครูคำสอน 5 : 64 - 69 สิงหาคม 2516

พรชัย ฟูทัย "การให้คำปรึกษากลุ่ม" เอกสารประกอบการสอนวิชาการให้คำปรึกษา ภาควิชา
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2521, 9 หน้า

พระพิทวา รุสสิพร "การศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองของนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
สูง และนิสิตที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ" วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2511,
82 หน้า อัดสำเนา

วรารักษ์ สัมสุวัฒน์ "ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มต่อการปรับตัวด้านสังคมของกลุ่มนักเรียนที่
ถูกเพื่อนรังแก ซึ่งได้รับการฝึกการรับรู้กับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก" วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 105 หน้า อัดสำเนา

วัชร ทศพิสัย "การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มในโรงเรียน" ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา
ในโรงเรียน ไทยวัฒนาพานิชย์ 2522, 354 หน้า

วัชร รุระคำ "การให้คำปรึกษาเป็นกลุ่ม" จิตวิทยาแนะแนว และให้คำปรึกษา หน่วยงานพิเศษ
กรมการฝึกหัดครู 2523, 113 หน้า

วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการศึกษา กองวิจัยการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ 2522, 144 หน้า

วิจิตา อังคะริยะเลกัยร กลุ่มพัฒนาตนแบบมาราธอนกับการพัฒนา "ตน" วิทยานิพนธ์ ค.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2523, 182 หน้า อัดสำเนา

วิญญู พูลศรี ผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นกลุ่มต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน ความวิตกกังวลใน
การเรียน นิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาระดับสูง
วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2522, 73 หน้า
อัดสำเนา

ลัมชัย ยินะตระกูล ความสัมพันธ์ระหว่างสภาวะเกี่ยวกับตน (Self-Concept) ความเชื่อแบบ
ฝังใจ (Dogmatism) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2517, 77 หน้า อัดสำเนา

สังศรี ศรีมุกดา การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองกับความสำเร็จ

ทางการศึกษาของเด็กรุ่น วิทยานิพนธ์ ค.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2511, 53 หน้า
อัดสำเนา

สิทธิโชค วรรณสันติกุล การศึกษามโนภาพเกี่ยวกับตน ความแตกต่างระหว่างตน และความ

เข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 วิทยานิพนธ์ ค.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร 2514, 85 หน้า อัดสำเนา

สุรางค์ โค้วตระกูล เอกสารนิเทศการศึกษาลดับที่ 92 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู
2511, 282 หน้า

โสรัจ โพรแก้ว "การปรึกษาเชิงจิตวิทยา" เอกสารประกอบการสอนวิชาการศึกษาเชิงจิตวิทยา

ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522, 10 หน้า

อำนวย ทะพังก์แก "การศึกษาอิทธิพลของการให้คำปรึกษาหรือต่อผลการเรียนของนักศึกษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่" วารสารแนะแนว 4 : 66 - 72 มกราคม 2511

อ่ำไพ ศิริพิพัฒน์ "ความนึกคิดเกี่ยวกับตน" วารสารครุศาสตร์ 50 : 99 - 101 สิงหาคม
2515

ล้วน ล้ายยศ และ อังคณา ล้ายยศ สถิติวิทยาทางการศึกษา วัฒนาพานิช 2522, 276 หน้า

Anderson, John R. "An Investigation of the Effect of Group Social Skill Training on the Inappropriate Social Behavior of Mentally Retarded Adults," Dissertation Abstracts International. 39(6) : 3460A, December, 1978.

Ausubel, David P. and Floyd G. Robinson. School Learning. New York, Holt, Rinehart and Winson, Inc., 1969. 396 p.

Arbuckles, D.S. and A.V. Boy. "Client-Centered Therapy in Counseling Students with Behavior Problem," Journal of Counseling Psychology. 8 : 136 - 139, November, 1961.

Bach, George R. Intensive Group Therapy. New York, The Ronald Press, Co., 1954. 309 p.

Boy, Angelo V. and GERAL J. Pine. "Awareness of Group Counseling," The Counselor in the School. New York, Noughton Mifflin Company, 1968. 406 p.

- Caplan, S.W. "The Effects of Group Counseling on Junior High School Boys Concept of Themselves in School," Journal of Counseling Psychology. 4 : 124 - 128, February, 1957.
- Cattell, Remond B. Personality. New York, McGraw-Hill, Inc., 1950. 861 p.
- Coopersmith, S. "A Method for Determining Types of Self Esteem," Journal of Educational Psychology. 50 : 87 - 92, 1959.
- Crandall, V.T. and Ussula Belluji. "Some Relationship of Interpersonal and Interpersonal Conceptualization to Personal Social Adjustment," Journal of Personality. 23 : 224 - 232, 1954.
- Deitche, John Howard. "The Performance of Delinquent and Non-Delinquent Boys on the Tennessee Department of Mental Health Self-Concept Scale," Dissertation Abstract. 20(4) : 1437, October, 1959.
- Desrats, Richard George. "The Effects of Developmental and Modeling Group Counseling on Adolescent in Child Camp Institution," Dissertation Abstracts International. 36(5) : 2625A, November, 1975.
- Dinkmeyer, Donc. Child Development : The Emerging Self. New Delhi, Prentice-Hall of India Private Limited, 1965. 434 p.
- Donnell, William Edward O. "The Relative Effectiveness of Transactional Analysis Group Counseling V.S. Gestalt Group Counseling Change in Male Junior High School Truants," Dissertation Abstracts International. 38(11) : 2745A, May, 1978.
- Dreikurs, R. "Group Psychotherapy from the Point of View of Adlerian Psychology," International Journal of Psychotherapy. 7 : 363 - 375, 1957.
- Dyer, Wayne W. and John Vriend. Counseling Techniques that Work. Washington D.C., A.P.G.A., 1975. 270 p.
- Epstein, Seymour. "The Self-Concept Revisited or a Theory of a Theory," American Psychologist. XXVIII : 404 - 416, May, 1973.
- Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education. New York, McGraw-Hill Book Company, 1966. 529 p.
- Frank, J.D. "Some Determinants Manifestation and Efforts of Cohesiveness in Therapy Group," International Journal of Group Psychology. 7 : 363 - 375, 1957.

- Frank, G.H. and D.S. Hiester. "Reliability of Self and Ideal-Self Concept," Journal of Counseling Psychology. 14 : 356 - 357, July, 1967.
- Gazda, G.M., J.A. Duncan and M.E. Measows. "Group Counseling and Group Procedures-Repotted of a Survey," Counselor Education and Supervision. 6 : 305 - 310, 1967.
- Goldman, L. "Group Guidance : Content and Process," Personal and Guidance Journal. 11 : 518 - 522, 1962.
- Guildford, J.P. and Fruchter Benjamin. Fundamental Statistics in Psychology and Education. 5th ed., New York, McGraw-Hill Book Company, 1973. 546 p.
- Guyer, Charles Grayson. "The Effects of Nonverbal Warm-up Exercises Upon Group Counseling Effectiveness with Adolescent Groups," Dersertation Abstracts International. 39(5) : 2754A, November, 1978.
- Hall, Calvin and Lindzey Garner. Theory of Personality. New York, John Wiley and Son, Inc., 1957. 622 p.
- Hamed, Zahran A.S. "The Self-Concept in the Psychological Guidance of Adolescents," The British Journal of Education Psychology. 37 : 225 - 239, June, 1967.
- Hansen, James C., Richard W. Warnes and Elsie M. Smith. Group Counseling : Theory and Process. Chicago, Rand McNally College Publishing Company, 1976. 460 p.
- Harris, Samuel D. "A Study of Relationship between the Sixths Grade Students Beliefs about Junior High School, his Concept of Self and Others, and his Socionomic Status," Dissertation Abstract. 22(5) : 1085 - 1086, October, 1961.
- Hilyer, James C. and Trand William Mitchell. "Eddect of Systematic Physical Fitness Training Combined with Counseling on The Self-Concept of College Students," Journal of Counseling Psychology. 26(5) : 427 - 436, September, 1979.
- ✓ Hurlock, Elizabeth B. Personality Development. New York, McGraw-Book Inc., 1974. 503 p.
- Jersild, Arther T. The Psychology of Adolescent. New York, McMillan Co., 1963. 468 p.
- John, John G. "Measure of Self Perception or Predictors of Schalastic Achievement," The Journal of Education Research. 63 : 201 - 203, January, 1970.

Kemp, G. Gratton. Foundation of Group Counseling. New York, McGraw-Hill Book Company, 1970. 319 p.

Kelman, H.C. "The Role of the Group in the Induction of Therperstic Change," International Journal of Group Psychotherapy. 13 : 399 - 432, 1963.

Koch, Dale Roy. "Concept of Self and Mathematics Achievement," Dissertation Abstracts International. 32(3) : 1081-A, September, 1971.

Komarita, Nosi I. "Concept of Self and Mathematics Achievement," Dissertation Abstracts International 32(3) : 1081-A, September, 1971.

Laxer, R.M., J.J. Onasts, Catherine Isnor and D.R. Kennedy. "Counseling Small Groups of Behavior Problem Student in Junior High Schools," Journal of Counselling Psychology. 14 : 454 - 457, November, 1967.

Lee, Dong Yul. "Evaluation of Group Counseling Program Designed to Enhance Social Adjustment of Mentally Retarded Adults," Journal of Counseling Psychology. 24 : 318 - 323, July, 1977.

Lee, James L. and Charles J. Pulvino, Group Counseling : Theory, Research and Practice. Washington, D.C., APGA, 1973. 367 p. *

Mahler, Clarence A. Group Counseling in Schools. New York, Houghton Mifflin, 1969. 234 p.

Marran, D. Keith and Rex A. Stockton. "Effect of Self-Concept on Group Member Reception of Positive and Negative Feedback," Journal of Counseling Psychology. 27(3) : 260 - 267, 1980.

Meredith, Rarry Franklin. "A Comparison of Vocational of Non-Vocational Students," Dissertation Abstracts. 36 : 5072-A, 1975.

Meses, Darull Lee. "The Relationship of Self-Concept Discrepanices of Vocational Choice Intelligence, School Achievement and Socionomic Status," Dissertation Abstract. 21 : 127 - 128, July, 1960.

Nails, Odell. "Positive Self-Concept as an Influence for Academic Achievement in Inner-City School," Dissertation Abstracts International. 32(1) : 138-A, July, 1971.

New Comb, Theodore M. Social Psychology. New York, Dryden, 1950. 690 p.

Ohlsen, Merle M. Group Counseling. New York, Holt Rinchart, 1970. 303 p.

_____. Guidance Services in the Modern School. New York, Harcourt, Brace and World, Inc., 1964. 515 p.

Perkey, William N. Self Concept and School Achievement. New York, Prentice Hall, Inc., 1970. 86 p.

Punthip, Bekanan. "The Positive Self-Evaluation of Selected Adolescents Siving in Group Care," Unpublished Doctoral Dissertation. University of North Carolina at Grunedorce, 1974. 124 p.

Punthip, Bekanan, Gary L. Sapp and Jawin Noisuwane. "The Utility of Verbal Models in Changing Self-Esteem of Institutionalized Thai and American Adolescents," The Journal of Social Psychology SCVI. 155 - 161, 1975.

Raimy, V.C. "Self-Reference in Counseling Interviews," J. Consult Psychol. 12 : 153 - 156, 1948.

Rogers, Carl R. Client-Centered Therapy. Boston, Houghton Mifflin, 1951. 560 p.

Robert, Winburn Long R.S. "A Study of the Relationship between Academic Achievement and in Self-Concept in the Population of Adult High School Students," Dissertation Abstracts. 33 : 2682-A, 1972.

Rutledge, Pearl Black. "Effect of Short Term Multiple Treatment Group Counseling on Social Interaction Perceptions of Isolate Rejectees in Fifth and Sixth Grade," Dissertation Abstracts International. 36(6) : 1315A, September, 1975.

Samulewicz, Edward. "The Effects of Critical Thinking and Group Counseling Upon Behavior Problem Students," Dissertation Abstracts International. 36(5) : 2645A, November, 1973.

Shertzer, Bruce and Shelley C. Stone. "Group Counseling," Fundamentals of Counseling. New York, Houghton Mifflin Company, 1968. 637 p.

Strung, Ruth. "The Adolescent Views Himself," The Journal of Education Research. 62(7) : 321, March, 1961.

Vernot, Gerard Gratton. "A Study of the Effectiveness of Group Counseling Using a Human Relations Treatment Program with Disruptive Tenth Grade Boys," Dissertation Abstracts International. 36(6) : 3420A, December, 1975.

Wylie, Ruth C. Handbook of Personality Theory and Research. Chicago, Rank McNally Company, 1968. 1232 p.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบทดสอบ

ตอนที่ 1

ขอให้ท่านคัดลำดับข้อสัมภาษณ์ในกลุ่มรวมทั้งตัวท่านเอง ด้วย ตามลักษณะของพฤติกรรม
โดยเรียงลำดับจาก 1 แสดงว่ามีพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นบ่อยที่สุด จนกระทั่งถึง 6 ซึ่งแสดงว่า
พฤติกรรมเกิดน้อยที่สุด

ลำดับ		ลักษณะของพฤติกรรม
_____ 1.	การมีส่วนร่วม (Contributing)	การเล่าถึงประสบการณ์ การให้ข้อมูล
_____ 2.		หรือการแสดงความคิดเห็นอื่นเกี่ยวเนื่อง
_____ 3.		กับเรื่องที่กำลังอภิปรายโดยทั่วไป มี
_____ 4.		ส่วนร่วมในการอภิปรายเป็นอย่างดี
_____ 5.		
_____ 6.		
_____ 1.	การกระตุ้น (Stimulating)	เป็นผู้คอยกระตุ้นให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วม
_____ 2.		โดยการเสนอหัวข้อที่น่าสนใจ หรือ
_____ 3.		กระตุ้นให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการอภิปราย
_____ 4.		
_____ 5.		
_____ 6.		
_____ 1.	การเปลี่ยนแปลง (Adapting)	แสดงให้เห็นว่าพร้อมที่จะเปลี่ยนทัศนคติ
_____ 2.		หลังจากที่กลุ่มได้ร่วมอภิปรายอย่างมี
_____ 3.		เหตุผลแล้ว และพร้อมที่จะรับความคิด
_____ 4.		ใหม่ ๆ หรือพร้อมที่จะเข้าใจเรื่องต่าง ๆ
_____ 5.		
_____ 6.		

<u>ลำดับ</u>	<u>ลักษณะของพฤติกรรม</u>	
_____	1.	การชี้บ่ง
_____	2.	(Identifying)
_____	3.	มีความเชื่อว่าหัวข้อนั้น ๆ มีความ
_____	4.	สำคัญเกี่ยวกับสมาชิกทุกคนในกลุ่ม
_____	5.	และจะได้ประโยชน์มากมายดังทุกคน
_____	6.	มีส่วนร่วมในการอภิปราย
_____	1.	การใช้อำนวย
_____	2.	(Facilitating)
_____	3.	การที่แสดงให้เห็นว่าตระหนักถึง
_____	4.	ความสำคัญของการเข้ากลุ่มโดย
_____	5.	การที่พยายามช่วยดีความหรือ
_____	6.	พยายามที่จะผสมผสานปฏิกิริยา
		ต่าง ๆ จากกลุ่มต้องการที่จะให้
		กลุ่มได้แสดงให้เห็นถึงความ
		ก้าวหน้า ซึ่งจะนำไปสู่เป้าประสงค์
		ที่วางไว้

ตอนที่ 2

โปรดกาเครื่องหมาย "X" ลงหน้าข้อความที่ท่านเห็นว่าสามารถบรรยายคุณลักษณะของสภาพการณ์ได้มากที่สุด

1. เนื้อหา (การอภิปรายเกี่ยวกับหัวข้อ)

- _____ 1.1 เนื้อเรื่องในการอภิปรายชัดเจน เหมาะสม สมาชิกทุกคนเข้าใจ
- _____ 1.2 การสนทนาล้วนใหญ่โตเกี่ยวข้องกับทุกคนและได้ประโยชน์
- _____ 1.3 แม้การอภิปรายจะออกนอกกลุ่มนอกทาง แต่หัวข้อส่วนใหญ่ยังมีคุณค่า
- _____ 1.4 มีเพียง 2-3 หัวข้อที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกในกลุ่ม แต่ส่วนใหญ่แล้วไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม
- _____ 1.5 เรื่องที่อภิปรายไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสมาชิกในกลุ่ม

2. กระบวนการและบรรยากาศ (ปะทะสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกรวมทั้งบรรยากาศ)

- _____ 2.1 สมาชิกทุกคนเข้าใจและมีส่วนร่วมมีปฏิกริยาซึ่งกันและกัน
- _____ 2.2 บางหัวข้อสมาชิกให้ความสนใจมากและเสนอสิ่งที่น่าประโยชน์
- _____ 2.3 สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทำความกระจ่างและดีความ
- _____ 2.4 ความรู้สึกภายในกลุ่มเป็นไปในทางบวกมากกว่าทางลบ แต่มิได้เป็นการพบทำให้ประโยชน์มากนัก
- _____ 2.5 กลุ่มไม่มีความสัมพันธ์กัน รู้สึกไม่ได้ประโยชน์จากการพบกันครั้งนี้

3. ความเป็นผู้นำ (ปริมาณ) - จำนวนพฤติกรรมของผู้เ้า

- _____ 3.1 ผู้นำกระตือรือร้นมากและมักจะพูดบ่อย ๆ
- _____ 3.2 ผู้นำมีส่วนร่วมในการพูดในหลาย ๆ โอกาส
- _____ 3.3 ผู้นำมีโอกาสดูเพียง 2 - 3 ครั้งเท่านั้น
- _____ 3.4 ผู้นำแทบจะไม่ได้พูดอะไรเลย
- _____ 3.5 ผู้นำไม่ได้พูดอะไรเลยตลอดเวลาของการพบกัน

4. ความเป็นผู้นำ (คุณภาพ) - ธรรมชาติของผลของพฤติกรรมแบบผู้นำ

- _____ 4.1 ข้อวิจารณ์จากผู้นำช่วยให้เข้าใจสิ่งต่าง ๆ ดีขึ้น ช่วยให้สมาชิกทุกคนมีปะทะสัมพันธ์
ซึ่งกันและกัน และเข้าใจกันเองดีขึ้น
- _____ 4.2 บทบาทของผู้นำในตอนแรก ๆ เป็นผู้นำในการค้นหาและเป็นผู้คอยกระตุ้น
- _____ 4.3 ข้อวิจารณ์จากผู้นำช่วยให้สมาชิกในกลุ่มอภิปรายกันได้
- _____ 4.4 ผู้นำทำให้มีส่วนร่วมประหนึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่ง โดยไม่มีบทบาทของผู้นำมาเกี่ยวข้อง
- _____ 4.5 ผู้นำเป็นผู้ควบคุมการอภิปรายเกือบตลอดเวลา

แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน*

คำชี้แจงในการตอบแบบทดสอบ

แบบทดสอบนี้ต้องการทราบความรู้สึก และความคิดเห็นบางประการของท่าน แต่ละข้อ
ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีลักษณะนิสัย ความรู้สึก หรือแนวการประพฤติปฏิบัติ
ไม่เหมือนกัน ดังนั้นคำตอบที่ดีที่สุด คือ คำตอบที่ตรงกับความรู้สึกหรือสภาพที่แท้จริงของท่าน

การตอบแบบทดสอบ

ให้ท่านตอบโดยการกาเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องที่ต้องการจะตอบเพียงข้อละ 1 ช่อง
เท่านั้น และขอให้ท่านตอบทุกข้อ ในข้อหนึ่ง ๆ จะมีช่องให้เลือกตอบ 5 ช่อง ดังนี้

	ไม่ จริงเลย (0)	จริง เล็กน้อย (1)	จริงพอ ประมาณ (2)	จริงค่อนข้าง มาก (3)	จริง มากที่สุด (4)
(0)					

เกณฑ์การเลือกตอบ

- กาที่ช่องหมายเลข 0 เมื่อข้อความนั้นไม่เป็นความจริงสำหรับท่านเลย
กาที่ช่องหมายเลข 1 เมื่อข้อความนั้นเป็นความจริงสำหรับท่านเพียงเล็กน้อย
กาที่ช่องหมายเลข 2 เมื่อข้อความนั้นเป็นความจริงสำหรับท่านราวครึ่งหนึ่ง
กาที่ช่องหมายเลข 3 เมื่อข้อความนั้นส่วนใหญ่เป็นความจริงสำหรับท่าน
กาที่ช่องหมายเลข 4 เมื่อข้อความนั้นเป็นความจริงสำหรับท่านมากที่สุด

* เดิม วีระ ประพฤติกิจ ตั้งชื่อว่า แบบทดสอบวัดอัธมโนหัตถ์

ตัวอย่างการตอบ

(0) ข้าพเจ้า เป็นคนมีเหตุผล

เมื่อทำนอ่านข้อความนี้แล้วก็พิจารณาตัวท่านเองว่า ข้อความนี้ตรงกับสภาพความเป็นจริง
ของท่านเพียงใด สมมติว่า ข้อความนี้ตรงกับสภาพความจริงของท่านมากที่สุด ก็กาเครื่องหมาย ✓
ลงในช่องหมายเลข 4 ดังนี้

	ไม่ จริงเลย (0)	จริง เล็กน้อย (1)	จริง ประมาณ (2)	จริงค่อนข้างมาก (3)	จริง มากที่สุด (4)
(0) ข้าพเจ้า เป็นคนมีเหตุผล					✓

แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตน

1. เพื่อนร่วมชั้นชอบล้อเลียนข้าพเจ้า
2. ข้าพเจ้าเป็นคนที่เข้ากับเพื่อนได้ยาก
3. บางครั้งข้าพเจ้ารู้สึกเศร้าหมองโดยไม่ทราบสาเหตุ
4. ข้าพเจ้าเป็นคนขี้อาย
5. ข้าพเจ้ารู้สึกประหม่าเมื่อถูกครูเรียก
6. ข้าพเจ้ารู้สึกกังวลเมื่อจะมีการสอบ
7. ข้าพเจ้าเป็นคนไม่น่านิยม
8. ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนที่มีความประพฤติดี
9. เมื่อมีอะไรผิดพลาดข้าพเจ้ารู้สึกว่ามันเป็นความผิดของข้าพเจ้าทุกครั้ง
10. ข้าพเจ้าเป็นผู้สร้างความเดือดร้อนให้แก่ครอบครัวเสมอ
11. ข้าพเจ้าเป็นคนสำคัญของครอบครัว
12. ข้าพเจ้ารู้สึกท้อแท้สิ้นหวังได้ง่ายเมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ
13. ข้าพเจ้าทำสิ่งที่ไม่ดีหลายอย่าง
14. เพื่อนชอบความผิดของข้าพเจ้า
15. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองเป็นคนทำงานช้าและบางทีก็คิดนอกเรื่องงานที่กำลังทำอยู่
16. ข้าพเจ้าสามารถรายงานหน้าชั้นได้ทุกครั้ง
17. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองมีความมุ่งยากเดือดร้อนเป็นประจำ
18. ข้าพเจ้าชอบคิดวิตกกังวลเป็นประจำ
19. ข้าพเจ้านอนหลับลึกในเวลากลางคืน
20. ข้าพเจ้ามักเป็นคนสุดท้ายที่ได้รับการเลือกเข้าร่วมกิจกรรม
21. ข้าพเจ้ามีเพื่อนมาก
22. ข้าพเจ้าเป็นคนร่าเริง
23. ข้าพเจ้ามักถูกเลือกให้ออกจากกลุ่มเสมอ
24. ครอบครัวของข้าพเจ้ารู้สึกผิดหวังในตัวข้าพเจ้า

25. เมื่อข้าพเจ้าพยายามทำอะไรข้าพเจ้ารู้สึกว่าทุกอย่างจะผิดพลาดไปหมด
26. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองเป็นคนเชื่ออย่างงุ่มง่าม
27. ข้าพเจ้ามักลืมสิ่งที่เรียนไปแล้วได้ง่าย
28. ข้าพเจ้าเข้ากับเพื่อนได้ง่าย
29. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองอารมณ์เสียได้ง่าย
30. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองไม่ปกติเหมือนเพื่อน
31. ข้าพเจ้าชอบคิดถึงเรื่องที่ไม่ดีบ่อย ๆ
32. ข้าพเจ้ามักได้รับความไว้วางใจจากคนอื่นเสมอ
33. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองเป็นคนดี
34. ข้าพเจ้าชอบโต้เถียงด้วยเหตุผลมากกว่าอารมณ์
35. ข้าพเจ้าชอบอึดอัดกับทุกท่ายคนอื่น
36. ถึงแม้ข้าพเจ้าจะขยันเรียนมากกว่านี้ ข้าพเจ้าคงจะเรียนหนังสือไม่ได้ดีกว่านี้
37. ข้าพเจ้าเป็นคนขี้อายและประหม่าเมื่อเข้าสังคม
38. ข้าพเจ้ามีความพอใจที่จะได้อยู่ตามลำพังห่างไกลจากคนอื่น
39. ข้าพเจ้าไม่ชอบเสียเวลาช่วยเหลือคนอื่นทำงานนอกจากตนเองและครอบครัว
40. ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีการลังเล ความเชื่อมั่นในตัวเองในการพูดและทำงานร่วมกับคนอื่นโดยไม่กลัวว่าจะผิด
41. ข้าพเจ้าเคยถูกคนอื่น
42. ข้าพเจ้ารู้สึกไม่สบายใจ เมื่อเห็นเพื่อนได้ดีกว่า
43. เมื่อมีปัญหาที่แก้เองไม่ได้ ข้าพเจ้ายินดีจะขอคำแนะนำจากผู้อื่น
44. ข้าพเจ้าหาตัวเข้ากับคนทุกประเภทได้ไม่ว่าจะเป็นคนชั้นสูงหรือคนชั้นต่ำ
45. ข้าพเจ้าสามารถทำทุกสิ่งที่เพื่อน ๆ ทำได้
46. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตัวเองมีค่าเหมือนคนอื่น ๆ
47. ข้าพเจ้าชอบทำงานตามลำพังคนเดียวมากกว่าทำงานเป็นกลุ่ม
48. ข้าพเจ้ารู้สึกว่าตนเองสุขภาพไม่ดีอยู่ เสมอ

ภาคผนวก ข.

ตัวอย่างการสนทนาในการปรึกษา เจริญวิทยา แบบกลุ่ม

ตัวอย่างของการสนทนาในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มครั้งที่ 1

หัวข้อในการอภิปราย สามีภรรยาฉันตัว ผู้นำกลุ่มชี้แจงกติกา สิ่งที่สมาชิกคาดว่าจะได้รับจากกลุ่ม
 สถานที่ ห้องแนะแนวโรง เรียนมัธยมลำริดวิทยาสัยครูพระนคร
 เวลา 15.30 - 17.30 วันที่ 22 เมษายน 2524
 จำนวนสมาชิก 8 คน ชาย - คน

ผู้นำ ก่อนอื่นครูอยากให้ทุกคนรู้สึกที่ ลอดและนำตัว ของชิตะ เริ่มตั้งแต่บุญลดา
 สมาชิก ยินยั้นไหมคะ ?
 ผู้นำ ไม่ต้องค่ะ
 บุญลดา ดิฉัน บุญลดา อมฤตานนท์
 ผู้นำ เราคิดว่าจะให้เพื่อนเรารู้จักเราพอสมควรในวันนี้
 บุญลดา ตอนนี้ศึกษาอยู่ห้อง 4/1 นั่งอยู่ริมหน้าต่าง ถ้าเพื่อน ๆ อยากรจะคุยด้วยก็ยินดีทุกเวลาค่ะ
 สุนันทา ดิฉัน สุนันทา สันทรลดา อยู่ชั้น ม.ศ. 4/1 เหมือนกันค่ะ มีอะไรก็คุยกันได้ค่ะ
 จุฬากัญญ์ ดิฉัน จุฬากัญญ์ นักเรียนชั้น 4/2 ฝรั่งเศสค่ะ
 ลุ่เขษณ์ ผม ลุ่เขษณ์ สุ่มหเสณ์โต อยู่ห้อง 4/1 ถ้าเพื่อนเห็นผมใจร้อนไปหน่อยเวลา เข้ากลุ่ม
 ก็ขอโทษนะคะ
 วิชัย ผม วิชัย แพเจริญชัย ชั้น ม.ศ. 4/3 ศิลปคดีคะ
 ผู้นำ จะแนะนำชื่อเล่นบ้างก็ได้ค่ะ
 พุทธรักษ์ ผม พุทธรักษ์ ราชณะสุข ชั้น ม.ศ. 4/3 ศิลปคดี ชื่อเล่นว่า ฆ
 น้าพล ผม น้าพล วงศ์โรจน์ อยู่ 4/1 ชื่อเล่นว่า อ้าย เรียกว่าอ้ายก็ได้คะ
 อรุณี สำหรับดิฉันนะคะ แนะนำเป็นคนลุ่มต่าย ชื่อ อรุณี เกษมวงศ์ อยู่ห้อง 4/1 นะคะ
 ชื่อเล่นคนส่วนมากก็เรียกว่าพี่ใหญ่คะ เพราะว่า เขาดูจากบุคลิกท่าทางรู้สึกจะแก่
 ไปหน่อย เลยให้สมญาว่าพี่ใหญ่ เพราะตอนเข้ามาครั้งแรกก็มีน้องสาวนะคะ น้องสาว
 ก่อนข้างจะเรียบร้อยหน่อย อยู่บ้านก็เรียกพี่ใหญ่ มาโรงเรียนก็เรียกพี่ใหญ่ แล้วเพื่อน ๆ

ก็บอกว่า เวื่อน้องสาวเธอให้ความเคารพต่อนะ น้องฉันไม่เห็นเรียกฉันว่าพี่ เขา
ก็ติดใจอะ ก็เลยเรียกฉันว่าพี่ใหญ่แค่นั้นละ

ผู้นำ รู้จักรุแล้วไปไหม ?

ลมาชิก ค่ะ

ผู้นำ ตาฉันรอบส่องครอยากจะให้แบบว่าเรียกชื่อเพื่อน ๆ ทุกคน จำได้หรือยัง เรียกชื่อ
ตัวเองก่อน

ชื่อจริงหรือชื่อเล่นก็ได้

บุญตา บุญตานะคะ ชื่อเล่นว่าแพร์ ลุณัท ชื่อเล่นว่าต้อย จุฑากิพย์ ชื่อเล่นว่าอ้อย

ลูเชษฐ ชื่อเล่นว่าชาย แล้วก็วิชัยไม่ทราบชื่อเล่นค่ะ พี่รู้จักกันวันนี้

ผู้นำ บอกเสียเลยซิคะ บอกเสียเลยว่าคุณชื่อเล่นชื่ออะไร

วิชัย ชื่อชัย

แพร์ พุทธรักษ์ ชื่อเล่นชื่อว่าจ๊ะ น้าพล พี่ทราบเมื่อตะกี้ว่าชื่ออ้ายค่ะ อรุณทราบมา
แต่ ม.ค. 1 ชื่อพี่ใหญ่ค่ะ

ผู้นำ จำเก่งมาก เอ้าลูณัท

ลูณัท ต้องบอกชื่อบุญตาหรือเปล่าคะ

ผู้นำ บุญตาสุดท้ายค่ะ ลูณัทก่อน

ลูณัท ดิฉันชื่อลูณัท เมื่อที่บุญตาก็บอกแล้วว่าชื่อเล่นชื่อต้อย ก็จุฑากิพย์ชื่อเล่นว่าอ้อย
ก็ลูเชษฐชื่อเล่นว่าชาย ก็วิชัยชื่อเล่นว่าชัย สันะคะ นึกว่าจ้ (หัวเราะ ...)

ผู้นำ ชื่อจริงค่ะ

ลูณัท (หัวเราะ) นึกไม่ออกเลยคะ

ผู้นำ พุทธรักษ์ค่ะ

ลูณัท น้าพลชื่อเล่นว่า อ้ายก็พี่ทราบเหมือนกัน แล้วก็อรุณชื่อเล่นว่าพี่ใหญ่ บุญตาชื่อเล่นว่า
แพร์

จุฑากิพย์ ดิฉัน จุฑากิพย์ ... เพื่อน ๆ เรียกว่า "จุ" เลย ๆ นะอะ บางคนก็เรียกว่า อ้อย

นะคะ แล้วก็ลู่วงล้อชื่อเล่นว่าซ้าย แล้วก็ ... ฟังมีเสียงหัวเราะ ... วิชัย ชื่อเล่นว่าชัย แล้วก็พุทธรักษ์หรือดี แล้วก็น้ำพลหรืออ้ายค๊ะ แล้วก็พี่ใหญ่หรืออรุณค๊ะ แล้วก็บุญลดา แพร่

ลู่วงล้อ ผมชื่อลู่วงล้อ ชื่อเล่นว่าซ้าย วิชัย ชื่อเล่นว่าชัย พุทธรักษ์ชื่อเล่นว่า ดี น้ำพล ชื่อเล่นว่า อ้าย อรุณ ชื่อเล่นว่าพี่ใหญ่ บุญลดา ชื่อเล่นว่าแพร่ สุนันทา ชื่อเล่นว่าต้อย จุกกิกขัย ชื่อเล่นว่าจุ หรืออ้อย

วิชัย ชื่อ วิชัย ... ชื่อเล่นว่าชัย นี่ชื่อเล่นว่าดี ชื่อจริงว่าพุทธรักษ์ เน้นชื่อเล่นว่าอ้าย ชื่อจริงว่าน้ำพล ชื่อเล่น ชื่อพี่ใหญ่ (นึกชื่อจริงไม่ออก)

สุภา ชื่อจริงอรุณค๊ะ

วิชัย เน้นชื่อเล่นว่าแพร่ ชื่อจริงว่าบุญลดา เน้นชื่อสุนันทา ชื่อเล่นว่าอ้อย นี่จุกกิกขัย ชื่อเล่นว่าอ้อย ลู่วงล้อ ชื่อเล่นว่าซ้าย

พุทธรักษ์ พุทธรักษ์ ชื่อเล่นชื่อดี น้ำพลชื่อเล่นชื่ออ้าย อรุณ ชื่อเล่นพี่ใหญ่ บุญลดา ชื่อเล่นแพร่ สุนันทา ชื่อเล่นต้อย จุกกิกขัย ชื่อเล่นว่าอ้อย ลู่วงล้อ ชื่อเล่นว่าซ้าย วิชัย ชื่อเล่นว่าชัย

น้ำพล ผมน้ำพล ชื่อเล่นชื่ออ้าย อรุณ ชื่อเล่นชื่อพี่ใหญ่ บุญลดา ชื่อเล่นแพร่ สุนันทา ชื่อเล่นชื่อต้อย จุกกิกขัย ชื่อเล่นชื่ออ้อย ลู่วงล้อ ชื่อเล่นชื่อซ้าย วิชัย ชื่อเล่นชื่อชัย พุทธรักษ์ ชื่อเล่นว่าดี

สุภา ส่วนมากจำได้หมดแล้วนะ ตอนนี้เวลาเราจะเรียกชื่อก็เรียกชื่อเล่นเลยค๊ะ

สมชาย อรุณ

สุภา อ้อ อรุณ

อรุณ เป็นคนสุดท้ายนะคะ อรุณ ดิฉันบุญลดา ชื่อเล่นชื่อแพร่ สุนันทา ชื่อเล่นชื่อต้อย จุกกิกขัย ชื่ออ้อย ลู่วงล้อ ก็ชื่อซ้าย วิชัย ก็ชื่อชัย ไปไหนคะ แล้วดีก็พุทธรักษ์ น้ำพลก็อ้ายอ๊ะ จบ

- ผู้นำ เดี๋ยวครูลองทบทวนอีกทีนะ ครูจำไม่ค่อยเก่งนะ ครูจะเรียกชื่อเล่นแพร์ ต้อย อ้อย ยาย ชัย สี่ อ้าย แล้วพี่ฟ้าใหญ่ ใครอยากรู้สึกชื่อเล่นกรูบ้าง
- อรุณี ชื่ออะไรคะอาจารย์
- ผู้นำ หัวเราะ ตรงกันข้ามกับเรา
- ลมาชิก ชื่อเล็ก
- ผู้นำ ชื่อน้อย เอมละนะ เมื่อกี้ครูได้ชี้แจง เกี่ยวกับการเลือกกลุ่มตัวอย่างคงพอจะเข้าใจบ้าง ตอนนี้ครูอยากจะถามว่า เราคิดว่าเราจะได้อะไรจากกลุ่ม แพร์ลองแสดงความคิดเห็น ชิคะ
- แพร์ ใช้ชื่อเล่นหรือคะ
- ผู้นำ ค่ะ
- แพร์ แพร์คิดว่าสิ่งที่แพร์จะได้จากกลุ่ม คือ 1. กล้าเพิ่มขึ้น 2. พูดเพราะขึ้น (เสียง หัวเราะ) ธรรมดาก็ไม่ค่อยพูดนิ่ม ๆ อย่างนี้มานาน อันตัวที่ 3 ตัวเองเป็นคนที่ค่อนข้างจะขี้อายมาแต่เด็ก ๆ พอได้มาอยู่โรงเรียนนี้ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แล้ว ก็เปลี่ยนหลักสูตรใหม่ ก็ยังเริ่มกล้าถามแต่ก็เกรงใจเป็นที่สุด คิดว่าถ้าเผื่อได้มา เข้ากลุ่มแล้ว คงจะกล้าขึ้นจนกระทั่ง ไม่มีความอายเหลืออยู่เลย
- ผู้นำ ต่อไปค่ะ
- ต้อย ต้อยคิดว่าการเข้ากลุ่มจะทำให้รู้สึกกันมากขึ้น มีความสนิทสนม และมีความรู้สึก ว่าตัวเองมีความสำคัญต่อใคร ๆ มากขึ้น
- อ้อย ดิฉันไม่ชินกับการเรียกชื่อเล่น ทำให้บางคนคิดว่าอาจจะทำให้ดิฉันไม่มีความสนิทสนม กับอีกหลาย ๆ คน แต่ดิฉันก็สนิทสนมกับเขาพอสมควรนะคะ ดิฉันคิดว่าการเข้ากลุ่ม ครั้งนี้จะช่วยทำให้รู้สึกตัวเองมากขึ้น และได้ทราบความคิดเห็นของเพื่อน ๆ
- ยาย ผมนะอะ การเข้ากลุ่มผมอยากจะให้รู้สึกตัวเองดีขึ้น จากเพื่อนในกลุ่มเป็นผู้ช่วยให้ และอยากเล่นว่า ระบายความในใจที่ตนมีอยู่ให้เพื่อนฟัง
- ชัย สิ่งที่ได้คิดว่าจะได้จากการเข้ากลุ่ม สิ่งแรกคือความกล้า และอีกอย่างคือการวางตัว และการวางตัวในกลุ่มนี้

- ผู้นำ ครุชึกคิดใจ วางตัวอย่างไร ?
- ชัย แบบเพื่อนผู้หญิงอย่างนั้นอะ (เสียงหัวเราะ) เพราะอยู่โรงเรียนเก่า ไม่มีผู้หญิง
- ผู้นำ มีแต่ผู้ชายล้วน ๆ จะได้เรียบร้อยขึ้นหรือใจ (เสียงหัวเราะ)
- สี่ สิ่งที่จะได้รับจากกลุ่มครั้งนี้ รู้สึกจะได้รู้จักนิสัยของผู้หญิง เพราะที่จริงแล้วผมมีเพื่อนผู้ชายมากกว่าเพื่อนผู้หญิง เพราะที่บ้านนะอะ เรียกว่าตั้งแต่เล็กเลี้ยงมา ผู้หญิงทั้งบ้าน มีผู้ชายอยู่คนเดียว พอเข้าโรงเรียนก็มีผู้ชาย พังมาเรียนกับผู้หญิงเมื่อ ม.ศ. 1 ทำให้รู้สึกว่าผู้หญิงประหลาด เวลาพูดกับผู้หญิงไม่อยากจะพูดเรียบ ๆ อยากพูดธรรมดาเหมือนกับพูดกับเพื่อนผู้ชายนะอะ (เขาคงจะว่า พังไม่ขัด ...)
- อ้าย สิ่งที่คุณคิดว่าผมจะได้จากกลุ่มนี้คือความกล้า ประการแรกก็คือกล้าแสดงออก และประการที่สองก็คือ การคิดก่อนพูด เพราะส่วนมากเมื่ออยู่ในห้อง ถ้าใจคิดปากพูดไปทันที ส่วนมากผมไม่ได้คิดก่อนพูด บางทีอาจจะกระทบกระเทือนใครบ้าง แต่ผมก็ไม่ได้ตั้งใจ
- ผู้นำ ต่อไป พี่ใหญ่
- ใหญ่ ค่ะ สำหรับดิฉันนะคะ ไม่ทราบจะเรียกชื่อเล่นหรือว่า ดิฉันดี
- ผู้นำ ก็แล้วแต่ เอาให้เราสบายใจที่สุด ละดาวก็สุด พูดแล้วสบายนะ
- อ้าย หนู
- (หัวเราะ)
- ใหญ่ ไปว่าดิฉันดีกว่า แต่ดิฉันมันก็ห่าง
- ผู้นำ ใหญ่ดีกว่า
- ใหญ่ อะใหญ่ดีกว่าอย่า เป็นพี่เขาเลย เราก็ตัวเล็กนิดเดียว
- ใหญ่ สำหรับใหญ่นะคะ สิ่งที่จะได้รับจากกลุ่มคือรู้จักนิสัยของแต่ละคน ได้กล้าพูดขึ้นอีก
- ผู้นำ ครุชึกคิดใจที่ฝึกเรียนคิดว่าจะได้อะไรจากกลุ่มไม่มากนักน้อย กลุ่มที่เราทำส่งรวมตัวกันอยู่นี้ เรียกว่ากลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Group Counseling) กลุ่มนี้เพิ่งพัฒนามาสู่เมืองไทยประมาณ 2 ปี จะเอาคนที่ปัญหาอย่างเดียวกันและต้องการ

การช่วยเหลือซึ่งกันและกันมาปรึกษาหารือกัน โดยมีผู้ใหญ่คนหนึ่งร่วมอยู่ด้วย คิดว่า
 เหมาะกับเด็กไทยมาก เพราะพวกเราไม่ค่อยชอบเข้าหาหรือพูดคุยกับครูตัวต่อตัว
 แต่เพื่อนแล้วเท่าไรเท่ากันในเรื่องคุย การคุยกันในชีวิตประจำวัน โอกาสที่เราจะคุย
 อย่างเปิดเผยหรือจริงใจต่อกันมันยากมาก ถ้าเรามาคุยกันในที่ ๆ มีผู้ใหญ่คนหนึ่ง
 รับรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น เป็นกันเอง เราคงกล้าที่จะเปิดเผย เพื่อแลกเปลี่ยน
 ข้อคิดเห็นทัศนคติซึ่งกันและกัน ด้วยความจริงใจ ครูขอให้เป็นอย่างนั้นละนะ สิ่งที่คุณ
 คิดว่าน่าจะเป็นปัญหาร่วมกันของพวกเรา ก็คือมโนภาพแห่งตน หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับ
 ตนเอง อาจจะมีบางข้อที่เราคิดว่าเรายังด้อย เพื่อนยังด้อยอีกข้อหนึ่ง เรามาช่วยกัน
 พัฒนา มาช่วยกันพิจารณาว่าจริงหรือไม่จริง ถ้าจริงเป็นเพราะอะไร เราจะแก้ไข
 อย่างไร ค่อย ๆ พุดไปแล้วแต่นักเรียนพร้อมเมื่อไหร่พร้อมเมื่อไหร่ก็พุด

ยังไม่พร้อมก็ยังไม่ต้องพุด แล้วแต่กลุ่ม แล้วแต่ความสามารถของกลุ่ม
 พร้อมที่จะให้เพื่อนเปิดเผยได้เมื่อไร ถ้าพร้อมแล้วแสดงว่ากลุ่มมีพลังสูง ถ้า 12 ครั้งแล้ว
 ยังไม่พร้อม แสดงว่าพลังของกลุ่มต่ำมาก คงจะขึ้นอยู่กับพวกเรา และครูด้วย ตาม
 ภาศทฤษฎีแล้วครูก็ศึกษามาก แต่ปฏิบัติจริงอาจจะไม่ชำนาญพอ ครูเองจะพยายาม
 อย่างที่สุด ขอให้พวกเราให้ความร่วมมือกันอย่างจริงจัง กติกาของกลุ่มมีอยู่ว่า เวลา
 เราพุด เราต้องคิด เราพุดแล้วเราก็คิด กติกาของกลุ่มคนฟังก็ต้องคิด และแสดง
 ความรู้สึกออกมา เราต้องสนใจเพื่อนที่กำลังพุด เขาพุดเรื่องอะไร เขามีปัญหาอะไร
 เราจะช่วยเขาอย่างไร ตลอดเวลาจะเข้าใจกันดี เราต้องเปิดเผยความจริง เมื่อ
 เราเปิดเผยก็คือ เราเอาสิ่งที่เก็บไว้ตั้งนานมาบอกเล่าในกลุ่ม เราไม่อยากให้คน
 นอกกลุ่มรู้ เพราะฉะนั้นขอให้เก็บเรื่องทุกเรื่องเป็นความลับ แล้วเราจะเป็นเพื่อน
 ที่ดีต่อกันตลอดไป ครูขอรับรองว่าได้เอาเรื่องภายในกลุ่มไปพูดนอกกลุ่มเป็นอันตราย
 ข้อ 3 เวลาพุดอย่า มองความสำคัญของครูเลย ครูเป็นผู้รับฟัง รับฟัง ถ้าครูมีโอกาส
 ก็จะช่วยแสดงความคิดเห็นด้วย แต่ทำที่ครูสัมผัสกับเด็กวัยรุ่นมา มันมีช่องว่างระหว่าง
 ความคิดเห็นคงรู้เพื่อน ๆ ไม่ได้ ให้ครูรับฟัง ขอให้พวกเราคุยกันแบบ Sincere

และแสดงความคิดเห็นออกมาตามความรู้สึกที่แท้จริง เป็นอย่างไรก็เป็นอย่างนั้น ขณะที่คนหนึ่งพูด ก็ไม่น่าจะมีใครขบขัน ไม่ควรที่จะแบ่งเป็นกลุ่มย่อย ขอให้กลุ่มนี้เพียงกลุ่มเดียว เราจะไม่รับสมาชิกเพิ่มอีกเลยขอให้ทุกคนมาเข้ากลุ่มทุกครั้ง เพราะถ้าขาดใครคนใดคนหนึ่ง เราคงทำกลุ่มต่อไปไม่ได้ดีแน่ ๆ ไหน ๆ เราก็มาร่วมกลุ่มแล้ว

สำหรับจุดมุ่งหมายในการเข้ากลุ่มครั้งนี้ เพื่อให้นักเรียนรู้สึกตัวเอง รู้จักเพื่อน ตัวเราจริง ๆ เป็นอย่างไร โหมดคณะของเราเองและของเพื่อนที่เราไว้วางใจเชื่อใจ ถ้าเรารู้ว่าอะไรไม่ดีเราก็แก้ไข ความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเอง หรือ มโนภาพแห่งตนก็จะสูงขึ้น

ต่อจากนี้ให้นำกลุ่มได้ชี้แจงให้สมาชิกเข้าใจถึงความสำคัญของมโนภาพแห่งตน ตามที่เล่นอวัไนบทที่ 1 ตอนภูมิหลัง

ตัวอย่างการสนทนาในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มครั้งที่ 4

หัวข้อการอภิปราย ถ้าเป็นดอกไม้อยากเป็นดอกอะไร เพราะอะไร

สถานที่ ห้องแนะแนว โรงเรียนมัธยมลำริด วิทยาลัยครูพระนคร

เวลา 15.30 น. - 17.30 น. วันที่ 29 มกราคม 2524

สมาชิก 8 คน ชาย 4 - คน

ผู้นำ คราวที่แล้วเราได้พูดคุยอะไรกันไปบ้าง คราวนี้จะให้ใหญ่เป็นคนสรุปบทเรียนความจำอีกที
ใหญ่ ขอสรุปเกี่ยวกับการแย่งกลุ่มคราวที่แล้วนะคะ คราวที่แล้วมีการสับถู้ แล้วก็เล่าถึงเรื่อง
ประทับใจของแต่ละคนให้ฟัง แล้วก็เอามาเล่าภายในกลุ่ม เรื่องที่เล่าภายในกลุ่ม
คราวที่แล้วรู้สึกทำให้ใหญ่ไม่ค่อยสบายใจ แล้วชายก็เป็นคนถามประเด็นว่า ทำอย่างไร
จึงจะทำให้ใหญ่สบายใจ กลุ่มก็ได้ช่วยกันอภิปรายจนใหญ่สบายใจ

ผู้นำ มีใครคิดว่าใหญ่พูดไม่ครอบคลุม จะเพิ่มเติมไหมคะ (เจ๊เบบ ...) ไม่มี ถ้าไม่มี วันนี้
เราจะมาสู่กิจกรรมอีกแนวหนึ่งค่ะ สัมมติว่า เป็นดอกไม้ อยากรับเป็นดอกอะไร เพราะ
อะไรถึงอยากเป็นดอกไม้ต้น ลองคิด ถ้าใครพร้อมเมื่อไหร่ก็พูดก่อน (เจ๊เบบ - ประมาณ
1 นาที)

ใหญ่ ใหญ่นะคะ ใหญ่ชอบเป็นดอกทานตะวันค่ะ เพราะดอกทานตะวัน เวลาบานมันจะหันหน้า
เข้าหาพระอาทิตย์ แล้วก็ตามความเข้าใจของใหญ่ คือ การรู้กับความจริง คือ การ
มองหาความสว่างนั้นแหละค่ะ จึงชอบเป็นดอกนี้มาก มันเตือนใจให้เราคิดว่าเราจะต้อง
มองหาแสงสว่าง ไม่ใช่ให้ความมืดมาใส่ตัวเรา

ผู้นำ มีใครจะซักถามอะไรเกี่ยวกับดอกทานตะวันก็ได้

อ้าย แสงสว่างในที่นี้ใหญ่นะหมายความว่าอะไรอะ

ใหญ่ แสงอาทิตย์ค่ะ

อ้าย ก็แสงพระอาทิตย์ หมายความว่าความจริงหรืออะไร ?

- ใหญ่ ความจริง สิ่งที่เป็นจริง ไม่มีคนเกี่ยวกับชีวิต
- แพร์ ถ้ากลางคืนไม่มีแสงสว่างจะหันไปทางไหน
- ใหญ่ พูดถึงธรรมชาติโดยทั่วไปของดอกทานตะวัน มันจะหันดอกเข้าหาดวงอาทิตย์
- ผู้เฒ่า เวลากลางคืนดอกทานตะวันจะเป็นอย่างไร
- ทุกคน หุบ
- ผู้เฒ่า มีใครจะแสดงความคิดเห็นอีก
- ชาย พี่ใหญ่เป็นดอกทานตะวันไม่กลัวหนาวหรือ
- ใหญ่ ไม่ละ เป็นธรรมชาตินะ แสงสว่างตามความรู้สึกของใหญ่นะมันไม่ได้ทำให้เราต้องอบอุ่น มันทำให้เราดีใจ
- ผู้เฒ่า ต้องการมองเห็นอะไรที่มันเป็นจริง เห็นได้ชัดเจน เปรียบเทียบกับดอกทานตะวัน เพราะมันเผชิญกับความป็นจริง
- อ้าย อ้ายชอบเป็นดอกมะละกอ เพราะดอกมะละกอล้วนใหญ่เป็น ดอกที่ไม่สมบูรณ์เพศ ดอกมะละกอบางต้นก็มีแต่เกสรตัวผู้ บางต้นก็มีแต่เกสรตัวเมีย ซึ่งแต่ละต้นก็อาศัยละอองเกสรตัวอื่นในการผสมพันธุ์ จึงจะออกผลได้ เหตุผลที่ชอบ คือ เราต้องพึ่งพากัน
- อ้อย เพราะอะไรอ้ายจึงไม่คิดช่วยเหลือตัวเองบ้างละคะ ทำไมต้องพึ่งพาคนอื่น
- อ้าย เราช่วยเหลือตัวเองด้วย เราช่วยเหลือคนอื่น และคนอื่นก็ช่วยเราเช่นเดียวกัน ในสังคมมนุษย์ เราต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันอะ
- ชัย ชัยอยากเป็นดอกกุหลาบตูม ๆ
- ผู้เฒ่า พันธุ์ชนิดไหน
อย่างที่เขาขายกันนะอะ ดอกใหญ่ ๆ ล้วน ๆ เหตุผลที่ชอบก็คือกุหลาบสวย และยังเป็นสื่อความรักด้วย
- ชาย ขอถามชัยสักข้อนะ ดอกกุหลาบไม่บานแล้วจะสวยหรืออะ ก็หุบ ๆ อยู่แบบนั้น (เสียงหัวเราะ)
- ผู้เฒ่า มันตูมเลย หรือแย้มนิด ๆ
- ชัย ตูมหน่อย แย้ม ๆ แรกแย้ม
- ผู้เฒ่า แรกแย้ม ไม่ใช่ตูม มีใครจะซักถามเพิ่มเติมไหม เกี่ยวกับดอกกุหลาบของชัย

- ต้อย ทำไมไม่ชอบกุหลาบที่บ้านละคะ ทำไมต้องเจาะจงว่าเป็นกุหลาบแรกแย้มด้วย
- ชัย แบบนั้นไม่ล้วย ตามความคิดของผม
- ผู้เฝ้า ชอบอะไรที่ล้วย ๆ
- ชัย ครับ
- แพร์ ส้มตคนที่ชัยจะให้เขาชอบบาน ๆ แล้วทำอย่างไร (เสียงหัวเราะ)
- ชัย เราก็ให้บาน ๆ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า
- อ้อย ที่จริงแล้วน่าจะเก็บเอาไว้ก่อน พอเวลาถึงวันให้เขาเก็บที่บ้านคะ
- ชาย แล้วชัยไม่กลัวหรือว่า คนที่ชัย ให้คิดว่าชัยเป็นคนไม่เปิดเผย
- ชัย เขาคงไม่คิดอย่างนั้นหรอก
- ชาย และชัยมีอะไรที่ทำให้เขาไม่คิดอย่างนั้นนะ (เงิบ ...)
- ชัย เราก็บอกเขาว่าเราให้เขาเพื่อความหมายว่ารักเขาอย่างเดียว
- ชาย ชายเองนะฮะ ชายชอบดอกผกากรอง ดอกผกากรองตอนเช้าแหละ ถ้าเราออกไปดู จะเห็นว่ากลิ่นหอมมาก แต่ถ้าได้ดมตามดมมาก็น่ากลืนกลิ่นมาก เปรียบว่าคนไหน มาพูดละดี ๆ กับเราก็ได้รับสิ่งดีตอบแทนไป ถ้าใครมากระ โลกโกล้ออกกับเรา ก็ย่อม จะได้กลิ่นเหม็นของดอกผกากรองตอบไป
- สั ทำไมเขาพูดกระ โลกโกล้ออกกับเรา เราพูดดีกับเขาไม่ได้หรือ
- ชาย เราไม่ค่อยชอบนะฮะ เราชอบสิ่งที่ไพเราะ ล่วยงาม แบบนี้
- สั เขาพูดด้วยอารมณ์ร้อนพอจะโต้บ้าง แต่พูดแบบเจตนาเลย เราก็อย่าให้ยาก เรา ไม่ค่อยชอบเท่าไร
- ต้อย เขาพูดกระ โลกโกล้ออกกับเรา แต่มันจริง เราจะกระ โลกโกล้ออกกับเขาไหม
- ชาย ตามความหมายของดอกผกากรอง ถ้าเขากระ โลกโกล้ออกกับเรา จะเหม็นไปหมดอะ แต่ถ้าเราคิดได้ว่า เขาพูดมานั้นจริง เราก็จะพูดดี ๆ กับเขา
- ต้อย เราหมายถึงคนที่มาพูดหรือคะ
- ชาย ตัวชายเองฮะ

- ผู้นำ ช่ายชอบดอกผกากรองเพราะมีกลิ่นหอม แต่ถ้าใครไปเด็ดมันจะส่งกลิ่นเหม็น เปรียบ
เสมือนใครมาพูดดีกับช่าย ๆ ก็ดีตอบ แต่ถ้าพูดไม่ดีช่ายก็ตอบไปสักขณะเดียว
เข้าใจนะ ผ่าน
- อ้อย อ้อยชอบดอกแก้ว กลิ่นหอม หอมเย็น ๆ ด้วยค่ะ อีกอย่างมันคงจะชอบความฉ่ำฉ่ำ
มากกว่าความรุนแรง ถ้าเราไปตัดมันแรง ๆ หรือไปเขย่าที่ลำต้น ดอกมันจะร่วงหมด
เราจะได้อะไรจากมันไปเลย
- ช่าย ดอกแก้วของอ้อยคล้ายดอกผกากรองของช่ายไหม
- อ้อย ก็คล้าย ๆ กันนะค่ะ แต่ไม่ได้หมายถึงคำพูดอย่างเดียว หมายถึง การกระทำด้วย
- ผู้นำ ใครจะเด็ดดอกแก้วต้องเป็นผู้ที่สุภาพ ไม่ใช่หันกลับจะโถมหมด
- อ้อย ชอบเป็นดอกราตรี เพราะเป็นดอกไม้สีขาวนวล แล้วก็เวลากลางวันมันไม่มีกลิ่น เวลา
กลางคืนจะมีกลิ่นหอม เหตุที่อ้อยชอบ เพราะกลิ่นหอมกลางคืน แม้กลางวันมันไม่มีกลิ่น
แต่ก็ดูสวยงาม ก็อยากให้ตัวเรานั้นมีความดีเป็นเฉพาะตัว แตกต่างจากคนอื่นไม่มีใคร
เหมือนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวเอง อยากเป็นคนเสมอต้นเสมอปลาย มีสิ่งที่ดีตลอดไป
- ช่าย ไม่เข้าใจตรงที่ว่าดีเสมอต้นเสมอปลาย
- อ้อย ก็ดีอยู่เสมอ ๆ ไม่ใช่กลางวันหอม กลางวันเหม็น กลางวันไม่มีกลิ่น แต่ก็มีสิ่งที่ดีคือสวย
อ้อยอยากเป็นคนแบบไค้ะ
- ผู้นำ หมายความว่ากลางวันสวย กลางคืนหอม ดีทั้งที่มีดีที่สว่าง ไม่ใช่ดีแต่ต่อหน้า ดีทั้ง
ต่อหน้าและลับหลัง ใช่ไหมคะ ?
- อ้อย ใช่ค่ะ
- แพะ อ้อยบอกว่ากลางวัน ไม่หอมแต่กลางคืนหอม จะหมายความว่าอ้อยชอบทำความดี
ตอนกลางคืนหรือเปล่า
- อ้อย ไม่ ไม่ใช่ หมายความว่า ถ้าเราจะทำอะไรดีสักอย่างไม่ใช่ทำต่อหน้าคน หรืออวดคน
ในที่โล่งแจ้ง เราทำลับหลังเขาก็ได้

- แพร์ อยากเป็นดอกกุหลาบ และกุหลาบที่ประดิษฐ์ขึ้นเอง และต้องมีสีแดงด้วย เพราะสีแดง
เป็นสีแห่งความรัก และสดใส การให้กุหลาบสดอยู่ได้ไม่นาน ถ้าให้ดอกประดิษฐ์คงทน
ถาวรอยู่อย่างนั้น แพร์คิดว่าประหยัด
- ใหญ่ แพร์ชอบของเทียม ไม่ชอบสิ่งที่เป็นของจริง
- แพร์ ไม่อะ เราต้องดูว่าของจริงกับของเทียมอันไหนมีประโยชน์ต่อเรามากที่สุด กรณีนี้แพร์คิดว่า
มีประโยชน์กว่า แพร์คิดว่าเหมาะที่จะให้คนเขาเก็บไว้ดูนาน ๆ แต่ถ้าจะทำช่อดอกไม้
ประดับไม่นาน ก็ควรจะใช้กุหลาบสด
- อ้าย หมายความว่าแพร์ รักการประหยัดใช่ไหมคะ ?
- แพร์ ก็อาจจะใช่
- ผู้นำ เท่าที่นักเรียนบอกมามีอยากเป็นดอกอะไร เพราะอะไรครูคิดว่าคงพอจะทำให้พวกเรา
เข้าใจกันดีขึ้นบ้าง คราวต่อไปให้ทุกคนคิดเป็นการบ้านว่าอยากเป็นสัตว์อะไร เพราะ
อะไร เราคงจะเข้าใจกันมากขึ้น
- วันนี้ ครูขอปิดกลุ่มเพียงแค่นี้ ขอให้ส่งมาอีกที่ชื่อของกลุ่มทุกคน พบกันใหม่คราวต่อไปนะคะ

ตัวอย่างการสนทนาการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม ครั้งที่ 12 (ครั้งสุดท้าย)

หัวข้อการอภิปราย การทำงานกลุ่มและทำงานเดี่ยว ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้ากลุ่ม (ปิดกลุ่ม)
 สถานที่ ห้องแนะแนวโรงเรียนมัธยมลำริต วิทยาลัยครูพระนครศรี
 เวลา 16.00 - 18.00 น. วันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2524
 จำนวนสมาชิก 8 คน ชาย - คน

- ชัย ปัญหาที่เพื่อน ๆ ทุกคนประสบด้วยกันหนึ่ง คือ การทำงานกลุ่มกับการทำงานเดี่ยว ซึ่งหลายคนไม่ชอบทำงานกลุ่ม อาจจะทราบเหตุผลว่าแต่ละคน มีความคิดเห็นอย่างไร ระหว่างการทำงานกลุ่มกับการทำงานเดี่ยว
- ต้อย สำหรับต้อยนะ ระหว่างการทำงานกลุ่มกับการทำงานเดี่ยว ต้อยมีความคิด 2 แนว ต้อยจะชอบทำงานเดี่ยวเวลาที่เบื่องลุ่ม คือ ทำงานร่วมกับคนอื่น มันไม่ได้ผลเท่าที่ควรเลย มักอยากจะทำงานเดี่ยว แต่ถ้าทำงานกลุ่มแล้วทำงานได้ผลดี เหมือนกับการร่วมกลุ่มครั้งนี้ ต้อยก็อยากจะทำงานกลุ่มขึ้นอยู่กับบุคคลที่ร่วมกลุ่ม
- ชัย ถ้าทำงานกลุ่มมันดำเนินไปไม่ดี ต้อยไม่คิดจะแก้ไขหรืออะ ?
- ต้อย คิดนะอะ แต่ว่าเราทำอะไรไม่ได้ เพราะเราแก้ไขคนที่ร่วมกลุ่มของเราไม่ได้ เพราะเขามีนิสัยอย่างนั้น เขาไม่ให้ความร่วมมือ และเขาไม่รับผิดชอบอะไรอย่างนี้นะอะ คือ เวลาทำงานกลุ่มทีไรนะ มักจะมีคนทำอยู่ไม่กี่คนเอง ยากมากเลยที่คนในกลุ่มจะช่วยกันทำทั้งหมด ถ้ายังกลุ่มใหญ่ ๆ ยิ่งมีปัญหามาก กลุ่มเล็ก ๆ รู้สึกจะดีกว่า 2 - 3 คน ดี
- ชัย แสดงว่าต้อยชอบทำงานเดี่ยว
- ต้อย ไม่ถึงกับชอบทำงานเดี่ยว คือ ชอบงานกลุ่ม แต่ต้องกลุ่มเล็ก ๆ ต้องมีผู้ปรึกษาบ้างคน หรือสองคน
- อ้อย อ้อยคิดว่า ทำงานกลุ่มที่ กลุ่ม 3 คนกำลังดี สมมติเราเป็นตัวกลาง พอเราพูดขึ้นมาปุ๊บ คนที่อยู่ทางซ้ายเราเขาก็จะพูดขึ้นทันที เลยว่าเป็นอย่างไรบ้างกับความคิดของเรา ถ้าเผื่ออย่างไหนอะ คนทางขวาจะพูดขึ้นอีก มันจะมี 2 เสียงให้เราเลือกใช้ไหมคะ

ไม่เหมือนกับการทำงาน 4 คน มันแบ่งออกเป็น 2 พอแบ่งออกเป็น 2 เราบอกว่าดี ทางฝ่ายเขาก็บอกไม่ได้ งานมันก็ไม่เดิน เหมือนกับการทำงานยิ่งมากคนเท่าไรยิ่งไม่ได้ นอกจาก งานนั้นจะมีหัวข้อยาก ๆ นะฮะอย่างนั้นนะฮะ มีผู้นำกลุ่มที่เข้มแข็ง แบ่งงานให้ทุกคน และควบคุมให้ตรงเวลาอย่างนั้นฮะ นั่นถือว่าเป็นความสามารถของผู้นำ และอีกอย่างหนึ่งอ้อยมีความคิดว่า ความคิดของแต่ละคนมันต้องมีจุดบกพร่องทุกคนนะฮะ แบบเราคิดครั้งเดียว หรือหลายครั้ง แต่ก็ เป็นความคิดของเราอยู่ มันยังไม่ได้ผ่านไป คนอื่นที่มีทัศนคติที่แตกต่างไปจากเรานะฮะ เขาอาจจะมึนอะไรดีกว่า เสริมขึ้นมา หรือ ความคิดของเราอาจจะยังไม่สมบูรณ์พอ เขาจะช่วยติเรา อ้อยจึงชอบทำงานเป็นกลุ่ม มากกว่าทำงานเดี่ยว แต่ถ้ากลุ่มมาก ๆ อย่างจะได้ผู้นำกลุ่มที่มีความสามารถ

แพร์ สำหรับแพร์นะฮะ เมื่อก่อนแพร์ชอบทำงานเป็นกลุ่ม เพราะมีผู้ปรึกษา เวลาความคิดของใครไม่ได้ ก็โต้แย้ง จะได้ พูดคุยกันบ้าง แต่ว่าที่แพร์ชอบทำงานคนเดียว เป็นเพราะว่า แพร์ประสบปัญหาการทำงานเป็นกลุ่มเมื่อตอนเรียน ม.๓.4 แพร์ยอมรับเลยว่า บางทีนิสัยของแพร์อาจจะไม่ดีก็ได้ แต่ว่านิสัยของแพร์ไม่ชอบคนเจ้าอารมณ์ ไม่ชอบคนที่เอาแต่ใจตัวเอง แล้วก็ ไม่ชอบคนที่พูดจากระแทกกระแทก คือ พูดจาแบบว่าดูเกินไป เวลาเราทำอะไรผิดหรือทำอะไรไม่ถูกใจเขา แพร์ไม่ชอบค่ะ แพร์ประสบปัญหานี้ในกลุ่ม วิชาคำศัพท์ของแพร์เอง คือสมาชิกในกลุ่มเขาอาจจะเป็นคนโกรธไวใจเร็ว ทำให้เขาพูดออกมา เขาไม่คิดว่าคนถูกว่าจะคิดอย่างไรบ้าง เขาจะพูดประชด เวลาถามเขาดี ๆ เขาก็จะพูดออกมาแบบน้ำขุ่น ๆ ซึ่งเป็นนิสัยที่แพร์ไม่ชอบ ตั้งเิ่มแพร์ก็เกลียดแบบนี้มาก และมันเกิดกับกลุ่มแพร์ แพร์ก็เลยไม่อยากทำอะไร เป็นกลุ่ม ถ้าแพร์ไปเจอคนในกลุ่มดี แพร์ ก็อยากทำงานกลุ่ม

ใหญ่ สำหรับความคิดของใหญ่เกี่ยวกับการทำงานกลุ่มและทำงานเดี่ยว ปัจจุบันนี้ใหญ่ก็ยังอยากทำงานเดี่ยว เพราะผลงานที่ใหญ่ออกมาแต่ละครั้งถ้าใหญ่ทำคนเดียวนะ มันคะแนนดี รู้สึกเป็นกำลังใจ ใหญ่อยากจะทำงานเดี่ยวมากกว่า สำหรับงานกลุ่มนั้น ถ้าบังเอิญโชคดีไปเจอกลุ่มที่ดี ๆ ใหญ่ก็เต็มใจที่จะทำงาน ถ้าไปเจอกลุ่มที่ไม่ดีก็รู้สึกอึด

แล้วว่า ใหญ่เป็นคนมีความรับผิดชอบ ใหญ่ต้องทำไปจนถึงที่สุดของงานนั้นนะอะ
ถึงแม้บางครั้งอารมณ์มันจะออกมาไม่ดีก็ตามก็พยายามอดกลั้น ถึงแม้ปัจจุบันก็พยายาม
ทำใจคนเราอะ อารมณ์มันก็ไม่แน่นอนมันก็เปลี่ยนแปลงได้ สมองเหมือนกัน ก็พยายาม
ปรับปรุงในด้านนี้เหมือนกัน แล้วก็การทำงานกลุ่มนะคะ ใหญ่ก็ทราบว่ามันมีผลดีคือเรา
ได้รู้จักคนหลาย ๆ คน งานที่ออกมามันจะได้ถูกกลั่นกรองไม่ไปจากตัวเราคนเดียว
สักวันหนึ่งใหญ่ก็หวังว่าตัวเองอาจจะชอบทำงานกลุ่มแล้วก็อาจจะได้ประสบการณ์ใน
งานกลุ่มดีขึ้น แล้วก็พยายามหลังจากที่ได้สัมผัสกับงานกลุ่มที่ใหญ่มากำส่งได้พูดอยู่
เดี๋ยวนี้นะคะ

อ้าย สำหรับของอ้ายนะอะ ปัจจุบันนี้นะอะที่ทำงานกลุ่มกันมาที่จริงแล้ว ผู้ขายหรือกลุ่มของผู้ขาย
มีปัญหามากกว่ากลุ่มผู้หญิงอะ เพราะทราบกันดีแล้วผู้ขายส่วนมากก็เกียจไม่ค่อยอยากทำ
บางทีเรารู้ผลแล้วนะอะ เราไม่ค่อยอยากทำหรอก แต่เราไปขอผลคนอื่นแต่ผู้ขายที่ดี ๆ ก็มี
นะอะ ผู้ขายในกลุ่มของอ้ายเขาไม่ค่อยกระตือรือร้นในการทดลองทำอะไรแบบนี้ บางที
ก็ไปนั่งคุยกันนะอะ ก็เคยนะอะอยู่กลุ่มเดียวกับผู้หญิงนะอะ ถ้าการทดลองทำทั้งกลุ่มทำไม่ได้
เราไม่ทราบว่าจะทำอย่างไร บางทีทำไม่ได้ก็นั่งคุยกัน ผู้หญิงก็นั่งฉันทาคันกันคนนี้นะอะ

ใหญ่ ใหญ่รู้สึกดีใจตรงที่ว่า ผู้ขายก็รู้สึกว่าไม่ขยันทำงานกลุ่มไปไหนอะ แล้วอ้ายก็โทษคนอื่น
เขาที่มีความรู้สึกอย่างนั้นไปไหน อยากจะทราบว่าตัวอ้ายเองมีความรู้สึกก็เกียจไหมอะ

อ้าย ก็เกียจนะอะทำงานกลุ่ม

ใหญ่ แล้วคิดจะปรับปรุงตัวเองไหม ไม่แบบว่ารู้ผลแล้วไม่อยากทำต่อ ไม่อยากสรุปผล ไม่อยาก
เขียนรายงานส่งอาจารย์

อ้าย แต่จริง ๆ แล้วใจก็อยากจะทำอะ แต่อาจจะเป็นเพราะว่าเครื่องมือไม่พร้อมหรืออะไร
หรือเราอาจจะทำผลเสีย เราไม่ค่อยอยากเอา เลยไปเอาของคนอื่นเขามาจริง ๆ แล้ว
ทำงานกลุ่มนี้ก็ดีนะอะ ถ้ากลุ่มมีประสิทธิภาพหน้าที่ของตน

ใหญ่ สมองดีเราปรับปรุงคนอื่นในกลุ่มไม่ได้ เราคิดปรับปรุงตัวเองไหม พยายามทำใจว่า
ไม่เป็นไรหรอก ถ้าเราทำให้ดูเป็นตัวอย่างแล้วเขาจะทำตามเรา

- อ้าย เพราะเราก็คืออย่างนั้นซือะ เราปรับปรุงเขาไม่ได้ เราจึงทำอยู่คนเดียว เราจะคิดใหม่
อะว่า เขาได้กะแผนเขาได้ทำเรา แต่เราเหลือคนเดียวเป็นพี่ใหญ่ ๆ จะทำใหม่อะ
จะทำอยู่คนเดียวตลอดเลยหรืออะ
- ใหญ่ ก็ไม่หรอก ก็เข้าใจเหมือนกันนะ ถ้าเหลือเกินก็ทิ้งเสียเลย บางทีก็ท้อแท้ อะอย่างเงี้ย
อ้อย แต่อ้อยคิดว่า พี่ใหญ่พูดมาครั้งแรกนะอะ การเรียน การทำงาน พี่ใหญ่ไม่ได้หวังอะนะ
แล้วพี่ใหญ่พูดขึ้นมาทำไมถึงเรื่องกะแผนนะ
- ใหญ่ อันนั้นคือกำลังใจที่เราได้รับอะ ไข่กะกะแผนไม่ได้หรอกได้ แต่บางทีเราต้องการกำลังใจ
ที่ตอบแทนบ้างว่าเราทำอะไรไปแล้ว ไม่ได้อะไรตอบแทนก็หมดกำลังใจเหมือนกัน ค่ะแผน
ใหญ่หมายถึงกำลังใจที่มา สักให้ตัวใหญ่เอง
- อ้อย แล้วพี่ใหญ่ไม่คิดหรือว่า สิ่งที่ได้ตอบแทนจากการทำงานกลุ่ม หรือจากการทำงานอื่น ๆ ก็คือ
บทเรียนของชีวิตเป็นตอน ๆ ใจอะ ที่เราจะเก็บและจะคว้ามั้มาเพื่อประดับตัวของเรา
ให้มีค่าสูงขึ้นไปอีก
- ใหญ่ นี่ก็เป็นอีกแนวคิดหนึ่งพี่ใหญ่ฟังได้สัมผัสดี แต่บางครั้งใหญ่ก็คิดว่ากะแผนนั้นก็คือ
รางวัลในการทำงานรวมกลุ่ม จริง ๆ ก็คืออย่างนั้น ถ้าเราทำงานเกือบตายไม่ได้อะไร
กลับมา ก็หมดกำลังใจเหมือนกัน ถือเป็นประสบการณ์เหมือนกัน แต่มันก็ท้อแท้ ถ้า
อย่างนั้น ความคิดหลาย ๆ คนคงไม่คิดว่าตัวตายเพราะทำไปแล้วล้มเหลวหรืออะไรอย่างนั้น
ปัญหาที่มาตัวตายคงไม่มี
- อ้อย อย่างนั้นอะ ควรจะอยู่ในหัวข้อที่ว่า ทำอะไรผิดพลาดแล้วสิ้นหวัง ซึ่งเป็นหัวขั้วที่ทั้ง 3 คน
มีความรู้สึกอย่างนั้น คือ พอจะทำอะไรผิดพลาดก็ท้อแท้สิ้นหวังนะอะ อ้อยคิดว่าผ่านไปก่อน
ไว้พูดในหัวข้อต่อไปตอนนี้อธิบายเรื่องนี่ก่อน ขอผ่านไปก่อนอะคะ
- อ้าย สำหรับอ้ายนะอะ อ้ายคิดว่า การทำงานกลุ่มหรือทำงานเดี่ยวดี ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม
ถ้าเมื่อสภาพแวดล้อมในกลุ่มดีหรือมีการช่วยกัน แล้วอำนวยความสะดวก มีการปรึกษา
หารือกันหรือช่วยกันทำงาน ก็ทำให้ช่วยอยากรจะทำงานเป็นกลุ่ม แต่ถ้าเมื่อกลุ่มนั้นไม่มี
การจะช่วยเหลือกัน มีแต่การหวังจะเอาตัวเขาเปรียบกัน อ้ายก็อยากรจะทำงานเดี่ยว

มากกว่า แต่ว่าการทำงานกลุ่มล่อนเร่อยู่อย่างหนึ่ง คือ ล่อนเร่ว่ามนุษย์ไม่สามารถจะ
อยู่คนเดียวได้ ต้องเข้าสังคมต้องรู้ความเป็นไปของแต่ละคน ทำให้เราสามารถปรับตัว
ให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

อ้อย อ้อยอยากจะทราบว่า ตามความคิดเห็นของฝ่ายการทำงานกลุ่มกับการทำงานเดี่ยวอะไร
ดีกว่ากัน

ชาย ชายคิดว่าการทำงานกลุ่มจะดีกว่า ถ้าสมมุติว่ามีคนคนหนึ่งไม่ทำงานเราก็ใช้สติปัญญาของเรา
ในการแก้ปัญหาเขา โดยการแก้ ทำให้เขาสามารถจะทำงานได้ ต้องใช้สติปัญญาในการ
แก้ไขปัญหามากกว่าจะทำงานคนเดียว เพราะทำงานเดี่ยวอยู่ที่ตัวของเราเอง

อ้อย อ้อยคิดว่าการทำงานกลุ่มล่อนเร่อย่างนั้นอะ ล่อนเร่ว่าการเรียนการทำงาน คือ
บทเรียนของชีวิตของเรา และอีกอย่างอุปสรรคที่เกิดขึ้นนั้นล่อนเร่ให้เราว่าครั้งต่อไป
เราจะแก้ไขอย่างไร ไม่ให้เกิดขึ้นอีก นี่คือประโยชน์อีกอย่างหนึ่งที่ได้

สี สีคิดว่าการทำงานกลุ่ม ถ้าได้กลุ่มไม่เต็ม ทำให้เราท้อแท้ใจทำให้เราอยากทำงานคนเดียว
สำหรับสี สีอยากทำงานคนเดียวมากกว่า เรารับผิดชอบคนเดียว ถ้าเกิดผิดพลาดอะไร
ขึ้นมา เราคนเดียวเป็นคนรับผิดชอบ ไม่อยากให้คนอื่นเดือดร้อนตามเรา และอีกอย่าง
การทำงานคนเดียวทำให้เราได้ประสบการณ์มากกว่าการทำงานกลุ่ม

อ้อย ยังสีก็ยังไม่พร้อมที่จะเผชิญข้อที่ 2 ที่อ้อยพูดไว้ว่า อุปสรรคคือบทเรียนอีกบทหนึ่ง
เราได้จากการทำงานร่วมกับคนอื่นนะค่ะ

สี อุปสรรคมันเกิดขึ้นจนเราเบื่อระอา

อ้อย แล้วสีไม่เคยคิดบ้างหรือว่าให้อุปสรรคนั้นมันเป็นทางเลือกสำหรับเรา

สี อุปสรรคที่ว่านั้นจะเป็นทางเลือกที่ยาก เพราะการเข้ากลุ่มแต่ละครั้งรู้ถึงความรับผิดชอบของ
แต่ละคนไม่ค่อยมี ทำงานกันที่ต่างคนต่างทำ หัวคิดใครหัวคิดมัน พอต้อต้อทำก็มาเถียงกัน
เอง ถึงได้เหตุผลสุดท้ายออกมา พอมันผิดออกมาก็โทษอีกว่าทำไมถึงผิด และใครละเป็นคนทำผิด
และคนที่ถูกก็หาว่าคนที่เลือกคำตอบที่ผิดไปนะอะ แล้วหาว่าคนนั้นไม่ทำให้กลุ่มเสีย

อ้อย อ้อ หมายความว่า สีเบื่อระอาต่อการบดให้มันตัวของแต่ละคนอย่างนั้นใช่ไหมอะ อ้อย

ก็เหมือนระอากับคนประเภทนี้เหมือนกัน แต่อ้อยก็มีความรู้สึกที่ว่าถ้าเราไม่รู้จักสอนเขาเสียบ้าง เขาก็ยังคงเป็นเหมือนเดิมแหละอะ ถ้าเราไม่เอื้อเฟื้อต่อเขา โดยการสอนเขาว่าการรับผิดชอบ นี่มันหมายความว่าอย่างไรนะ เขาอาจจะไม่เข้าใจถึงคำว่ารับผิดชอบนั้นคืออะไร

สี อันนี้รู้สึกจะสอนเขายาก ทุกครั้งที่เข้ากลุ่มจะเป็นอย่างนั้นทุกครั้ง คล้าย ๆ กับรับผิดชอบเขาอยู่ แก่ยาก

อ้อย แต่รู้สึกว่ามีความรับผิดชอบแล้วใช่ไหมอะ รู้สึกแต่ละครั้งสีทำคนเดียว

ชัย สรุปละนะอะ สรุปเลยส่วนมากเพื่อน ๆ ในกลุ่มนี้ทุกคนก็อยากทำงานเป็นกลุ่มมากกว่า เพราะได้ประโยชน์หลายอย่าง แต่ว่าพอเจออุปสรรคบางอย่างจากสิ่งแวดล้อม เช่น เพื่อน ๆ ในกลุ่มไม่รับผิดชอบ สิ่งทำให้เพื่อน ๆ ในกลุ่มนี้เอือมระอาไม่อยากจะทำงานกลุ่มกัน

ณัฏฐา เท่าที่ครูฟังมา ทุกคนเห็นความสำคัญของการทำงานกลุ่ม แต่บังเอิญส่วนใหญ่จะเจอกลุ่มที่ไม่ค่อยจะทำงาน พวกเราจะเป็นฝ่ายทำเสียคนเดียว ครูคิดว่าปัญหานี้ไม่ได้อยู่ที่พวกเรา อยู่กับคนอื่น ซึ่งเราเคยพูดกันแล้วว่า เราไม่สามารถที่จะแก้เขาได้ แต่หวังว่า เมื่อความรู้เกี่ยวกับเรื่องกลุ่มแพร่หลายกว่านี้ ประสิทธิภาพของการทำงานกลุ่มคงจะดีกว่านี้ ตั้งแต่เราเริ่มเข้ากลุ่มกันมาเริ่มตั้งแต่เราไม่รู้จักกันเลย จนกระทั่งเรารู้จักกันพอสมควร ครูคิดว่าเราคงได้รับประโยชน์จากการเข้ากลุ่มครั้งนี้ตามที่เราคาดหวังไว้มากก็น้อย ครูอยากจะให้ทุกคนช่วยกันสรุปว่าเราได้รับประโยชน์อะไรเพียงย่อ ๆ ส่วนรายละเอียดครูจะให้เขียนตอบในแบบสอบถามแบบเสรี ขึ้นเริ่มต้นจากซ้ายก่อน

ซ้าย สำหรับซ้ายนะอะ สิ่งซ้ายได้จากกลุ่มนี้คือ ซ้ายเป็นคนรำ เริงขันมากและอีกข้อหนึ่ง คือ ซ้ายไม่ค่อยมีความวิตกกังวลอะไรกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นหรือกับสิ่งที่ผ่านมาแล้วเท่าไรอะ เพราะจากที่กลุ่มได้อภิปรายกัน ทราบว่าความวิตกกังวลนั้นทำให้ซ้ายเป็นทุกข์

ชัย สำหรับชัยนะอะพูดอย่างย่อ ๆ นะอะ สิ่งที่ย้ายได้จากกลุ่ม คือ มีความเชื่อมั่นในตนเอง มากขึ้น แล้วก็พบว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นเพราะมโนภาพ ถ้าเราควบคุมมโนภาพที่ดี สิ่งที่ดีตามมาก็จะดี

- อ้าย สำหรับอ้ายนะอะ สิ่งที่ได้จากกลุ่มก็คือ การวางตัว การเข้าสังคม ที่สำคัญก็คือการใช้ความคิด ก่อนที่จะพูด และที่สำคัญที่สุด คือ เราได้เปลี่ยนมุมมองภาพที่ผิด เช่น เราคิดว่าอันนั้นไม่ดี แต่ที่จริงมันดีอะ ทำให้อ้ายได้รู้สึกที่ถูกต้องในมุมมองภาพที่ผิด
- สี่ สำหรับสี่ คิดว่าสิ่งที่ได้จากกลุ่ม คิดว่าก่อนนี้การเข้ากลุ่ม สี่คิดว่าการเก็บตัวเป็นสิ่งที่ดี. สำหรับสี่ แต่เมื่อสี่ได้รับความคิดเห็นจากกลุ่ม ประสบการณ์จากกลุ่ม การอยู่เป็นกลุ่มรู้สึกจะดีกว่าอยู่คนเดียว
- อ้อย สำหรับอ้อยนะคะมีความรู้สึกอยากจะเปิดเผยกับใครสักคนหนึ่ง หรือหลาย ๆ คนนะอะ ได้รู้ว่าอ้อยเป็นคนมีความคิดอย่างไร อยากจะให้เขารู้และเข้าใจในตัวอ้อยแต่มันไม่มีโอกาสพอเราจะพูด เขาก็เห็นว่ามันขี้เรื้อนไปที่จะฟังยังนี้นะอะ ทำให้อ้อยรู้สึกว่าตัวเองมีค่ามากขึ้นนะอะ และก็มีอีกอย่างหนึ่ง ได้เรียนรู้ว่าการที่จะวางตัวอย่างไรให้อยู่กับคนหลาย ๆ คน และก็มีคนที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป อีกอย่างหนึ่ง เรื่องเพศตรงข้ามอะอะ ทำให้อ้อยรู้ว่าผู้ชาย เขาชอบผู้หญิงแบบไหน แล้วอย่างนี้อ้อยทำอยู่นะ เขาชอบหรือเปล่า
- ใหญ่ สำหรับความคิดของใหญ่ที่ได้รับจากกลุ่มนั้นะคะ ก็คือความคิดมากต่าง ๆ มันเป็นผลเสียแล้วก็ความจริงสังกับชีวิตมากเกินไปมันอาจเป็นอันตรายสำหรับตัวเอง และก็เพื่อนเพิ่มมากขึ้น เข้าใจผู้ชายดีขึ้น
- ผู้นำ มีความเข้าใจ เพื่อนผู้ชายมากขึ้น
- ใหญ่ อะ มีความเข้าใจ เพื่อนผู้ชายมากขึ้น
- ต้อย สำหรับต้อยนะคะ รู้สึกการเข้ากลุ่มครั้งนี้ทำให้ต้อย คือ สามารถเปิดเผยความในใจอะไรกับใครได้ รู้สึกตั้งแต่เข้ากลุ่มมาความสบายใจเกิดขึ้นมาก และเข้าใจคนอื่นมากขึ้น มองว่าคนเราก็ไม่มีใครที่ไม่สามารถปกปิดความลับของเพื่อนได้เสมอไป คิดว่าอย่างน้อยก็มีบ้างที่เป็นคนที่เข้าใจเราแล้วก็สามารถที่จะปรับทุกข์กันได้ การวางตัวในการคบกับเพื่อนนะคะ ก็ดีขึ้น รู้จักความคิดของผู้ชายว่าเป็นอย่างไรซึ่งเมื่อก่อนต้อยก็ไม่เคยจะได้พูดคุยกันมากนัก และก็ไม่ค่อยพูดคุยถึงความในใจนะอะว่าเป็นอย่างไร ความคิดเห็นอะไรต่าง ๆ ก็รู้สึกว่าทำให้รู้อะไรดีขึ้น

แฟรี่ ส่วนแฟรี่จะคบแบบว่าตั้งแต่ที่แฟรี่เข้ากลุ่มมานี้ ลွှ่ยภาพจิตของแฟรี่ดีขึ้นมาก คือ แฟรี่ได้รับ คำแนะนำจากกลุ่ม แล้วก็ได้เห็นความสำคัญในการอยู่กับแบบกลุ่มเพราะก่อนที่แฟรี่จะเข้ากลุ่ม แฟรี่เป็นเด็กเจ้าปัญหาหนัก คือ คิดมาก แต่พอได้เข้ากลุ่มแล้วก็สามารถแก้ปัญหา โดยได้รับ คำแนะนำจากกลุ่ม ทำให้ลွှ่ยภาพจิตของแฟรี่ดีขึ้นมากตอนนี้นั้นไม่รู้สึกละ

ผู้นำ เท่าที่พูดกันมาทั้งหมด ครูก็รู้สึกดีใจว่าการเข้ากลุ่มของเราครั้งนี้บรรลุเป้าประสงค์ อย่างน้อยทุกคนก็รู้สึกว่าจะได้ประโยชน์ไม่มากนักน้อยเท่าที่เราสรุปมา ครูเสียเวลาที่เราไป แต่ครูก็ฝากไว้กับพวกเราว่า เราอาจจะถือโอกาสไหน ๆ ก็ได้รวมกลุ่มกันอีก นอกจากเวลานี้ ส่วนนักศึกษาต่าง ๆ ต้องรักษาไว้เหมือนเดิม ถ้าอยากรจะให้ครูอยู่ในกลุ่มด้วย ก็เชิญได้ตลอดเวลา หลังจากครูว่างงานครูยินดี ก่อนจะยุติการเข้ากลุ่มวันนี้ ครูอยาก จะฝากคดีอะไรไว้ให้ทุกคนอ่านพร้อมกันและทำความเข้าใจไปด้วย

ทุกคน อ่านข้อความต่อไปนี้

For yesterday is but a dream and
tomorrow is only a vision
but today well lived
makes yesterday a dream of happiness
and every tomorrow a vision of hope

ผู้นำ ครูขอฝากทุกคน ขอขอบคุณนักเรียนทุกคนที่มีความเสียสละอย่างอภัยวาททั้ง ๆ ที่เป็นภาคปลาย นักเรียนจนจะสอบไล่ นักเรียนก็ให้ความร่วมมือในการมา เข้ากลุ่มอย่างสม่ำเสมอจะอยู่เป็น มีค่าอะไรนักเรียนก็มีความอดทน ครูคิดว่าผลงานชิ้นนี้นอกจากจะเป็นประโยชน์ต่อพวกเรา คิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษาของเมืองไทยเพราะครูบอกเราแต่แรกแล้วว่างานวิจัย ชิ้นนี้ยังไม่มีใครทดลองมาก่อน คือ การใช้ Group Counseling พัฒนา Self Concept ถ้าเราสามารถพัฒนาได้จริง คงจะมีนักการศึกษาอื่น ๆ ฟ้าไปใช้อีก ครูขอขอบคุณอีกครั้งหนึ่ง

การพัฒนาคุณภาพแห่งตนโดยการศึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม

บทคัดย่อ

ของ

ฉันทนา เพียรพิจิตร

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดุษฎีบัณฑิต

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

พุทธทศวรรษ 2524

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มที่มีต่อการพัฒนานิภาพแห่งตน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น ม.ศ. 4 โรงเรียนลำธิตวีทยา สังกัดพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2523 จำนวน 16 คน กลุ่มทดลอง 8 คน กลุ่มควบคุม 8 คน แต่ละกลุ่มมีอายุและหญิงจำนวนเท่ากัน กลุ่มทดลองจะเข้าร่วมกลุ่มการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นเวลา 12 ครั้ง ครั้งละสองชั่วโมง ผู้วิจัยเป็นผู้นำกลุ่ม การประเมินผลทำโดยให้ตอบแบบทดสอบก่อนและหลังการเข้ากลุ่ม

สมมติฐานการวิจัย คือ

1. นักเรียนที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มจะพัฒนานิภาพแห่งตนดีกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม
2. หลังการทดลอง นักเรียนที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มจะมีนิภาพแห่งตนดีกว่าก่อนการทดลอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบการวัดนิภาพแห่งตนของ ธีระ ประเสริฐกิจ ซึ่งดัดแปลงปรับปรุงมาจากของ ปีแอร์ และ แฮริส มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า วัดความคิดเห็นเกี่ยวกับตนลุ่มต่ำ คือ ด้านคุณค่าของตนเอง เกี่ยวกับความสัมฤทธิ์ผล ด้านการปรับตัวทางอารมณ์ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล แบบประเมินผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม และแบบทดสอบแบบปลายเปิด เพื่อให้ผู้ร่วมกลุ่มได้อภิปรายและวิจารณ์อย่างเสรีเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับในกลุ่ม

จากการทดสอบค่าที (t-test) ทดสอบความแตกต่างมีนิภาพแห่งตนในแต่ละครั้งพบว่า

1. นักเรียนที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มมีนิภาพแห่งตนแตกต่างจากนักเรียนที่ไม่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

2. หลังการทดลอง นักเรียนที่ได้รับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่มจะมีนิภาพแห่งตนแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น .01

DEVELOPMENT OF SELF-CONCEPT THROUGH GROUP COUNSELING

AN ABSTRACT

BY

CHINTANA PIEANPICHITARA

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
February, 1981

The purpose of this research was to study the effect of group counseling on the development of self-concept. The subjects were 16 M.S.IV students of Pranakorn Teacher College Demonstration School during the academic year 1980. The students were assigned to two groups, the experimental group and the control group each having eight students and equal number of the same sex. The experimental group participated in 12 sessions of 2 hours group counseling. The research was a group leader. The experimental group and the control group were given pretest and post-test for the evaluation.

The hypotheses were as follows:

1. There was a statistically significant difference in a measurement of self-concept between the experimental group and the control group.
2. There was a statistically significant difference in a measurement of self-concept between the pretest and the post-test in the experimental group.

The instruments used were Piers-Harris Self-Concept Scale developed by Teera Prapruitgit. The scale is designed in a rating scale fashion to academic value, emotional adjustment and interpersonal relationship, the evaluation form of group counseling and the open-ended questionnaire for subjects for discussion critique and comments about their experience in the group.

Statistical method for data analysis was the t-test. The results indicated that

1. There was a statistically significant difference in self-concept between the experimental group and the control group at .01 level.

2. There was a statistically significant difference in self-concept between pretest and post-test scores in the experimental group at .01 level.